

ĐẠO ĐỨC LÀM NGƯỜI

Tập 1

Lời nói đầu

Chương I: Đạo đức giao thông.

Một tai nạn giao thông
Mọi người hãy học luật...
Giáo dục ... trong học đường
Có bằng lái xe chưa đủ
Cẩn thận là một đức hạnh
Tính cầu thả ...
Uống rượu say ...
Khi cơ thể mệt ...
Đừng vượt ẩu

Chương II: Đạo đức hiếu sinh.

Lòng thương con
Đạo đức hiếu sinh là gì?
Thiên nhiên là môi trường sống
Đừng sát sanh vì sự sống ...
Vì thiếu lòng hiếu sinh mà ...

Chương III: Đạo đức vệ sinh môi trường sống.

Bảo vệ môi trường sống
Đạo đức vệ sinh rất cần ...

Lời kêu gọi

Ghi chú

LỜI NÓI ĐẦU

Một con người thiếu đạo đức cũng giống như một con thú vật, nhưng con thú ấy lại mang lốt người. Con người ấy chẳng bao giờ có một tâm hồn thanh thản, an lạc và vô sự. Cuộc đời của họ chẳng có hạnh phúc, thường sống trong tâm trạng đau khổ, giận hờn, phiền muộn, lo âu, sợ hãi, bất an, bất toại nguyện, v.v...

Một gia đình thiếu đạo đức là một gia đình đau khổ. Phần đông trong gia đình đó mọi người sống chỉ còn biết chịu đựng với nhau, chịu đựng để mà sống, sống trong khổ đau, nên không bao giờ tìm được chân hạnh phúc, an vui chân thật. Sống trong gia đình đó cũng giống như sống trong địa ngục, địa ngục của trần gian.

Một xã hội thiếu đạo đức là một xã hội mà mọi người đều gian ác, xảo trá, lừa đảo, lường gạt bằng mọi cách, luôn luôn họ phải bon chen, đấu tranh, chà đạp lên nhau để tìm miếng ăn, manh áo, để tìm vật chất và tiền bạc, châu báu, ngọc ngà cho nhiều, v.v... Vì thế, đó là một xã hội rất phức tạp, rất đen tối, không trật tự, thiếu an ninh ...

Đó là vì cuộc sống cá nhân mà mọi người quên đi đạo đức nhân bản - nhân quả; xem cá nhân là quan trọng, là trên hết, nên không còn có con người sống liêm sỉ, chí công, vô tư. Họ không còn biết yêu thương nhau, chỉ biết có tiền và vật chất, vì thế mà đạo đức lần lần biến mất. Nhưng khi đạo đức dần dần biến mất thì xã hội sẽ không có trật tự, an ninh, thường xảy

ra trộm cướp, giết người, khiến cho cuộc sống của con người đầy dẫy sự đau khổ và bất an ...

Để đạt được nhiều danh và lợi cho cá nhân của mình, con người sử dụng bằng mọi thủ đoạn: gian xảo, điều ngoa, lường lặn, đo thiếu, cân non hoặc bằng mọi cách lường gạt khác nhau, để lừa đảo, xảo trá lẫn nhau. Họ không từ bỏ những hành động hung bạo có thể gây ra án mạng giết người.

Xã hội như vậy, muốn làm nên một việc gì thì phải có tiền; tiền là trên hết - có tiền mua Tiên cũng được. Vì thế mà đạo đức bị băng hoại, con người mất hết lương tri và lương năng. Vì xã hội con người thiếu đạo đức như vậy, nên nhà nước đặt ra nhiều pháp luật để ngăn cấm và trị tội những kẻ phạm pháp trộm cướp giết người, gây rối, làm mất trật tự an ninh chung cho xã hội, cho đất nước. Nhưng đối với những người vô đạo đức, pháp luật là pháp luật, không thể trị họ hết vô đạo đức được. Cho nên, có nhiều người phạm pháp, bị pháp luật cưỡng bức đi cải tạo nhiều lần từ trại giam này đến trại giam khác, nhưng những người vô đạo đức này chẳng bao giờ biết sợ pháp luật, biết sợ nhà giam, biết sợ trại cải tạo. Khi được trả tự do về thì chúng nào tạt nấy, nhất là những người đầu trộm đuôi cướp, du côn, du đảng, v.v...

Một đất nước không đạo đức là một đất nước không phồn vinh thịnh trị, mưa không thuận gió không hòa, thường xảy ra trộm cướp giết người, bạo loạn, binh đao, chiến tranh xảy đến, khiến cho đất nước đó không có thanh bình và nhân dân không được an cư lạc nghiệp.

Vì thế đạo đức rất quan trọng cho cuộc sống của loài người trên hành tinh này. Nhưng đạo đức là gì?

Từ xưa đến nay người ta đã nói rất nhiều về đạo đức, bằng cách này hay bằng cách khác. Nhưng những đạo đức ấy chưa đủ, vì thế nó chưa mang đến sự bình an cho loài người.

Nói đến đạo đức là nói đến sự phát triển trí tuệ của con người. Sự phát triển ấy nhằm mục đích giữ gìn trật tự, an ninh xã hội và nâng cao phẩm cách con người; con người đối xử với nhau phải sống có tình, có nghĩa, có những hành động cao đẹp và cao thượng, v.v... Nhờ đó con người mới khác hơn loài cầm thú; nhờ đó con người thoát ra khỏi bản năng hung dữ ác độc của loài động vật; nhờ đó con người mới trở nên những bậc Hiền nhân, Thánh đức; nhờ đó con người mới có những năng lực mẫu nhiệm trở thành Siêu nhân.

Nói về đạo đức, chúng ta đã biết ở Việt Nam và Trung Hoa được truyền thừa nền đạo đức Khổng - Mạnh. Đạo đức Khổng - Mạnh gồm có: Tam Cang, Ngũ Thường. Tam Cang gồm có: Quân thần cang, phụ tử cang, phu thê cang. Ngũ Thường gồm có: nhân, nghĩa, lễ, trí, tín.

Đạo đức này đưa ra để dạy cho con người nhằm mục đích bắt buộc phải tuân thủ theo trật tự tôn ti của chế độ phong kiến, của giai cấp phong kiến, biến con người thành công cụ để phục vụ vua chúa: "Quân xử thần tử, thần bất tử bất trung". Ở đây tôi không muốn nói đến đạo đức phong kiến này mà chỉ nói đến một thứ đạo đức bình đẳng mà mọi người rất cần thiết như cơm ăn, như nước uống, như áo mặc và như hơi thở. Vậy đạo đức này thuộc về đạo đức gì?

Kính thưa quý bạn!

Tôi muốn nói đến đạo đức bình đẳng này, chứ không phải nói đến đạo đức Tam Cang (quân thần, phụ tử, phu thê), Ngũ Thường (nhân, nghĩa, lễ, trí, tín) mà tôi đã nói ở trên hay bất cứ một thứ đạo đức nào khác (như đạo đức tộc họ của gia đình, đạo đức phong tục tập quán của mỗi dân tộc, của một xứ sở quê hương, của một đất nước, hay là những thứ đạo đức mơ hồ trừu tượng của các tôn giáo từ xưa đến nay). Tôi nói đến đạo đức thường xuất phát nơi những hành động sống hằng ngày của quý bạn, mà quý bạn thường xuyên trực tiếp tiếp xúc với mọi người, mọi việc làm, mọi đối tượng và mọi pháp, v.v...

Đạo đức này xuất phát từ những hành động thân, miệng, ý của quý bạn. Hành động thân, miệng, ý của quý bạn khi xuất phát sẽ không làm khổ mình, khổ người. Đó là đạo đức nhân bản - nhân quả, mà trên đời này ai cũng cần phải học hỏi và hiểu biết, vì nó là chính hành động sống của quý bạn hằng ngày đem đến sự an vui cho quý bạn và mọi người, mọi vật chung quanh. Nếu các bạn không học, không hiểu đạo đức nhân bản - nhân quả thì do những hành động của các bạn, vô tình các bạn sẽ làm khổ cho mình, cho người, cho muôn loài vật khác. Và như vậy quý bạn là người thiếu đạo đức. Nói thiếu đạo đức là nói nhẹ nhàng đối với các bạn, nếu không nói vậy thì sẽ nói thẳng rằng: quý bạn là người vô đạo đức, có nghĩa là vô đạo đức đối với mình, đối với mọi người và cũng như đối với tất cả mọi loài chúng sanh.

Đạo đức này không bắt buộc chúng ta phải phục vụ cho một giai cấp nào, cho một chế độ nào, cho một hệ tư tưởng nào hay cho một cá nhân nào. Đạo đức này là một thứ đạo đức bình đẳng, luôn luôn phục vụ cho sự sống của muôn loài trên hành tinh này, không phân biệt màu da thứ tóc, không phân biệt chủng tộc, tổ quốc, quê hương, đất nước riêng biệt nào cả. Đạo đức này dạy con người không những biết thương con người mà còn biết thương yêu các loài động vật và ngay cả cỏ cây. Đạo đức này sẽ mang đến cho muôn loài một sự bình an. Thiếu đạo đức nhân bản làm người, quý bạn không bao giờ thoát ra khỏi bản chất của loài thú vật, vì con người cũng là một loài động vật như bao nhiêu loài động vật khác trên hành tinh này. Con người chỉ hơn các loài động vật khác là nhờ có trí tuệ thông minh, biết phân biệt phải trái, trắng đen, tốt xấu,... biết xấu hổ, biết sửa đổi và biết triển khai trí tuệ ấy để có những hành động không làm khổ mình khổ người và làm khổ tất cả muôn loài có sự sống khác. Do đó con người vượt hơn muôn loài vật khác nghĩa là biết ngăn chặn những thú tính trong tâm mình, biết tạo những hành động thương yêu đùm bọc lẫn nhau, biết chia xẻ ngọt bùi cay đắng, v.v...

Tại sao lại gọi là đạo đức nhân bản - nhân quả?

Vì mỗi hành động thân, miệng, ý của chúng ta khởi ra là nhân thì tiếp ngay đó liền có sự thọ chịu khổ hay vui, là quả.

Ví dụ: Khi chúng ta nói: "Thằng khốn nạn", nói như vậy là nhân, người bị mắng như vậy sẽ tức giận là quả, khi tức giận do bị mắng như vậy thì người ta sẽ chửi mắng lại hoặc đánh chúng ta là nhân khác, chúng ta bị chửi mắng lại hoặc bị đánh là quả tức là thọ chịu sự đau khổ của sự mắng chửi hoặc bị đánh. Nếu chúng ta không nói lời thô ác đó (thằng khốn nạn), thì nhân không có nên quả cũng không.

Tại sao gọi là nhân bản?

Vì hành động thân, miệng, ý của con người tạo ra nên gọi là nhân bản tức là những hành động gốc nơi thân người.

Đạo đức nhân bản - nhân quả nói lên những hành động của con người không làm khổ mình khổ người.

Hành động không làm khổ mình khổ người là những hành động sống hằng ngày của con người đối xử với nhau, nó rộng rãi bao la và vô lượng vô biên không thể nghĩ lường được, không thể nói hết được.... Tùy trường hợp, tùy hoàn cảnh xảy ra muôn vạn hình thái khác nhau, nhưng không ngoài thiện và ác.

Bộ sách Đạo Đức Làm Người ra đời là để đáp ứng kịp thời của thời đại khoa học hiện đại hoá đời sống con người. Vật chất phục vụ đời sống con người càng nhiều càng đầy đủ tiện nghi thì tâm tham đắm càng nhiều; tâm tham đắm càng nhiều thì đạo đức làm người sẽ mất dần. Và vì thế mà con người phải chịu nhiều đau khổ hơn, vì ai cũng không còn nghĩ đến đạo đức, mà chỉ còn nghĩ đến danh và lợi.

Ở đời người ta nghĩ rằng, vật chất càng nhiều sẽ đem đến nhiều hạnh phúc. Điều này không thể có được, vì vật chất càng nhiều thì người ta càng bon chen, đua đòi, sanh tâm hung ác và

giết hại lẫn nhau. Sống mà chỉ chạy theo danh và lợi thì lúc bấy giờ con người chỉ còn là một con thú hung dữ mà thôi, không hơn không kém.

Bộ sách Đạo Đức Làm Người ra đời nhằm ngăn chặn những hành động ác làm khổ mình, khổ người, để quân bình vật chất và tinh thần, khiến cho mọi người được đầy đủ sự an vui hạnh phúc, không còn làm khổ cho nhau nữa.

Bộ sách Đạo Đức Làm Người sẽ chỉ dạy cho mọi người biết từng hành động sống hằng ngày của mình để biết hành động nào thiếu đạo đức đưa đến sự khổ đau cho nhau và hành động nào có đạo đức mang đến sự an vui và hạnh phúc cho mình, cho người.

Bộ sách Đạo Đức Làm Người sẽ xác định cho chúng ta biết hành động nào thiện và hành động nào ác để chúng ta không còn lầm lạc làm khổ mình, khổ người, để chúng ta chấm dứt những hành động tội ác. Khi làm một điều gì thì phải biết điều đó rất rõ ràng và cụ thể, chứ không thể làm mà vô tình không biết thì không được. Làm mà không biết thiện hay ác, tội hay không tội, v.v... là tự mình làm khổ mình khổ người; làm hại mình hại người thì đó là thiếu đạo đức.

Bộ sách Đạo Đức Làm Người sẽ dạy chúng ta đạo đức vệ sinh, vệ sinh môi trường sống, vệ sinh đời sống đối với mình đối với mọi người, vệ sinh cơ thể, vệ sinh tư tưởng, v.v... Nó còn dạy cho chúng ta đạo đức giao thông; đạo đức hiếu sinh, đạo đức buông xả (không tham lam trộm cướp); đạo đức thủy chung; đạo đức thành thật và uy tín; đạo đức khôn ngoan; đạo đức làm cha mẹ đối với con cái, đạo đức con cái đối với cha mẹ; đạo đức chồng đối với vợ, đạo đức vợ đối với chồng; đạo đức thầy đối với học trò, đạo đức học trò đối với thầy; đạo đức lời nói, cách thức xưng hô, cách nói chuyện với mọi người; đạo đức về mỗi hành động liếc, ngó, nhìn, háy, v.v...

Muốn chấm dứt những sự đau khổ của con người trên hành tinh này thì không có phương cách nào tốt hơn những hành động đạo đức nhân bản - nhân quả, không làm khổ mình khổ người. Những hành động ấy phải là những hành động của chính mình thì mới có thể đem lại hạnh phúc chân thật cho mình, cho người.

Một người không có đạo đức nhân bản - nhân quả, thì họ phải chịu đầy dẫy sự khổ đau, dù họ là vua chúa, quan to, chức lớn, hoặc những nhà tỷ phú giàu nhất trên thế giới, hoặc những nhà bác học, bác sĩ, văn sĩ, nghệ sĩ, thi sĩ, v.v... Tất cả đều phải chịu chung số phận đau khổ, bất an, bất toại nguyện, v.v...

Một người nghèo cùng, cơm không đủ ăn, áo không đủ mặc, nhưng nếu họ sống có đạo đức nhân bản - nhân quả thì họ cũng vẫn thấy an vui, thanh thản không ai có thể làm họ phiền lòng được, dù trong cảnh nghèo cực.

Do vậy một người muốn đi tìm chân hạnh phúc, thì phải tìm ngay nơi mình để biết sống trong đạo đức nhân bản - nhân quả. Sống biết cách không làm khổ mình khổ người thì ngay đó là chân hạnh phúc của cuộc đời.

Bởi vậy đạo đức nhân bản - nhân quả rất quan trọng cho cuộc sống của con người trên hành tinh này. Nhưng khi biên soạn và viết ra thành sách là một việc làm đòi hỏi phải có nhiều thời gian dài...

Hiện tình con người trên hành tinh này - không riêng ở một đất nước nào - đạo đức đang xuống dốc. Vì thế, chiến tranh, khủng bố giết người vô tội, là một tội ác cực lớn, là một việc làm phi đạo đức, là hành động của loài ác quỷ, v.v...

Nhu cầu quá cấp bách, tôi gấp rút cho ra đời một số tập trong bộ sách Đạo Đức Làm Người trong giai đoạn này mong kịp thời ngăn chặn những hành động thiếu đạo đức, thiếu lòng yêu thương sự sống của muôn loài trên hành tinh này. Vì thế không thể nào tránh khỏi những sự thiếu sót, xin quý bạn và các bậc đức hạnh cao minh chỉ giáo để kỳ tái bản tới bộ sách Đạo Đức Làm Người được hoàn chỉnh hơn.

Kính ghi
Thích Thông Lạc.
(Ngày 27- 9- 2001)

CHƯƠNG I : ĐẠO ĐỨC GIAO THÔNG

MỘT TAI NẠN GIAO THÔNG

Năm ấy, chúng tôi đang học luyện thi tú tài phần hai, thì có hai người Phật tử đến chùa thỉnh Thầy Trụ Trì và chúng tôi đến tụng đám tang cho một người vừa chết vì tai nạn giao thông. Đến nơi, một người phụ nữ đội khăn tang, độ 34, 35 tuổi ra đón tiếp và mời chúng tôi ngồi. Cô ta vừa khóc vừa nói "Chồng con đi làm về bị xe đụng chết, chết một cách tức tối, oan ức, chết trong đau khổ quá Thầy ơi!". Nói đến đây bà ta nức nở nghẹn ngào không nói được nữa, đưa tay vuốt ngực... Rất lâu, trong nước mắt đầm đìa, bà nói tiếp: "Xin Thầy từ bi thương xót tụng kinh cầu siêu độ cho linh hồn chồng con."

Thầy Trụ Trì an ủi: "Phật tử hãy bình tĩnh, đừng quá khổ đau mà sanh ra bệnh tật thì còn có ai nuôi dạy mấy cháu còn quá bé thơ."

Này các bạn lái xe, dù bất cứ lái các loại xe nào, các bạn có nghĩ gì về một tai nạn giao thông xảy ra không? Một tai nạn giao thông xảy ra đã để lại một người mẹ trẻ góa chồng và ba đứa bé thơ dại. Tội tình gì mà những người này phải chịu khổ đau như vậy hỡi các bạn?

Ai đã làm ra thảm cảnh khổ đau này?.

Sự bất cẩn ư! Sự cẩu thả, sự say sưa rượu chè, sự mệt nhọc ngủ quên, hay một sự lo toan đang rây rứt trong tâm hồn các bạn, hay một nỗi lo buồn về gia đình hoặc một sự thất vọng về một điều gì, hay bị kích động máu anh hùng xa lộ mà quý bạn đã gây ra thảm cảnh này?

Quý bạn hãy suy nghĩ lại đi: Một tai nạn giao thông xảy ra chết người hoặc làm cho cơ thể tàn tật suốt đời. Đó đâu phải là sự ngẫu nhiên phải không hỡi quý bạn? Đó là một hành động thiếu trách nhiệm và bổn phận, thiếu lương năng và lương tri, thiếu đạo đức nhân bản làm người.

Các bạn đâu phải là cỏ cây gạch đá mà không biết đau khổ?

Một tai nạn giao thông xảy ra đâu phải có một người đau khổ mà còn biết bao nhiêu người khác nữa. Và sự đau khổ ấy đâu phải chỉ trong chốc thời mà còn kéo dài suốt cả đời người các bạn ạ!

Ba cháu bé thơ dại ấy làm sao tìm lại được người cha thân yêu mà các bạn đã vô tình cướp mất; một sự mất mát lớn lao, một sự khổ đau đã gieo nặng trong tâm tư suốt cuộc đời của ba cháu bé thơ này. Dù ba cháu bé này lớn khôn cho đến ngày lia đời, lia cuộc sống này, chúng cũng không làm sao biết được sự âu yếm, sự che chở, đùm bọc, dạy dỗ, nuôi dưỡng và lòng thương yêu của một người cha, mà cuộc đời của chúng luôn thẳm ước ao được, nhưng làm sao có được hỡi các bạn?

Rồi đây, mẹ chúng sẽ tái giá, có một người chồng khác, thì sự thương yêu của người cha ghê có bằng người cha ruột hay không? Hay chúng phải bỏ học, để rồi một người chị tuổi còn học trò mà phải tảo tần để nuôi hai đứa em thơ dại. Trước cảnh đau lòng này quý bạn nghĩ sao? Có thương tâm không hỡi các bạn? Một tai nạn giao thông xảy ra để lại trong lòng chúng ta những nỗi đau thương, tê tái tận tâm can, như ai bứt từng đoạn ruột.

Hôm nay ngồi đây, hồi tưởng lại những hình ảnh ngày xưa mà lòng tôi không khỏi bồi hồi xúc động, nghĩ đến cuộc đời bơ vơ cơ cực của các cháu bé thơ này, tôi không cầm được giọt

nước mắt.

Hỡi các bạn lái xe! Dù lái bất cứ loại xe nào các bạn đã gây ra tai nạn, không riêng các bạn có lỗi, nhưng tất cả chúng ta cũng có lỗi các bạn ạ! Gia đình chúng ta cũng có lỗi! Xã hội có lỗi! Đất nước có lỗi! Tại sao vậy? Lỗi vì đất nước, vì xã hội, vì gia đình và vì chúng ta không có một nền đạo đức nhân bản, vì thế chúng ta không được giáo dục về trách nhiệm, về bổn phận của mỗi con người phải sống và hành động không làm khổ mình khổ người như thế nào. Nhưng vì chúng ta chưa biết, chưa học đạo đức cho nên chúng ta không thấy chúng ta có lỗi.

Hôm nay tôi ngồi ghi lại những hành động sống có đạo đức làm người không làm khổ mình khổ người, để các bạn biết và hiểu, để các bạn tránh những hành động thiếu đạo đức có thể gây ra sự khổ đau cho mình cho người, để giúp cho quý bạn có một hành động sống, sống bình thường nhưng rất cao thượng không làm khổ mình khổ người, để giúp cho các bạn luôn luôn có một tâm hồn thanh thản, an lạc và vô sự, để giúp cho các bạn tìm được một hạnh phúc chân thật trong cuộc đời.

MỌI NGƯỜI HÃY HỌC LUẬT LỆ VÀ ĐẠO ĐỨC ĐI ĐƯỜNG.

1/ **Điều một:** Tôi xin nhắc nhở quý bạn, khi lái xe có tốc độ từ 10 cây số một giờ đến 100, 200 cây số một giờ thì quý bạn phải học về luật lệ giao thông đường bộ để biết luật lệ đi đường. Đó là quý bạn đã thực hiện được đạo đức giao thông. Vì hiện giờ số người gia tăng khắp nơi, bước ra đường thấy người là người, đông như kiến nhiều như cỏ. Vì thế, nếu chúng ta không học luật lệ đi đường thì chúng ta không rõ. Và khi không rõ luật đi đường thì có thể gây ra tai nạn giao thông, một tai nạn khủng khiếp, chết thê thảm, làm đau khổ nhiều người các bạn ạ!

Hành động mà không hiểu rõ luật lệ giao thông đường bộ là một hành động thiếu đạo đức nhân bản, thường sẽ làm khổ mình, khổ người các bạn ạ! Vậy trước khi lái xe các bạn hãy học luật lệ đi đường rồi mới lái xe thì mới bảo đảm sinh mạng của các bạn và mọi người. Các bạn nên nhớ kỹ nhé!

Học luật lệ giao thông đường bộ, đó là trách nhiệm và bổn phận đạo đức làm người của các bạn! Các bạn cần phải hiểu, hiểu một cách sâu xa, vì sự sống của mọi người, của chính các bạn nữa.

Khi lái xe các bạn hãy tư duy suy nghĩ, hãy thương sự sống của mọi người, của chính các bạn. Chỉ trong gang tấc và trong chớp mắt không làm chủ được xe bạn, là tai họa sẽ đến tức khắc. Một sự khổ đau vô cùng, vô tận các bạn ạ!

Nếu các bạn không học luật lệ giao thông đường bộ, khi lái xe, lương tri và lương năng của các bạn sẽ không tha thứ tội lỗi của các bạn đâu, khi mà các bạn gây ra tai nạn chết người.

Vì bảo vệ sự sống cho con người trên hành tinh này, nên mỗi quốc gia đều chế định ra luật lệ giao thông đường bộ, để giúp cho người lái xe không gây ra tai nạn khổ đau, mất mát và thương tâm.

Vậy các bạn hãy nhớ! Trong thời đại của chúng ta hiện giờ, lượng xe cộ trên đường đông như mắc cửi và xe chạy với tốc độ nhanh như gió. Vì thế từ trẻ em đang học ở cấp I cho đến những người già cả đều phải học luật lệ giao thông đường bộ, để tránh mọi tai nạn giao thông xảy ra trong khi đi đường.

Trong thời đại của chúng ta, phương tiện giao thông rất tiện lợi và nhanh chóng thì sự học tập luật lệ giao thông đường bộ rất cần thiết và quan trọng hàng đầu, để bảo vệ sinh mạng của mọi người và của chính các bạn nữa, để những thảm cảnh khổ đau, thương tâm này không còn xảy ra nữa.

2/ **Điều hai:** Trách nhiệm và bổn phận về đạo đức giao thông mọi người cần phải hiểu biết cho rõ ràng trong mỗi hành động khi bước chân ra đường.

Về đạo đức giao thông khi bước ra đường, trước tiên muốn băng qua đường thì phải nhìn bên lề đường tay trái không thấy có xe hoặc có xe còn đang chạy ở xa thì ta hãy đưa cánh tay trái thẳng ra phía trước mặt, rồi bước ra giữa lộ, có nghĩa là đưa cánh tay ra dấu hiệu báo cho người lái xe biết ta đang băng qua đường, để người lái xe giảm tốc độ, thì mới có thể tránh được tai nạn giao thông. Khi đến giữa đường ta lại nhìn về phía bên tay mặt, thấy không có xe hoặc xe còn đang chạy ở xa thì ta lại đưa cánh tay mặt thẳng ra rồi tiếp tục bước đi cho đến lề bên kia.

Hành động như vậy là hành động đạo đức giao thông không làm khổ mình khổ người. Lúc nào ta muốn băng qua đường đều phải có hành động đạo đức như vậy thì mới bảo đảm an toàn cho cuộc sống của mình, của người khác, nếu không có hành động như vậy mà muốn băng qua đường là ta đã giết người và tự sát mình.

Người băng qua đường mà thiếu hành động này, đó là người thiếu đạo đức. Người thiếu đạo đức giao thông này thì cũng giống như một con thú vật băng qua đường, tai họa sẽ đến. Tai họa đến không có nghĩa là do nhân quả tiền kiếp, tai họa đến là do nhân quả hiện kiếp tức là do hành động thiếu đạo đức nhân bản - nhân quả trong hiện tại. Cho nên những hành động nhân quả thiện hay ác là những hành động vô đạo đức hay là có đạo đức. Nó được khẳng định hành động thiện là đạo đức, có nghĩa là hành động không làm khổ mình khổ người, đem lại sự an vui cho mình cho người. Và hành động ác là hành động vô đạo đức, có nghĩa là hành động làm khổ mình khổ người, đem lại sự bất an, sự phiền toái, sự buồn khổ, v.v...

Một người đi trên đường cứ theo lề bên tay mặt mà đi là người có đạo đức giao thông, vì người ấy đi theo đúng luật lệ giao thông được nhà nước soạn thành bộ luật đi đường; ngược lại một người đi đường mà cứ theo lề bên tay trái mà đi là người thiếu đạo đức sẽ xảy ra tai nạn giao thông, gây đau khổ cho mình cho người. Người đi đường như vậy là người thiếu đạo đức, là người không học luật lệ giao thông. Người không học luật lệ giao thông cũng giống như một con thú vật đi ngoài đường, và sẽ xảy ra tai họa cho nhiều người, mang đến sự buồn khổ và thâm thâm cho cuộc sống con người.

Hiện nay khắp trên mọi nẻo đường đất nước, ngày nào cũng có xảy ra tai nạn giao thông. Đó là vì mọi người không chịu học luật đi đường và không học đạo đức cẩn thận đi đường. Không học luật lệ và đạo đức đi đường, vô tình đã biến mình thành những con người vô đạo đức.

Người học luật lệ đi đường mà không áp dụng luật lệ đi đường, để có những hành động thiếu đạo đức gây ra tai nạn chết người, chết mình, làm khổ mình làm khổ người, đó là những người không biết thương mình, không biết thương người; đó là những người quá tàn ác và tàn nhẫn, không còn có lương tri lương năng. Và như vậy những người ấy là những người vô đạo đức, vô luật lệ giao thông. Nhà nước thi hành luật lệ giao thông phải trừng trị những người vô đạo đức, vô pháp luật này rất nặng bằng những hình phạt xứng đáng, để ngăn chặn những cái chết thâm thâm và đau thương một cách vô lý. Dù là người đi bộ đi không đúng luật giao thông thì người thi hành luật giao thông cũng phải phạt họ, phạt bằng tiền, bằng bắt buộc học luật giao thông. Có phạt như vậy mọi người mới chịu chấp hành luật đi đường nghiêm chỉnh. Nhờ thế tai nạn giao thông mới chấm dứt.

Tai nạn giao thông được xem như vô tình ngộ sát, nhưng sự thật không phải vậy, không phải vô tình ngộ sát, mà do sự thiếu đạo đức cẩn thận nên biến mình trở thành người cố sát, tức là cố tự sát mình, cố sát người.

Nên biết chạy xe quá tốc độ, không làm chủ được tốc độ, chạy lạng lách cầu thả, vượt qua mặt xe khác ầu là những hành động thiếu đạo đức cẩn thận tức là thiếu đạo đức nhân bản - nhân quả làm người, sẽ đưa đến tai nạn giao thông, làm khổ mình và mọi người.

Vậy các bạn đi bộ hay lái xe dù bất cứ một loại xe nào, xe lớn hay xe nhỏ, nhỏ như xe đạp, tệ như đi bộ, các bạn đều phải học luật lệ giao thông. Tại sao vậy? Tại vì luật lệ giao thông sẽ bảo vệ tính mạng của các bạn và của những người khác. Vì vậy luật lệ giao thông là một môn học bảo vệ sinh mạng rất cần thiết cho mọi người trong thời đại hiện nay.

Nếu các bạn không học luật lệ giao thông thì các bạn đi bộ hoặc đi xe, đều đi càn, chạy xe ẩu, chạy xe không đúng luật lệ đi đường, thì chính các bạn đã gây ra tai nạn giao thông. Tai nạn giao thông là một tai nạn thảm khốc và thương tâm nhất, khiến cho người ngoài cuộc vẫn đau lòng, vẫn xót xa, vẫn ghê rợn, ... Cho nên người đi bộ cũng phải bắt buộc học luật lệ giao thông. Tại sao vậy?

Vì người đi bộ đi không đúng luật giao thông vẫn gây ra tai nạn thảm khốc, chứ không riêng gì người lái xe. Người đi bộ cũng phải cẩn thận như người lái xe. Nói chung khi bước chân ra đường, người đi bộ cũng như người lái xe đều phải học đạo đức giao thông, để thấy trách nhiệm và bổn phận bảo vệ trong cuộc chung sống của loài người trên hành tinh này. Phải có ý thức về sự bảo vệ mạng sống của nhau thì việc học luật lệ giao thông và đạo đức cẩn thận giao thông là điều rất cần thiết của mọi người. Nếu chúng ta không biết bảo vệ mạng sống của nhau thì không có ai bảo vệ mạng sống của chúng ta cho bằng chính chúng ta. Người cảnh sát đứng gác trên các trục lộ giao thông là để bảo vệ mạng sống của mọi người, nhưng mọi người quá khinh thường mạng sống của mình, thì người cảnh sát giao thông cũng không bảo vệ được, vì thế mà tai nạn giao thông mới xảy ra hàng ngày. Cho nên ngay từ bây giờ nhà nước và nhân dân muốn tránh tai nạn giao thông thì phải xóa nạn mù đạo đức về luật lệ giao thông cho toàn dân.

Hiện giờ số lượng xe chạy bằng động cơ có tốc độ cao ngày càng gia tăng, thì tai nạn giao thông ngày càng gia tăng lên gấp bội. Do đó sự mất mát rất lớn của mọi người dân thay vì không có, mà phải chịu thật là đau lòng. Phải không các bạn?

Người đi bộ mà không biết luật lệ giao thông sẽ băng qua đường, qua ngã ba, ngã tư, cua, queo, đi ngược chiều, vượt đèn đỏ một cách ngu si thì có thể xảy ra tai nạn giao thông. Người bất chấp luật lệ giao thông là người vô đạo đức, là người thiếu đức hạnh cẩn thận. Người thiếu đức hạnh cẩn thận và vô luật lệ đi đường như vậy là người tự làm khổ mình khổ người, là tự giết mình giết người, những người như vậy là những người cần phải được pháp luật trừng phạt và trị tội đích đáng. Yêu cầu Bộ Giáo Dục cần phải quan tâm cho chương trình học có thêm môn học về luật lệ giao thông đường bộ và môn đạo đức học về đức hạnh cẩn thận giao thông đường bộ như:

1/ Học đạo đức cẩn thận khi băng qua đường. Nếu đi bộ thì đưa tay ra hiệu, còn lái xe thì phải bật đèn lái và đưa tay ra hiệu để băng qua đường. Đó là hành động đạo đức, nếu băng qua đường mà thiếu hành động này là người vô đạo đức.

2/ Học đạo đức cẩn thận khi đi đường là để bảo vệ sinh mạng của mình, của người khác, khiến cho tai nạn giao thông không xảy ra. Và như vậy không làm khổ cho mình, cho nhiều người. Phải đi sát trong lề, đi bên lề tay phải, không được đi bên lề tay trái. Đi ngông nghênh giữa đường hoặc đi bên lề tay trái là người thiếu đạo đức, là người sẽ làm khổ cho mình cho nhiều người.

3/ Học đạo đức cẩn thận giao thông khi đến ngã tư, ngã ba, ngã sáu, ngã bảy, v.v... thì phải đi theo chiều bên lề tay phải, không được ôm lề tay trái của người mà đi. Đi như vậy mới là đi đúng luật lệ giao thông. Hành động đi như vậy mới chính là hành động đạo đức nhân bản - nhân quả (Không làm khổ mình khổ người).

4/ Khi đến ngã ba, ngã tư không có đèn báo mà muốn băng qua đường thì hãy đưa thẳng cánh tay trái về phía trước mặt rồi bước đi ra đường, khi đến giữa đường, đứng lại, đưa cánh tay phải về phía trước mặt rồi mới đi thẳng qua lề đường bên kia, đi chậm chậm không được chạy đại qua. Hành động như vậy là hành động đạo đức cẩn thận giao thông. Ngược lại không làm như vậy mà cứ đi băng qua đường là hành động thiếu đạo đức, tai nạn giao thông có thể xảy ra và mang đến sự khổ đau cho nhiều người.

5/ Học đạo đức cẩn thận giao thông khi đi bộ hoặc lái xe đến cua queo, thì phải ôm chặt lề bên tay phải và giảm tốc độ xe chạy chậm lại. Quan trọng nhất là phải ôm chặt lề bên tay phải, không được chạy xe giữa đường, không được chạy xe qua lề bên tay trái. Hành động giảm tốc độ xe và ôm chặt lề bên tay phải của mình, là hành động đạo đức không làm khổ mình khổ người, còn ngược lại là hành động thiếu đạo đức. Là một con người ai cũng mong

muốn mình là người có đạo đức, chứ có ai muốn mình là người vô đạo đức bao giờ. Phải không hề các bạn?

6/ Học đạo đức cẩn thận giao thông khi gặp đường trơn, đường dốc, đường vòng, qua cầu v.v... Khi lái xe gặp trường hợp này thì chúng ta giảm tốc độ để bảo đảm sự an toàn, không được phóng nhanh, vượt ẩu, qua mặt trên những đoạn đường nguy hiểm này. Hành động giảm tốc độ, không phóng nhanh, không vượt ẩu, qua mặt trên những đoạn đường này là hành động đạo đức cẩn thận giao thông sẽ không làm khổ mình khổ người. Hành động như vậy sẽ mang đến sự an vui cho mình cho mọi người. Người lái xe mà có những hành động này là người đáng khen và đáng ca ngợi, là người biết thương mình thương người, là người đáng cho chúng ta kính trọng, yêu mến. Tuy những hành động đơn giản như vậy, nhưng nó mang đầy đủ tình chất tinh thương cao thượng. Ngược lại không làm được những hành động này là người không xứng đáng để chúng ta mến yêu và kính trọng, là những người đáng khinh bỉ, đáng chê trách. Vì những hành động tầm thường ấy ai cũng làm được, thế mà không làm là phải đáng trách, đáng phạt, v.v...

7/ Học đạo đức cẩn thận giao thông khi thấy biển đề đường nguy hiểm, đường gợn sóng, v.v... thì chúng ta giảm tốc độ xe và giữ tay lái ôm chặt về phía bên tay phải, cho xe chạy với sự điều khiển làm chủ tốc độ chiếc xe hoàn toàn. Những người lái xe có những hành động làm như vậy là người có đạo đức giao thông. Người lái xe có đạo đức giao thông là người không hề vi phạm luật lệ đi đường. Người không vi phạm luật lệ giao thông là người tuân hành pháp luật của nhà nước, là một người công dân tốt. Người công dân tốt là một người làm cho đất nước của họ có trật tự, an ninh, khiến cho mọi người trong nước của họ sống được an ổn, yên vui. Và vì thế đất nước ấy được phồn vinh, thịnh vượng, luôn luôn mọi người không làm khổ mình khổ người, dù chỉ là những hành động đi đường hoặc lái xe... Người có đạo đức nhân bản - nhân quả thì dù bất cứ những hành động nhỏ nhặt nào từ thân, miệng, ý của họ, họ cũng đều chú ý rất cẩn thận để tránh khỏi sự vô tình làm khổ mình khổ người và khổ tất cả chúng sanh.

Thường trong đời sống hằng ngày, người ta thiếu đạo đức nhân bản - nhân quả, chỉ vì người ta chưa rõ hành động nào của mình có đạo đức và hành động nào vô đạo đức. Chỉ cần lưu ý một chút là người ta nhận ngay được hành động nào có đạo đức và hành động nào không đạo đức. Hành động có đạo đức là những hành động không xảy ra sự đau khổ cho mình cho người và cho tất cả muôn loài chúng sanh. Ngược lại những hành động mang đến cho mình cho người và cho tất cả chúng sanh sự khổ đau, là hành động vô đạo đức. Cho nên đạo đức giao thông là phải sử dụng sự cẩn thận, kỹ lưỡng... luôn thương sự sống của mọi người và của chính mình. Lúc nào cũng phải tỉnh táo, sáng suốt và trí tuệ. Nhờ đó mới thực hiện được đạo đức trọn vẹn, mới có một cuộc sống an vui hạnh phúc chan hòa trong mọi cuộc sống. Chạy lạng, lách, vượt mặt, bất kể luật lệ đi đường, đó là những người thiếu đạo đức. Những người vô đạo đức này còn tệ hơn loài thú vật, vì loài thú vật không biết luật lệ giao thông, nhưng khi đi trong đoàn, trong bầy thì chúng còn đi theo thứ tự chứ không có lạng lách, vượt mặt con khác. Còn những người biết luật lệ đi đường mà cứ vi phạm, xem luật lệ đi đường như không có, đó là loài ác quỷ La Sát, là một loại người ngu si tự làm khổ mình, khổ người, tự giết mình giết người mà không biết, tự làm cho bao nhiêu người khổ đau, những người khổ đau ấy toàn là những người thân thương của họ. Họ là những hạng người gì mà không thương mình, thương những người thân của mình? Họ là những hạng người gì mà xem mạng sống của những người khác như cỏ rác?

Cho nên người đi đường mà không tuân thủ luật lệ giao thông là những người xem thường mạng sống của mình của những người khác, là những người sát nhân mà trốn tránh tội giết người. Yêu cầu những nhà làm luật xem xét lại hành vi lạng lách, vượt mặt, chạy ẩu, chạy quá tốc độ ngoài đường, xem thường luật lệ giao thông, đó có phải là hành động cố sát giết người hay không? Nếu đây là một hành vi cố sát giết người, giết mình thì xin nhà nước xử phạt theo đúng luật hình sự tội giết người, để răn những người khác. Nếu không cương quyết xử phạt mạnh thì trên các trục lộ giao thông trên khắp mọi miền đất nước không bao giờ chấm dứt nạn chạy lạng lách, vượt ẩu, chạy quá tốc độ, chạy xe xem thường luật lệ giao thông. Và như vậy tai nạn giao thông sẽ không bao giờ chấm dứt. Nếu nhà làm luật xem xét tai nạn giao thông là án mạng giao thông thì tai nạn giao thông mới có thể chấm dứt.

Đứng về mặt pháp luật, những người vi phạm luật lệ giao thông là những người xem thường

pháp luật của nhà nước. Pháp luật của nhà nước được đặt ra là để bảo vệ mạng sống và tài sản của nhân dân. Không ai có quyền cướp mạng sống và tài sản của người khác. Những người xem thường luật lệ giao thông đến nỗi gây ra án mạng là những người được xem là thủ phạm giết người, là một hung thủ.

Như vậy người thi hành luật pháp phải phạt tiền rất nặng với những người vi phạm luật đi đường, từ 1.000.000đ đến 10.000.000đ. Và khi đã gây ra án mạng thì phải kết tội xứng đáng với những người xem thường luật lệ giao thông đã để xảy ra tai nạn chết người trong cảnh thương đau này.

Những người biết luật lệ đi đường là những người có bằng lái xe mà phạm luật đi đường gây ra án mạng giao thông, xin đề nghị những người cầm cân nảy mực pháp luật hãy trừng trị thích đáng. Nếu quả đúng do người lái xe gây án mạng xin kết án xứng đáng tội của họ, để họ không còn lái xe, để họ không còn gây ra án mạng nữa, để răn những người khác xem thường luật lệ đi đường. Và vĩnh viễn những người này được người thi hành pháp luật thu hồi bằng lái xe, dù là xe hai bánh.

Người xem thường luật lệ giao thông là người vô đạo đức, khi thấy có mặt cảnh sát giao thông thì không dám chạy xe lạng lách, chạy ẩu, chạy xe ra về là người chấp hành luật lệ nghiêm chỉnh. Nhưng khi không có cảnh sát giao thông thì lái xe bất kể sinh mạng mọi người. Xem sinh mạng mọi người như cỏ rác. Người cảnh sát thi hành luật lệ giao thông phải phạt rất nặng đối với những hạng người này để bảo vệ sinh mạng và sự an vui cho những người khác.

GIÁO DỤC LUẬT LỆ VÀ ĐẠO ĐỨC GIAO THÔNG TRONG HỌC ĐƯỜNG

Chúng tôi xin đề nghị và yêu cầu Chánh Phủ và Bộ Giáo Dục của mỗi quốc gia trên khắp thế giới hãy xem luật lệ và đạo đức giao thông đường bộ là một môn học như các môn học khác trong học đường. Môn học này rất cần thiết, thực tế và cụ thể để bảo đảm sinh mạng của con người, để tránh đi sự thương đau của những người khác.

Nếu hằng ngày chúng ta thống kê số người chết và bị thương về tai nạn giao thông trên khắp thế giới thì con số ấy không phải là ít. Vì thế những người có trách nhiệm bảo vệ sự sống của loài người trên hành tinh này không thể xem thường môn học đạo đức này. Ngay bây giờ trong các học đường, từ Tiểu học, Trung học đến Đại học phải được áp dụng môn học đạo đức về luật lệ giao thông đường bộ vào chương trình học tập của học sinh, sinh viên để tránh sự mất mát thiệt thòi khổ đau trên các trục lộ giao thông. Môn học này không những được áp dụng học tập trong các trường học mà còn phải được áp dụng học tập rộng rãi trong dân gian, từ thành thị đến nông thôn. Đó là một biện pháp hay nhất để giảm và chấm dứt tai nạn giao thông đường bộ, để không còn phải chứng kiến những cái chết thảm và đau thương.

Muốn tránh những tai nạn thảm khốc thê lương này xảy ra trên khắp mọi nẻo đường đất nước thì việc học luật lệ và đạo đức giao thông là một điều cần thiết không thể thiếu được và được xem là môn học chánh có hệ số điểm cao trong các kỳ thi tốt nghiệp. Nhờ vậy các em mới nỗ lực học tập kỹ lưỡng. Học sinh từ Tiểu học, Trung học đến Đại học đều phải có những tiết học về luật lệ và đạo đức giao thông đường bộ. Ít nhất một tuần lễ phải có hai giờ học về môn học này. Học sinh cấp ba các trường Trung học phổ thông bắt buộc các em dù nam hay nữ đều phải có bằng lái xe hoặc chứng chỉ thì tai nạn giao thông sẽ ít xảy ra. Nhất là bắt buộc sinh viên Đại Học từ 18 tuổi đến 20 tuổi đều phải có bằng lái xe hoặc chứng chỉ lái xe, để xác nhận mình có học và đã thi đậu môn đạo đức giao thông. Các em nên nhớ: Không những học luật lệ giao thông mà các em còn phải học đạo đức giao thông để các em thấy trách nhiệm và bổn phận làm người. Vì trách nhiệm và bổn phận làm người là phải sống có đạo đức nhân bản - nhân quả không làm khổ mình khổ người.

Đạo đức giao thông và luật lệ giao thông là một môn học trong đại bộ môn đạo đức nhân bản - nhân quả làm người này, là con người ai cũng cần phải học và hiểu biết đạo đức này. Có

học như vậy các em khi ra đường lái xe mới không chạy ẩu, chạy lạng lách, chạy nhanh, qua mặt một cách thiếu cẩn thận, v.v... Có áp dụng môn học luật lệ và đạo đức giao thông vào học đường như vậy thì mới tránh khỏi xương máu của các em và những người khác đổ xuống một cách đau thương mà không ích lợi.

Môn học luật lệ và đạo đức giao thông đường bộ rất quan trọng và cần thiết cho đời sống con người hiện nay mà Chánh Phủ và Bộ Giáo Dục cần phải lưu ý nhiều hơn. Lưu ý không chưa đủ mà còn phải áp dụng ngay liền những môn học này vào học đường sớm chừng nào tốt chừng nấy, vì đó là cách thức tiết kiệm máu xương của đồng bào dân tộc trong mỗi đất nước trên hành tinh này.

Tóm lại vấn đề tai nạn giao thông muốn được chấm dứt thì môn học đạo đức và luật lệ giao thông cần phải được áp dụng ngay liền vào tất cả mọi tầng lớp nhân dân từ thành thị đến nông thôn, từ vùng đồng bằng đến những vùng cao nguyên miền núi sớm chừng nào tốt chừng nấy, vì đó là những hành vi đạo đức, xem thì bình thường, nhưng rất là cao thượng.

CÓ BẰNG LÁI XE CHƯA ĐỦ, CẦN PHẢI HỌC THÊM ĐẠO ĐỨC GIAO THÔNG ĐƯỜNG BỘ

Chúng tôi đề nghị và yêu cầu Chánh Phủ và Bộ Giáo Dục ra thông báo cho các trường dạy lái xe: bắt buộc người học lái xe không những học luật lệ giao thông đường bộ, mà còn phải học đạo đức giao thông. Và môn học này được xem là một môn học có tầm rất quan trọng và cần thiết để bảo đảm sinh mạng của con người. Bắt buộc phải thi đậu luật lệ và đạo đức giao thông, mới được cấp bằng lái xe, chứ không phải mua cấp bằng lái xe, vì không phải chỉ học luật lệ giao thông là đủ.

Tất cả các tài xế lái xe đang hành nghề trên các tuyến đường trong đất nước, bắt buộc phải có chứng chỉ học đạo đức giao thông đường bộ thì mới được hành nghề. Có như vậy thì tai nạn giao thông trên các tuyến đường bộ mới chấm dứt.

Tóm lại chúng tôi cầu mong Chánh Phủ và Bộ Giáo Dục vì sinh mạng của người dân trong đất nước này phải được bảo đảm an toàn, thì đạo đức giao thông cần phải quan tâm nhiều hơn. Vì mỗi lần tai nạn giao thông xảy ra là để lại cho bao nhiêu người trong gia đình của họ đau khổ. Nếu những cái chết oan uổng do tai nạn giao thông gây ra mà được chấm dứt thì việc làm của ngành Cảnh Sát Giao Thông được nhẹ nhàng và được tôn trọng hơn. Cũng như ngành y, các y bác sĩ nhất là bệnh viện Chợ Rẫy không quá vất vả, không quá tải (một giường 3 người) đa số là thương bệnh nhân do tai nạn giao thông.

CẨN THẬN LÀ MỘT ĐỨC HẠNH CAO QUÍ TRONG VIỆC LÁI XE.

Khi lái xe các bạn hãy cẩn thận, vì trước mắt các bạn bất cứ lúc nào, giờ nào cũng có thể sẽ xảy ra án mạng. Một sự khổ đau sẽ đem đến cho các bạn và cho những người thân của các bạn cũng như những người khác, các bạn hãy cẩn thận nhé! Cẩn thận sẽ không có sự khổ đau. Người có sự cẩn thận tai họa không bao giờ đến với họ, sự an vui và hạnh phúc luôn luôn ngự trị trong tâm hồn của họ.

Một cái chết ghê gớm khi hai chiếc xe đụng vào nhau, nếu lơ đãng không cẩn thận chỉ cần một tíc tắc là tai nạn sẽ xảy đến ngay liền. Xảy đến ngay liền là một cái chết thâm đau đớn mà không thể tránh khỏi. Vậy các bạn hãy cẩn thận, kỹ lưỡng khi lái xe. Đừng xem thường!

Cẩn thận là một đức tính làm việc gì cũng dễ thành công, vì thế sự cẩn thận rất quan trọng trong mọi hành động và việc làm của loài người. Thiếu cẩn thận, các bạn làm việc gì dù việc lớn, hay việc nhỏ cũng gặp nhiều khó khăn và thất bại. Thiếu cẩn thận các bạn làm việc sẽ trở thành những người cầu thả, bừa bãi, không ngăn nắp. Chỗ làm việc của các bạn sẽ trở thành cửa hàng bán đồ phế thải. Và vì vậy sự thành công của các bạn dù việc lớn hay nhỏ cũng rất khó khăn và gian nan. Thất bại nhiều mà thành công ít. Quan trọng nhất là việc lái

xe, dù xe hai bánh hay xe bốn bánh, nếu các bạn thiếu cẩn thận thì tai nạn giao thông sẽ đem đến cho các bạn một sự đau khổ ghê gớm. Không riêng gì cho một mình các bạn mà cả gia đình của các bạn, không những thế mà còn những gia đình của những người khác nữa. Các bạn nên nhớ kỹ! Tai nạn do đâu? Do các bạn chưa rèn luyện đức cẩn thận! Đó là một tai nạn đau thương và thể thảm nhất của đời người, nhưng hằng ngày nó vẫn xảy ra trên khắp mọi nẻo đường đất nước.

Trong cuộc đời này, dù các bạn làm bất cứ một việc gì mà thiếu đức hạnh cẩn thận thì vẫn không đem đến cho các bạn sự an vui và hạnh phúc. Các bạn nên ghi nhớ những lời dạy này. Tôi nói ra những lời này là những lời khuyên chân thật từ trong tận đáy lòng của tôi, hằng ước mong sao cho mọi người sống trên hành tinh này đều có đức hạnh cẩn thận để không làm khổ mình khổ người, để mang lại sự an vui cho nhau.

Đây là đức hạnh cẩn thận trong việc giao thông trên đường bộ và còn biết bao nhiêu đức hạnh cẩn thận trong cuộc sống của các bạn mà các bạn cần phải học hỏi rất nhiều. Học hỏi nhiều để sống có đạo đức làm người. Một đạo đức xem thì rất tầm thường, nhưng lại rất cao thượng, vì chính nó không làm khổ mình, khổ người.

Đức hạnh cẩn thận đòi hỏi ở các bạn phải có một sự tỉnh thức. Sự tỉnh thức là sự chú ý từng hành động, từng việc làm của chính bạn, do đó bạn mới thấy được tánh cầu thả và bệ bối của bạn; bạn mới thấy được cái sai cái đúng của bạn, nhờ đó bạn mới kiểm điểm lại những hành động của mình để không gặp thất bại trong bất cứ một việc làm nào. Nhờ đó các bạn mới tìm thấy sự cẩn thận của mình là một điều quan trọng rất cần thiết nhất cho đời sống của các bạn. Cho nên người lái xe lúc nào cũng phải cẩn thận, cũng phải đề cao cảnh giác mọi chướng ngại sẽ xảy ra, để kịp thời làm chủ tốc độ chiếc xe của mình, thì mới bảo đảm an toàn trên tuyến đường. Và như vậy, tai nạn giao thông sẽ không bao giờ xảy đến. Tai nạn giao thông sẽ không bao giờ xảy đến là một hạnh phúc rất lớn cho mọi người và cho chính bản thân của các bạn. Người lái xe cẩn thận như vậy là người đang thực hiện đạo đức làm người không làm khổ mình khổ người, không đem đến tai họa cho mình, cho người. Người lái xe cẩn thận như vậy là người sống trong đạo đức cao thượng biết giữ gìn và thương yêu sự sống của mọi người. Người lái xe cẩn thận như vậy là người đáng ca ngợi, tán thán, khen tặng và đáng kính trọng.

Tuy hành động lái xe tầm thường, nhưng biết cảnh giác, cẩn thận từng giây, từng phút để không xảy ra sự đau thương mất mát. Đó là người thực hiện đạo đức cao thượng có lòng thương yêu; thương yêu sự sống của muôn người. Vì thế luật lệ giao thông phải giữ gìn rất nghiêm túc, không hề vi phạm. Người lái xe như thế là người từng sống với đức tính cẩn thận. Đức tính cẩn thận là một hành động sống đạo đức tuyệt vời, khiến cho người có đức tính này luôn luôn sống một đời sống thanh nhàn, an lạc, yên vui và hạnh phúc.

Tóm lại đức tính cẩn thận là một hành động đạo đức làm người mà con người ai cũng cần phải học, học để khi làm mọi việc gì đều đem đến sự thành tựu viên mãn, đem đến sự an vui, hạnh phúc và tránh được những điều làm khổ mình, khổ người.

TÍNH CẦU THẢ LÀ MỘT TAI HẠI CHO MÌNH CHO NGƯỜI.

Người lái xe có tính cầu thả là lái xe chạy ẩu, chạy không kể sinh mạng ai hết. Người lái xe cầu thả là người thiếu đạo đức làm người, án mạng có thể xảy ra, sự đau khổ có thể đem đến cho mọi người và chính bản thân của họ.

Người lái xe cầu thả là người tự sát mà không biết, là người giết người mà không hay, là nhà tù đang mở cửa để mời đón họ vào. Người lái xe cầu thả, cửa địa ngục đang mở rộng chờ đón họ. Tính cầu thả, thiếu cẩn thận là những tính xấu cần phải từ bỏ, vì nó sẽ mang đến tai họa khổ đau cho mình, cho người. Người lái xe cầu thả, tốt hơn là đừng lái xe, đừng hành nghề lái xe. Vì lái xe như vậy sẽ không đem đến sự tốt đẹp cho mình mà còn có hại cho

người khác. Người có tính cầu thả là người thiếu đạo đức làm người đối với chính bản thân của mình. Với bản thân của mình mà mình còn thiếu đạo đức với nó, thì đối với người khác làm sao mình có đạo đức cho được. Người nào muốn lái xe thì hãy bỏ tính cầu thả, tập dần đức hạnh cẩn thận, kỹ lưỡng, thì mới lái xe được an toàn trên đường đi, và cuộc đời mới có được an lạc, hạnh phúc.

Cuộc sống của người cầu thả, không cẩn thận, thiếu ngăn nắp thì nhà ở của họ là ổ chuột, bừa bãi, dơ bẩn, hôi hám thiếu vệ sinh, v.v... Tính cầu thả là một tánh xấu, trong nhà không ngăn nắp, bừa bãi, chỗ sống như ổ chuột, như đã nói ở trên. Mỗi lần muốn làm một việc gì thì phải đi tìm vật dụng, mất nhiều thì giờ vô ích, từ đôi dép để không ngay ngắn, đến sách vở, báo chí, đọc xong là ném bừa bãi. Vào nhà trông thấy như một nhà kho đủ loại đồ đạc không có ngăn nắp.

Người có tính cầu thả thì không thứ tự thường hay rối việc, mất phí thì giờ. Vào trong phòng của người có tính cầu thả, đồ đạc, chàn chiếu ngổn ngang; quần áo, bọ đầu bỏ đó; giày dép chiếc ở gầm giường, chiếc ở xó cửa; trên bàn sách vở bừa bộn, quyển thì rách gáy bìa nát, quyển thì lộ lem dính mực. Người có tính cầu thả không biết rằng cuộc sống có nhiều việc phải làm và mỗi việc bị hạn định trong khuôn khổ cụ thể, vì luôn luôn có những công việc sắp đến chờ ta thực hiện. Do vậy phải sắp xếp thì giờ để khỏi chòng chéo, dồn đuổi chúng ta vào sự rối việc. Và muốn công việc được sớm hoàn thành, đồ đạc dụng cụ phải được sắp xếp ngăn nắp, để khi cần đến, không cần loay hoay tìm kiếm, khiến nhiều khi ta bị quản trí bực dọc, chẳng làm gì được.

Vào một ngôi nhà có ngăn nắp, không cầu thả đồ đạc vật dụng được sắp xếp ngay ngắn đâu ra đấy, dễ tìm, dễ thấy, muốn tìm vật gì thì ngay đó đã có liền, khỏi phải mất công đi tìm kiếm. Nhà có ngăn nắp không cầu thả trông vào có cảm giác rất dễ chịu và thích thú.

Người có tính cầu thả ra đường lái xe sẽ gây tai nạn làm đau khổ cho mình, cho người; còn ở trong nhà thì bừa bãi, không ngăn nắp, không thứ tự, giống như ổ chuột bẩn thỉu, làm cho ngôi nhà trông thấy trở nên bực bội, khó chịu, v.v... Làm con người hãy cố khắc phục, từ bỏ tính cầu thả, luôn luôn tập thực hành đức hạnh cẩn thận từ trong mọi công việc để chóng hoàn thành người tốt, công việc tốt.

Tóm lại, khi các bạn lái xe ra đường, các bạn hãy tập đức hạnh cẩn thận để tránh tai nạn giao thông xảy ra, để không mang lại sự khổ đau cho mình, cho người. Đó là một đạo đức cao quý về lòng thương yêu sự sống của con người mà các bạn hãy thực hiện cho bằng được, để các bạn khỏi mang tiếng là người thiếu đạo đức làm người. Thiếu đạo đức làm người là một điều chịu thiệt thòi rất lớn cho đời sống của các bạn. Các bạn nhớ kỹ!

Làm người khó lắm các bạn ạ! Hờ ra một chút mà đã vô tình làm khổ mình là mình thiếu đạo đức với mình. Mình thiếu đạo đức với mình thì mình làm sao sống có đạo đức với người khác được. Phải không các bạn?

Đức hạnh cẩn thận không riêng về phần kiểm soát cơ thể và tinh thần của mình mà còn phải kiểm soát rất cẩn thận, an toàn cho xe trước khi lái. Phải xem thắng, ga, số, lốp xe, những ốc bánh xe, đèn pha, đèn báo hiệu dừng, queo trái, quanh phải, xăng, nhớt,... Khi nào thấy xe được an toàn thì mới lái, dù là xe hai bánh cũng phải kiểm soát cẩn thận, vì không cẩn thận như vậy có thể xảy ra tai nạn giao thông khiến mình chết và người khác chết.

Một tai nạn giao thông xảy ra chưa kể đến một sự mất mát to lớn đối với những chiếc xe hư hỏng, trở thành phế thải, như một đồng sắt vụn... Hàng năm trị giá xe cộ và phương tiện hư hỏng với số tiền quá lớn do tai nạn giao thông gây ra, mà chúng ta đành phải vứt bỏ một cách hết sức vô lý, cũng như một sự tổn thương không thể bù đắp nổi cho nhiều gia đình trong xã hội phải gánh vác, phải nuôi nấng số người mất trí, điên loạn, hoặc tật nguyền dờ sống dở chết suốt cuộc đời. Chính tai nạn giao thông do các bạn gây ra đã cướp mất biết bao tài sản và nhân tài trong xã hội. Còn thời gian và lương tâm của các y, bác sĩ; thay vì tập trung cứu những trường hợp khẩn cấp, trọng đại hơn... lại bỏ ra tổn hao với những lý do thật

vô lý và đáng tiếc ấy. Nếu các bạn sống có đầy đủ đạo đức giao thông thì làm gì có những sự hao tài, tốn của, mất mạng, tật nguyên vô lý và đáng trách ấy. Phải không hỡi các bạn?

Kiểm soát xe cộ cẩn thận là một hành động đạo đức nhân bản - nhân quả. Người biết kiểm soát xe cộ an toàn như vậy là người sống có đạo đức biết thương mình thương người, là người xứng đáng cho ta kính phục và học hỏi theo gương hạnh cẩn thận cao quý ấy.

Đức hạnh cẩn thận luôn luôn xứng đáng được tán thán và ca ngợi. Khi những người nào thực hiện sống được với nó, nó sẽ giúp cho đời sống của các bạn một niềm hạnh phúc, an vui chân thật. Và các bạn nên hãnh diện với những việc làm này, vì đức hạnh cẩn thận sẽ mang đến niềm vui cho mọi người. Và nó còn đem đến sự thành công tốt đẹp trong mọi việc làm của các bạn. Nhất là việc lái xe, đức hạnh cẩn thận sẽ mang đến cho các bạn một sự an toàn, yên ổn trên lộ trình đi bất cứ nơi đâu. Đức hạnh cẩn thận không những có lợi ích trong việc lái xe được an toàn trên đường đi, mà còn giúp cho các bạn làm bất cứ việc gì trong đời sống của bạn cũng đều mang đến sự thành công tốt đẹp.

UỐNG RƯỢU SAY LÁI XE LÀ MỘT TAI HẠI RẤT LỚN CHO MÌNH VÀ MỌI NGƯỜI.

Người lái xe không nên uống rượu, vì uống rượu say lái xe dễ xảy ra tai nạn giao thông. Khi người uống rượu say, tâm trí không còn sáng suốt, mất sức tự chủ, chỉ còn biết hành động theo sự kích thích của men rượu. Lái xe như vậy rất là tai hại, dễ gây ra tai nạn giao thông, làm hại mình hại người, nhất là những người lái xe chở chuyên chở hành khách. Sáu bảy mươi sinh mạng hành khách trên xe đều do người lái xe, nếu sơ xảy một chút thì sáu bảy mươi sinh mạng này như sợi chỉ mảnh treo chuông. Cho nên trách nhiệm và bổn phận của người lái xe rất nặng đối với mạng sống của những người này. Đó là nói những sinh mạng trên xe, còn những sinh mạng đi dưới đường thì không thể lường được, nếu chỉ cần thiếu cẩn thận một chút thì mạng của con người này cũng không còn.

Vì thế người uống rượu say mà lái xe chở khách là người xem thường mạng sống của hành khách trên xe của mình, của mọi người đi đường và của chính bản thân mình. Người lái xe như vậy xem mạng sống như cỏ rác, đặt sinh mạng của mọi người vào tình trạng như chỉ mảnh treo chuông. Tâm trí người uống rượu say không còn tỉnh táo như người bình thường, mất sức tự chủ, không còn làm chủ tốc độ chiếc xe, vì thế án mạng sẽ dễ dàng xảy ra. Họ không còn tư duy, suy nghĩ thương những người khác, khi tai nạn xảy ra là khiến cho bao nhiêu người đau khổ. Phần đông tai nạn giao thông trên đường bộ xảy ra đều do tài xế lái xe uống rượu say và thiếu cẩn thận, vi phạm luật đi đường. Khi một người uống rượu say thì không còn biết luật lệ và đạo đức giao thông là gì cả, cho nên xem thường sự sống của mình và mọi người.

Hỡi các bạn lái xe! Các bạn nên nhớ, khi đã uống rượu, dù chưa say nhưng các bạn phải quyết định không lái xe, vì lái xe rất nguy hiểm cho các bạn, cho hành khách và cho mọi người đi trên đường. Muốn tránh sự đau khổ sẽ xảy ra cho mình và cho mọi người, và nhất là trách nhiệm, bổn phận của một người lái xe, các bạn phải giữ gìn đạo đức làm người cho trọn vẹn, thì không lý do gì khi lái xe mà các bạn uống rượu. Dù việc uống rượu đó có chính đáng, nhưng các bạn cũng nên từ chối.

Tóm lại các bạn lái xe dù xe hai bánh, xe bốn bánh, xe khách, xe tải, xe hàng, v.v... đều không nên uống rượu, vì sinh mạng của mọi người đang ở trong bàn tay của các bạn. Chỉ cần sơ hở một chút thì những sinh mạng này chẳng còn nữa. Tôi thật sự tha thiết kêu gọi lòng yêu thương của các bạn đối với mọi người, để không còn thấy sự đau khổ xảy ra vì tai nạn giao thông. Các bạn hãy cố tránh những tai nạn thảm thương này và sự đau khổ của nhiều người.

KHI CƠ THỂ MỆT NHỌC BUỒN NGỦ THÌ KHÔNG NÊN LÁI XE

Đang lái xe trên tuyến đường dài, cơ thể mệt nhọc dễ sanh ra buồn ngủ. Lúc bây giờ các bạn dừng xe lại, ngủ một giấc cho cơ thể thoải mái trở lại, có nghĩa là cơ thể không còn uể oải buồn ngủ nữa, thì các bạn sẽ tiếp tục lái xe. Và như vậy sinh mạng mọi người trên xe, cũng như những người đang đi trên đường sẽ được bảo đảm an toàn hơn nhiều. Nhờ đó mà những tai nạn giao thông sẽ không xảy ra. Phải không hỡi các bạn?

Những việc làm này là những hành động đức hạnh cẩn thận, bảo vệ sự sống cho mình và cho mọi người, thật đáng ca ngợi, tán thán và khen tặng.

Phàm ở đời làm người, chúng ta phải biết thương yêu sự sống của mình, của mọi người khác. Đừng vì sự sống của mình mà lái xe chạy ẩu, nhấn tâm sống gây ra tai nạn giao thông và như vậy là sống trên sự đau khổ của người khác. Sống như vậy là sống hèn hạ, là sống ích kỷ, là sống thiếu lòng thương yêu, là sống vô đạo đức, là sống ngu si đem sự đau khổ và chết chóc vào thân mình, thân người mà không biết.

Đừng vì miếng cơm, manh áo và những vật chất tầm thường của cá nhân mà chà đạp lên sự sống của người khác bằng cách lái xe tranh giành hành khách, chạy lạng lách, vượt ẩu, vượt tả với tốc độ kinh hồn. Tai nạn giao thông có thể xảy ra không lường trước được. Phải không các bạn? Chúng ta là loài người, một loài động vật có trí tuệ thông minh hơn các loài động vật khác, cho nên chúng ta không thể sống như các loài vật, chỉ biết tranh giành miếng ăn, mà phải vượt lên trên hơn chúng. Phải sống như thế nào để đúng đạo đức làm một con người thật là con người, đừng sống như một con thú vật.

Những chiếc xe đồ tranh nhau rước khách, chạy bất kể mạng sống của mọi người trên xe cũng như đang đi dưới đường. Đó là những hành động thiếu đạo đức. Đó là vì sự sống của mình mà chà đạp lên sự sống của những người khác. Chiếc xe đồ này tranh khách với chiếc xe đồ khác, trên một tuyến đường biết bao nhiêu lần sự cố xảy ra án mạng. Nhưng không thể nào tránh khỏi tai nạn giao thông được, sẽ có ngày...

Sống như vậy là không có đạo đức làm người các bạn ạ! Sống như vậy chỉ là một lối sống của loài động vật không hơn không kém, chỉ biết có mình mà không biết có người. Sinh mạng con người rất quý, các bạn lái xe phải cẩn thận trong từng phút, từng giây, từng khắc, từng giờ, để bảo vệ mạng sống của mọi người, vì gây ra tai nạn giao thông là đem đến sự đau khổ cho nhiều người, nhiều gia đình và tài sản cũng hao tốn không phải ít.

Khi bị buồn ngủ mà lái xe là nguy hiểm nhất. Tôi nhớ có một lần đi đường từ Tây Ninh về Trảng Bàng, trong lúc trời đang trưa nắng gắt, người lái xe chở chúng tôi lại ngủ quên, chiếc xe lao thẳng xuống ruộng bên vệ đường. May mắn thay, chúng tôi chỉ bị thương nhẹ mà thôi. Nhưng dù sao đó cũng là một bài học về đạo đức làm người cho những người lái xe, cho những người đang hành nghề lái xe. Dù xe nhỏ, xe lớn cũng đều phải cảnh giác, cẩn trọng khi lái xe. Tuy bị thương nhẹ nhưng cả tháng vết thương của tôi mới lành. Nếu lỡ có người chết thì sao? Hối hận quá phải không các bạn? Nhưng hối hận còn có nghĩa lý gì, khi người đã chết rồi, không thể nào sống lại được. Bởi vậy lái xe thiếu cảnh giác, không cẩn thận là đem đến sự đau khổ cho nhiều người như tôi đã nói ở trên.

Khi lái xe thấy cảm giác buồn ngủ thì nên dừng xe lại, đình chỉ ngay liền, tìm chỗ đi ngủ. Khi nào tỉnh giấc, cơ thể thoải mái, hết buồn ngủ, mới bắt đầu lái xe lại. Đó là một giải pháp hay nhất, một đức hạnh cẩn thận để bảo vệ sinh mạng của mình và mọi người. Dừng xe lại để ngủ là một hành động biết thương mình, thương người, biết xem sự sống của mình và của những người khác là quý báu; dừng lái xe để đi ngủ là một hành động thương mình, thương người, thương sự sống của mọi người. Các bạn lái xe biết dừng xe lại để đi ngủ, để giúp cho cơ thể thoải mái là một hành động đạo đức đáng ca ngợi và đáng khen tặng.

Người có đạo đức giao thông thì mỗi mỗi hành động lái xe rất cẩn thận và kỹ lưỡng, vì mạng sống của mọi người trên xe và dưới đường đều đang ở trong bàn tay của mình. Nếu chỉ cần lơ hổng một chút là bạn sẽ ân hận suốt đời.

Ở đời người ta thường bảo: Ngựa bịnh hơn trị bệnh. Người lái xe biết ngăn ngừa trước những tai nạn giao thông xảy ra là phải biết khi lái xe thì không được uống rượu, khi lái xe không được ngủ gục, khi lái xe không được ở trong tâm trạng buồn phiền, lo lắng, khi lái xe phải cẩn thận, trong người có bệnh thì không được lái xe. Nghĩa là luôn phải đề cao cảnh giác. Ngăn ngừa những điều nói trên là người lái xe có lương tâm, có lương tri, có lòng thương yêu sự sống của mình và của những người khác. Đó là những hành động đạo đức làm người rất được mọi người khen tặng và kính phục.

Tóm lại tôi kêu gọi các bạn lái xe, các bạn vì bổn phận, trách nhiệm đạo đức làm người: Không làm khổ mình khổ người. Các bạn hãy cẩn thận, đề phòng mọi tình huống sẽ xảy ra, cảnh giác từng cử chỉ hành động của những đối tượng đang di chuyển xung quanh xe mình để không bao giờ vô tình gây ra tai nạn giao thông chết người; chết một cách thê thảm, đau thương; chết một cách oan uổng, tức tởm mà mọi người ai trông thấy cũng đều thương tâm và đau xót.

LÁI XE ĐỪNG VƯỢT QUA MẶT ẦU

Này các bạn lái xe, khi lái xe trên đường các bạn đừng vượt xe ầu, qua mặt một chiếc xe khác, một cách thiếu cẩn thận, thiếu đề phòng, thiếu sự dự đoán thời gian và không gian, không cân nhắc kỹ lưỡng, các bạn có thể gây ra tai nạn giao thông. Nhất là xe của các bạn là loại xe gắn máy nhỏ, hai bánh, các bạn sẽ bị ép giữa hai xe lớn. Chùng đó các bạn mất hết sự bình tĩnh, đôi mắt các bạn hoa lên, màu đen chụp xuống, chiếc xe của bạn sẽ bị xe khác cán lên và bạn chỉ còn giấy giữa với chiếc xác không hồn.. Các bạn nên nhớ điều này, vì trường hợp này đã xảy ra rất nhiều, mà báo Công An Thành Phố Hồ Chí Minh đã đăng tin và kèm theo hình ảnh, người và xe bị cán nát, trông thấy mà kinh hãi.

Thường tai nạn giao thông xảy ra là do những chiếc xe qua mặt ầu, không dự đoán được không gian và thời gian qua mặt. Vì thế bị kẹt vào giữa hai chiếc xe lớn mà đành phải chịu chết một cách oan uổng và tức tởm. Tai nạn giao thông đường bộ thường xảy ra với những người chạy xe ầu, không thông luật lệ giao thông hoặc bất kể luật pháp đi đường. Những người như vậy là những người thiếu đạo đức làm người, thường làm khổ mình khổ người.

Có dịp về thành phố Hồ Chí Minh, tôi đã chứng kiến những người lái xe trên các đường phố. Chỗ ngã ba, ngã tư nào có cảnh sát công lộ đứng gác, thì các bạn lái xe còn giữ được một ít luật lệ giao thông. Còn chỗ ngã ba, ngã tư đường nào không có cảnh sát giao thông giữ gìn, thì các bạn lái xe chạy vượt ầu, bất kể đèn xanh, đèn đỏ. Vượt ầu, qua mặt, chạy xe ào ào như gió, xem tai nạn giao thông như không có. Vượt mặt trướng qua đèn đỏ như bầy bò chẳng khác. Nhìn vào mặt của những người này thì họ đều là những người có học thức: học sinh, sinh viên, giáo viên, giáo sư, kỹ sư, kiến trúc, bác sĩ, dược sĩ, v.v... toàn là dân trí thức của thành phố, toàn là những người có kiến thức sâu rộng. Thế mà đạo đức làm người, nhất là đạo đức giao thông lại không biết, thì thật là khiếm khuyết quá lớn đối với nền giáo dục của nước nhà.

Người dân thành phố đã xem thường luật lệ giao thông đường bộ như vậy, thì thảo nào dân các tỉnh làm sao tránh khỏi những vi phạm này. Do đó làm sao không xảy ra tai nạn giao thông. Báo chí đã đăng tin tức hằng ngày tai nạn giao thông xảy ra khắp trên các nẻo đường đất nước, không ngày nào là không có người chết và người bị thương, nhất là nơi đông người như Thủ Đức, Thành Phố, Thị Xã, Thị Trấn, v.v...

Tôi rất đau lòng, nếu là dân thôn quê, kiến thức còn kém, chưa hiểu luật lệ đi đường, chưa thông đạo đức nhân bản - nhân quả làm người, dân trí ở nông thôn còn lạc hậu, chỉ vì ít học; còn dân ở thành phố là dân có học thức, họ là bác sĩ, kỹ sư, giáo sư, giáo viên, luật sư, kiến trúc sư, thương gia, học sinh, sinh viên và các công viên chức, công nhân, tư nhân, v.v... thế mà họ không rõ luật lệ giao thông sao? Thế mà đạo đức nhân bản làm người không rõ sao? Ra đường chen lấn làm cho ùng tắc cả một đoạn đường dài, khiến cho sự giao thông qua lại rất là khó khăn. Phải đợi có cảnh sát dẹp lối hướng dẫn đường mới khỏi ùng tắc, mới làm cho trục lộ giao thông trở lại bình thường.

Đến những giao lộ ngã tư, ngã ba đường, người dân thành phố ăn mặc rất sang, thể mà lái xe vượt đèn đỏ, hoặc vượt qua ranh giới người đi bộ một cách thiếu luật lệ và đạo đức giao thông. Với những hành động như vậy rõ ràng là dân thành phố chưa biết luật lệ và chưa học đạo đức làm người về giao thông. Trên các trục lộ giao thông trông họ giống như một đàn bò đang chen lấn bắt kẻ luật lệ giao thông, vượt đèn đỏ một cách ngang nhiên và vượt lên mức ranh người đi bộ làm cho người đi bộ qua đường rất khó khăn.

Thỉnh thoảng tôi mới về thành phố một lần, gặp những lúc tại các ngã tư, ngã ba đường, các học sinh gây gộc, dấy. Mỗi lần đèn đỏ bật lên, là các em học sinh phải giăng một sợi dây ngang qua đường để ngăn chặn không cho các lái xe vượt qua ranh giới người đi bộ. Có ngăn chặn như vậy thì các lái xe mới tuân theo luật lệ giao thông, còn không có các em học sinh và người cảnh sát giao thông gác giữ như vậy thì mọi người lướt tới chen chúc nhau như đàn thú.

Xin lỗi các bạn! Tôi dùng những danh từ không mấy lịch sự như: đàn bò đàn thú, loài thú vật... Đó là lòng thương yêu chân thật của tôi đối với các bạn, mong muốn các bạn tự giác nhìn lại mình còn có những hành động của loài thú vật nữa không. Một con người thật con người thì không thể nào chấp nhận những hành động đó. Phải không các bạn? Các bạn hiểu cho, đây là những lời chân tình nhắc nhở các bạn, chứ không phải mắng chửi các bạn. Mắng chửi các bạn để làm gì? Có ích lợi gì cho tôi đâu? Đứng trước tai nạn giao thông thiệt rơi, máu đổ, ai mà không thương tâm và đau xót. Vì thế nên tôi nói thật, nói mạnh, nói thẳng, nói không tư vị, nói để các bạn xấu hổ, để các bạn sửa sai lại những hành động còn thiếu đạo đức, để các bạn trở thành những người có đạo đức, để các bạn trở thành người dân Việt Nam tốt đẹp và cao thượng, xứng đáng là con cháu Rồng Tiên. Vậy nên tôi có những lời như thế, xin các bạn vui lòng thứ cho.

Trong tình trạng thiếu đạo đức này, tôi nhận xét con người còn mang bản chất loài thú vật, chưa biết tôn trọng đạo đức và luật lệ đi đường. Nhất là dân thành phố mà để cho các em nhỏ học sinh ngăn chặn giữ gìn như vậy thì chẳng khác nào như người khác mục đồng chăn giữ một đàn bò. Nhìn các em học sinh và những người cảnh sát công lộ, tôi tưởng chừng họ giống như những người chăn bò bên nước Mỹ. Các bạn có cảm tưởng này không? Chứ thấy hình ảnh này tôi xót xa lắm các bạn ạ! Con người không thể là con thú vật được. Sao chúng ta lại sống như con thú vật, có đau lòng không các bạn?

Muốn thoát khỏi tình trạng này, chỉ có cách là tất cả mọi người trong chúng ta đều được nhà nước tổ chức cho học tập và phải thấm nhuần được đạo đức giao thông. Từ đó ai ai cũng có ý thức tự giác giữ gìn luật lệ giao thông không phải bị chặn nữa. Các bạn có đồng ý không?

Đứng trước tình trạng đạo đức con người đang xuống dốc như vậy, chúng tôi xin kêu gọi nhân dân Thủ Đô, các Thành phố, Thị xã, Thị trấn, các tỉnh, huyện phải làm gương đạo đức giao thông cho người dân nông thôn của chúng tôi là những người ít học, chỉ mới xóa được nạn mù chữ.

Hỡi các bạn dân Thủ Đô, Thành Phố, Thị xã, Thị trấn,...! Các bạn hãy giữ gìn và tuân theo luật lệ đi đường. Dù có cảnh sát giao thông gác đường hay không có, cũng nên giữ gìn luật lệ đi đường nghiêm chỉnh, để làm gương cho những người nông dân ở nông thôn, để tránh đi những tai nạn xảy ra chết người, gây tang tóc thương đau cho mọi người, mọi gia đình. Tôi có dùng lời lẽ hơi nặng nề đối với các bạn, xin các bạn tha thứ, chỉ vì nhìn thấy tai nạn giao thông làm cho tôi không thể cầm được nước mắt đau thương, phải nức nở trong lòng.

Người dân Thủ Đô, Thành phố, các Thị xã, Thị trấn, v.v... phải làm gương tốt cho toàn dân trong nước thì người ngoại quốc đến nước ta (Việt Nam), họ sẽ không xem thường dân tộc của chúng ta là lạc hậu, là không có đạo đức giao thông và không biết luật lệ giao thông. Người dân Thủ Đô, Thành phố, Thị xã, Thị trấn,... là những người dân được tiếp cận ánh sáng văn minh, khoa học hiện đại thì về đạo đức cần phải nêu gương tốt, phải nghiêm chỉnh thực hiện và chấp hành luật lệ đạo đức giao thông đường bộ. Không hề vi phạm luật lệ giao thông thì mới xứng đáng là đàn anh có học thức, có hiểu biết, có hành vi văn minh, có đạo đức nhân bản - nhân quả, có những hành động không làm khổ mình, khổ người, thì mới xứng đáng được mọi người ca ngợi và khen tặng là dân thành phố có trí thức, có văn minh.

Đứng trước tình trạng đạo đức của con người đang xuống dốc, chúng ta là những người dân Việt Nam phải noi gương Tổ Tiên của chúng ta làm sáng tỏ lại đạo đức làm người. Trong đạo đức làm người thì đạo đức giao thông là những hành động tiết kiệm máu xương của cô bác, anh chị em, con cháu của chúng ta, thì chúng ta cần phải nghiêm chỉnh thi hành luật lệ giao thông. Để cho người cảnh sát giao thông bắt phạt chúng ta là hèn hạ các bạn ạ!

Chúng ta là những người dân Việt Nam anh hùng, con cháu của Trưng Vương, Triệu Ẩu, thì chúng ta phải làm gì cho xứng đáng dòng giống Tiên Rồng. Muốn xứng đáng dòng giống Tiên Rồng, con cháu của Trưng Vương, Triệu Ẩu thì phải thực hiện đạo đức nhân bản - nhân quả làm người. Muốn thực hiện đạo đức nhân bản - nhân quả thì phải thi hành luật lệ giao thông nghiêm chỉnh.

Hỡi các bạn thanh niên nam nữ! Đừng vì một cái nhìn, háy, liếc, ngó của một chàng thanh niên hay của một cô thiếu nữ khác khi lái xe vượt qua mặt các bạn. Các bạn đừng nổi máu anh hùng, chạy bất kể mạng sống, để so tài cao thấp thì đó là quá ngu si, quá dại dột. Hơn thua nhau không phải ở chỗ này, các bạn ạ! Mà chỗ lái xe đi đường phải cẩn thận, sống đúng đạo đức và luật lệ giao thông làm người, để không xảy ra những tai nạn làm khổ mình, khổ người. Đây là chỗ đáng hơn nhau.

Có một trường hợp như thế này: Trên đường đi từ Thành Phố Hồ Chí Minh đến Bà Rịa - Vũng Tàu, khi đến xa lộ Biên Hòa, từ sau lưng xe chúng tôi một chiếc xe Honda lướt nhanh qua do một chàng thanh niên tuổi còn học trò lái, quay nhìn lại cười, mấy cháu thanh niên khác đang lái xe rất cẩn thận phía trước xe chúng tôi, nhưng vì nụ cười và cái nhìn thách thức, mấy cháu không dần được máu anh hùng, nên rồ ga phóng nhanh theo, lao mình như chiếc tên, bất kể người hoặc xe cộ khác trên đường. Chỉ trong chớp mắt là mấy cháu thanh niên đã mất hút. Nhưng, khi xe chúng tôi đến ngã ba Đại Hàn, thì ôi thôi! Một cảnh tượng hãi hùng! Một chiếc xe tải đã cán bẹp đầu, óc văng tung tóe, chàng thanh niên mà chúng tôi đã gặp trên đường đi lúc nãy chỉ còn chiếc xác không hồn.

Hỡi các cháu thanh thiếu niên! Chỉ một phút nông nổi, mà các cháu không làm chủ được tâm mình, để dẫn đến một sự khổ đau cho cha mẹ, anh chị em và những người thân thương của các cháu. Các cháu có biết không, khi các cháu bị tai nạn giao thông chết, cha mẹ và anh chị em của các cháu khổ đau như ai bút từng đoạn ruột: Công cha như núi Thái sơn. Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra. Công ơn cha mẹ sanh thành các cháu, phải chịu nhiều cực khổ, cay đắng mới nuôi nấng các cháu lớn khôn lưng dài vai rộng. Thế mà các cháu ra đường không bảo vệ mạng sống của mình, để mong có ngày báo đáp ơn sanh thành dưỡng dục.

Các cháu phải sống, sống như thế nào để làm cho cha mẹ không buồn khổ, là các cháu đã đền đáp công ơn trời biển của người. Nếu các cháu làm phiền lòng cha mẹ, là các cháu đã phụ ơn sanh thành của người, thì các cháu không xứng đáng là con người. Con thú vật nó còn biết thương cha mẹ huống là con người. Phải không các cháu? Chúng ta là con người, có trí tuệ hiểu biết, có sự tư duy, suy nghĩ; biết đâu là phải và đâu là không phải; biết đâu là ác, biết đâu là thiện; biết đâu là làm khổ cho mình, biết đâu là không làm khổ cho mình; biết đâu là làm khổ cho người và biết đâu là không làm khổ cho người. Thế sao các cháu nở đành lòng nào làm khổ cha mẹ.

Cho nên ra đường lái xe thì các cháu phải cẩn thận, đừng chạy quá tốc độ làm chủ, đừng lạng lách, đừng vượt qua mặt xe khác mà không đoán được tốc độ xe, thì rất là nguy hiểm. Các cháu nên nhớ kỹ, làm người phải có đạo đức, nhất là đạo đức giao thông, vì thiếu đạo đức này sinh mạng của các cháu như chỉ mảnh treo chuông, vì thiếu đạo đức này sẽ làm khổ mình, khổ người và khổ cả bao nhiêu người khác nữa.

Đừng lái xe khi uống rượu say, đừng lái xe khi buồn ngủ, đừng lái xe khi có tâm trạng buồn lo sầu khổ, đừng lái xe khi cơ thể mệt nhọc, đừng vui chơi với bè bạn mà hăng máu anh hùng xa lộ là uống công cha mẹ sanh thành dưỡng dục, uống công chín tháng mang nặng đẻ đau của mẹ.

Nếu trên đường đi ai thiếu sự cẩn thận, không tuân hành luật lệ giao thông, không học đạo đức giao thông, thì không thấy được bổn phận và trách nhiệm của mình đối với sự sống còn của mọi người. Khi ấy tai nạn giao thông sẽ dễ dàng xảy đến. Xảy đến với những cái chết thảm thương và đau khổ. Các cháu cần phải cẩn thận khi lái xe ra đường. Công ơn cha mẹ nặng lắm các cháu ạ!

Muốn tai nạn giao thông chấm dứt, thì người đi bộ cũng như lái xe phải thấy bổn phận đạo đức làm người trên tuyến đường mình đang đi và lái xe. Phải cẩn thận, phải cân nhắc kỹ lưỡng khi bước chân ra đường, khi chiếc xe của mình lao tới. Có như vậy thì không còn ai chết vì bị xe đụng nữa. Sự đau thương này sẽ chấm dứt.

Sự rèn luyện đạo đức nhân bản - nhân quả làm người không có khó khăn, chỉ cần tập luyện cho thành thói quen, nhất là đạo đức giao thông. **Hằng ngày phải tự ám thị tâm mình bằng câu: Khi ra đường đi bộ hay lái xe ta hãy cẩn thận giữ gìn luật đi đường nghiêm chỉnh, không được vi phạm.**

Học đạo đức giao thông, khi ra đường chúng ta phải nhớ và áp dụng cho rõ từng hành động để tránh tai nạn giao thông và không bao giờ xảy ra khổ đau cho mình cho người. Có như vậy mới trở thành thói quen đạo đức làm người.

CHƯƠNG II: ĐẠO ĐỨC LÒNG HIẾU SINH

LÒNG THƯƠNG CON

Năm ấy, chúng tôi học lớp ba tiểu học, trường Tiểu Học Hốc Môn. Với bài tập đọc, tựa đề: Lòng thương con của một con vượn mẹ. Khi con vượn mẹ bị tên, rút mũi tên ra, người mũi tên, nó biết ngay mũi tên có chất độc. Biết rằng mình sẽ không còn sống được bao lâu nữa, bèn trao con cho chồng nó, là con vượn đực, rồi buông tay rơi xuống chết.

Tuy tuổi còn thơ ấu, nhưng tôi cũng không cảm được nước mắt, nước mắt của tôi thương xót con vượn mẹ. Thương xót lòng thương con của con vượn mẹ. Đọc bài tập đọc này tôi nghẹn ngào. Thầy giáo của chúng tôi cũng khóc và cả lớp bạn bè của chúng tôi cũng khóc. Thương con vượn mẹ biết mình sắp chết, biết mình sẽ không còn gần bên chồng, bên con nữa. Nó cũng giống như một người mẹ sắp lìa con mà vẫn còn muốn bảo vệ con mình, nên trao con cho chồng rồi yên tâm mà chết, vì tin rằng chồng sẽ thay mình bảo vệ và nuôi con lớn khôn.

So sánh tình thương con của con người và con vật thì cũng giống như nhau, lòng thương yêu con của chúng chẳng khác gì lòng thương yêu con của một người mẹ. Chúng ta thương con bao nhiêu, thì loài động vật cũng thương con bấy nhiêu. Phải không hỏi các bạn?

Một hôm chúng tôi được Thầy giáo hướng dẫn đến đình làng cắm trại. Sau khi cắm trại xong, một người bạn học của chúng tôi, trông thấy một tổ quạ trên cây sao to. Anh bạn của chúng tôi trèo lên để bắt quạ con. Nhưng khi anh vừa trèo lên được nửa cây thì hai con quạ cha và quạ mẹ kêu la ầm ĩ, rồi bay xông vào người, đầu, cổ, mặt của anh bạn mổ, cắn, đá. Dù anh hết sức chống cự, nhưng hai con quạ vì lòng thương con, vì muốn bảo vệ con, nên liều chết xông vào mổ, cắn, đá đầu, mắt, tai của anh bạn, khiến cho anh ta không thể nào chống trả được và cũng không còn trèo tiếp tục được, đành phải tụt xuống.

Loài động vật tuy bé nhỏ, nhưng rất can đảm. Khi lòng thương yêu ấy được bộc phát, thì con vật cũng như con người xem cái chết nhẹ như lông hồng. Đối với con người thì hai con quạ chỉ là một con vật bé tí ti, còn chúng ta ví như là người khổng lồ. Thế mới biết lòng thương yêu con cái của loài vật, chúng chẳng hề sợ hãi xông thẳng vào cắn, mổ, đá và kêu la ầm ĩ. Tiếng kêu la của chúng như tiếng kêu cầu cứu, tiếng kêu trời cứu của chúng ta vậy.

Trước lòng thương con của con vợ và hai con quạ, các bạn nghĩ sao? Lòng thương con của chúng có giống lòng thương con của con người không? Chắc không khác phải không các bạn?

Như vậy loài vật cũng có tình thương, cũng biết khổ đau, cũng có buồn rầu tử biệt sinh ly, cũng biết ham sống sợ chết, cũng có vui có mừng, v.v... như chúng ta vậy. Về tình cảm thì chúng cũng như chúng ta, nhưng chúng không khôn hơn chúng ta là vì chúng ta có trí thông minh. Trí thông minh của chúng ta chinh phục được không gian, sáng tạo ra vật chất để phục vụ đời sống của con người, khắc phục được thiên nhiên để quân bình nhịp sống con người và thời tiết. Tuy con người làm được những việc lớn như vậy, nhưng chúng ta vẫn mãi khổ, khổ vì đời sống của chúng ta không lúc nào được an ổn yên vui. Mọi vật đều có thể làm cho tâm hồn chúng ta bất an, bất toại nguyện; khổ vì những cảnh tử biệt sinh ly; khổ vì tuổi già yếu, cơ thể tàn tạ mệt nhọc run rẩy, lụm cùm, lẫn lộn; khổ vì bệnh tật, nay đau mai ốm; khổ vì chết. Chết là một sự hành hạ ghê gớm của cơ thể, đau nhức tận cùng mà không một người nào tránh khỏi. Muốn thoát ra những nỗi khổ đau này chỉ có con đường duy nhất là chúng ta hãy trở về lòng thương yêu sự sống của muôn loài. Vì chính lòng thương yêu ấy mới đem lại cho tâm hồn của chúng ta một sự thanh bình. Lòng thương yêu ấy chính là Đạo Đức Hiếu Sinh.

ĐẠO ĐỨC HIẾU SINH LÀ GÌ?

Vậy đạo đức hiếu sinh là gì? Đạo đức hiếu sinh là lòng thương yêu tất cả những sự vật đang sống trong môi trường sống. Hay nói một cách khác cho dễ hiểu hơn, là chan hòa tình cảm thân thương của chúng ta đến từng cỏ cây, đất đá, núi sông, thời tiết nắng mưa, gió bão, v.v... cùng các loài động vật, đang sống quanh chúng ta. Từng giây, từng phút chúng cùng ta đang hít thở trong bầu không khí trong lành và đang rung động trong từng nhịp sống của nhau. Xét cho cùng con người cũng như tất cả các loài động vật khác, đều có lòng yêu thương, lòng thương yêu ấy được thể hiện qua đạo đức nhân bản - nhân quả. Nếu không thể hiện qua được đạo đức nhân bản- nhân quả thì con người sẽ khổ đau biết dường nào.

Người ta kể rằng loài chim cuốc, nếu con đực hay con cái bị bắt đi hay bị chết, thì con kia còn lại kêu thương suốt đêm ngày, không còn thích ăn uống và trong thời gian ngắn cũng chết theo con kia, chết trong đau khổ, trong thương nhớ. Loài chim mà còn có đạo đức, đạo nghĩa, lòng thương yêu nhau như vậy thì con người nghĩ như thế nào? Chúng ta có bằng loài chim thú hay không?

Con người cũng vậy, cũng đau khổ và yêu thương, cũng tình sâu nghĩa nặng tận cùng như vậy. Nhưng vì có lý trí khôn ngoan hơn loài vật, có đạo đức hơn loài vật, vì thế mà con người dễ khuây khỏa, vì bồn phận, vì trách nhiệm đạo đức nhân bản - nhân quả không được phép làm cho mình khổ, mà cũng không được làm cho những người khác khổ, nên chúng ta biết cách ngăn ngừa và diệt những nhân quả ác, làm cho đời sống của chúng ta hết đau khổ, tâm hồn chúng ta được bình thường và an lạc.

Từ chỗ trực tiếp nhìn thấy lòng yêu thương loài cầm thú, và tư duy tận cùng lòng thương yêu ấy chúng ta rút ra được một bài học yêu thương sự sống của muôn loài động vật. Dù bất cứ như thế nào, đối với loài động vật chúng ta đều phải có lòng thương yêu. Nhưng coi chừng lòng yêu thương ấy đặt không đúng chỗ, nó trở thành ích kỷ, nhỏ mọn, hẹp hòi, cá nhân, ác độc, hung bạo, vô đạo đức, không lương tri lương năng, v.v... và cuối cùng nó trở thành ác pháp hại mình, hại người, hại muôn vật. Có nghĩa là chúng ta thương con vật này mà giết hại con vật khác! Hay giết con vật khác làm thực phẩm cho con vật này! Nếu chúng ta biết đặt lòng yêu thương ấy đúng chỗ thì nó trở thành đạo đức nhân bản - nhân quả, không làm khổ mình khổ người và khổ tất cả chúng sanh. Nó mang lại cho môi trường sống này một tình thương bao la vô tận.

Môi trường sống trên hành tinh này là một môi trường sống chung của các loài động vật cùng những loại cỏ cây, vì thế, tất cả các loài động vật trên hành tinh này đều phải thương yêu nhau, đừng giết hại lẫn nhau, đừng giết hại chúng một cách vô lý dù chỉ là cỏ cây. Nhỡ một

cây cỏ, bẽ một cành cây không lý do chánh đáng là phí phạm sự sống trên hành tinh này. Mọi loài phải thương yêu nhau như con một nhà, như cùng một cha mẹ. Bởi vì chúng ta sanh ra từ môi trường sống này, nương tựa vào môi trường sống này mà lớn lên, như nương tựa vào cha mẹ và anh em, chị em của chúng ta. Nếu không có cỏ cây và các loài động vật thì chắc chắn chúng ta cũng không thể sống được. Thế mà chúng ta lại nỗ lực hủy hoại môi trường sống, tức là chúng ta không yêu thương sự sống. Nắng mưa gió bão không có, thì môi trường sống cũng không có; môi trường sống không có, thì làm gì có chúng ta, làm gì có muôn loài cỏ cây và động vật. Cho nên môi trường sống chính là cha mẹ chung của chúng ta, của muôn loài vạn vật và cỏ cây.

Chúng ta là những người thừa hưởng sự sống quý báu ấy, thế mà chúng ta không biết bảo vệ và giữ gìn nó, lại đang tâm hủy diệt nó. Chính chúng ta đang tâm hủy diệt nó, nên chúng ta phải gánh chịu hậu quả bao nhiêu sự khổ đau, chứ không phải sự khổ đau từ đâu đem đến cho chúng ta. Chúng ta đã làm cứ tưởng sự khổ đau ấy từ một thế giới nào mang đến, từ những con người khác, từ một loài vật khác mang đến, hay từ một sự ngẫu nhiên vô tình mang đến, vì thế chúng ta luôn đấu tranh với nhau để tự tồn; nhưng không ngờ chúng ta đã tự ngu si hủy diệt sự sống của mình.

Có thấu rõ môi trường sống là ơn sâu nghĩa nặng của mọi loài, nhất là loài người, thì chúng ta mới bảo vệ và giữ gìn nó, không để cho nó bị ô nhiễm, bị hư hoại.

Hiện giờ chúng ta chưa thông suốt đạo đức hiếu sinh, vì thế mỗi hành động cá nhân của chúng ta đã vô tình hủy hoại sự sống trên hành tinh này, khiến cho muôn loài đã khổ đau lại càng khổ đau hơn.

Thể hiện lòng quý trọng sự sống là sự biết ơn sâu sắc của chúng ta đối với sự sống của muôn loài, nhờ có muôn loài mới có sự sống của chúng ta ngày hôm nay, không thể nào có một vật gì mà sống đơn điệu một mình được. **Sự sống của muôn loài là sự nương tựa vào nhau để mà sống.** Có hiểu được như vậy, chúng ta mới thấy mọi vật đang sống quanh ta là rất quan trọng cho đời sống của chúng ta. Đã quan trọng cho đời sống của chúng ta thì sao chúng ta lại nỗ lực giết hại chúng? Sao chúng ta lại nỗ lực ăn thịt chúng? Biết rõ sự sống trên hành tinh là như vậy, thì chúng ta làm sao lại không thương sự sống của nhau tức là của muôn loài. Phải không hỡi các bạn?

Xét cho cùng tận thì mọi vật sinh ra cũng cùng một cha, một mẹ như trên tôi đã nói. Vì thế, chúng ta phải thương yêu nhau, phải thương yêu môi trường sống của chúng ta như thương cha mẹ vậy. Thương yêu nhau sao các bạn lại nỗ lực đốt rừng, phá rừng làm cho ngàn cây nội cỏ phải khô héo và chết đi, làm cho các loài động vật không còn chỗ ở, chỗ sống. Như vậy là lòng hiếu sinh của các bạn sao?

Các bạn đốt rừng phá cây là giết hại sự sống của muôn loài, như vậy là các bạn đã thiếu đạo đức hiếu sinh đối với sự sống của muôn loài và chính là đối với sự sống của các bạn. Tại sao vậy? Tại vì khi các bạn phá rừng thì rừng không còn đủ sức để ngăn giữ bão tố và lũ lụt, do đó nên thủy tai, lũ lụt sẽ đến với các bạn. Thủy tai, lũ lụt không phải ngẫu nhiên mà đến viếng thăm các bạn, mà chính các bạn đã làm ra nó. Nếu các bạn không đốt rừng, chặt cây, giết hại chúng sanh thì làm sao có những người thân của các bạn bị chết trôi, của cải tài sản của các bạn bị trôi mất và tiêu tan hết sạch sản nghiệp.

Các bạn biết thương yêu và giữ gìn bảo vệ sự sống của muôn loài, thì muôn vật muôn loài sẽ bảo vệ mạng sống của các bạn. Các bạn có thấy chẳng, một con chó liều mình để cứu chủ, một con ngựa liều chết để mang thầy chủ nó về tận nhà. Thế nên chúng ta đừng vì một lý do gì mà sát hại sự sống của nhau trên hành tinh này.

Thương yêu nhau bằng danh từ ngôn ngữ thì vẫn chưa đủ mà phải biến nó ra hành động bảo vệ, giữ gìn, không giết hại lẫn nhau, không ăn thịt nhau, giúp nhau trong khi hoạn nạn, giúp nhau trong khi gặp khó khăn, luôn lúc nào cũng không làm khổ mình khổ người và muôn loài vạn vật dù là cỏ cây. Những hành động ấy mới thật sự là yêu thương sự sống. Thương yêu sự sống bằng hành động như vậy tức là đạo đức hiếu sinh. Bởi vì không có con vật nào

khi sinh ra đời mà không sợ chết, sợ đau khổ. Nhưng vì tuổi thọ nhân quả của chúng chỉ có thể sống trong một thời gian nhất định như: con người chỉ sống cao lắm là trên trăm tuổi không thể trên hai, ba trăm tuổi được, con ve sâu chỉ sống trong mùa hạ ba tháng mà thôi, v.v...

Theo định luật của nhân quả tức là theo định luật của môi trường sống, dù muốn, dù không thì những loài động vật sống trên hành tinh này đều có một chu kỳ sống chết nhất định rõ ràng qua nghiệp lực của mỗi loài: con ve sâu thì ba tháng, con chó cao lắm là 15 năm và mỗi loài đều có tuổi thọ nhất định của nó. Muốn hơn cũng không thể nào được, dù có thể kéo dài sự sống trong một vài năm, nhưng trong một vài năm ấy là những năm sống trong đau khổ hơn là an vui. Tuổi càng già bệnh càng nhiều, do cả đời sống không biết thương yêu sự sống.

Muốn kéo dài mạng sống ra mà không bị bệnh đau và khổ sở thì phải sống đúng đạo đức hiếu sinh, sống mà không làm một loài vật nào khổ đau, sống mà không giết một loài vật nào cả. Có nghĩa là không lấy sự đau khổ của vật khác mà nuôi thân mạng mình, có nghĩa là không lấy sự đau khổ của người khác vật khác làm sự vui cho mình như: giết chúng sanh ăn thịt, ăn trộm, ăn cướp, hoặc bằng những thủ đoạn gian xảo, lường lặn, cướp công, cướp của của người khác, hoặc dùng những trò chơi như chọi trâu, đua ngựa, đấu bò, chọi gà, chọi cá, chọi dê, đấu võ, v.v...

Nếu người nào sống mà tránh mọi việc làm ác như trên thì tuổi thọ sẽ dài lâu. Tuổi thọ dài lâu là nhờ ở tâm hồn thanh thản, an lạc, vô sự, vì không ác pháp. Nếu con người có trí tuệ thông minh hơn, muốn cho sự sống được kéo dài tuổi thọ thì thứ nhất phải biết bảo vệ môi trường sống trên hành tinh này. Nghĩa là đừng để loài vật lớn ăn thịt loài vật bé, loài vật bé ăn thịt loài vật bé hơn nữa và chính bản thân của mình không nên giết hại và làm đau khổ các loài vật khác.

Ngày xưa Ông Trang Tử có nêu ra một câu chuyện mang đầy tính chất hung ác với hình ảnh cụ thể cuộc sống của loài động vật trên hành tinh này, kể cả con người. Câu chuyện như thế này: Một ông thợ săn đang rình rập bắn một con chim ó; con chim ó đang rình rập bắt một con chim sâu; con chim sâu đang rình rập bắt một con bọ ngựa và con cạp đang rình rập bắt ông thợ săn.

Cuộc sống của muôn loài trên hành tinh này là như thế. Vì thế làm sao thoát khổ được. Có một tôn giáo đã xác định điều này: Đời là biển khổ. Biết đời là khổ nhưng không ai biết cách làm cho đời thoát khổ, vì thế mà sự khổ này chồng lên sự khổ khác. Với hình ảnh ông Trang Tử đã nêu ra, là một hình ảnh linh động cụ thể đầy tính sát hại lẫn nhau của loài động vật trên hành tinh này. Hình ảnh này nói lên được sự thiếu đạo đức hiếu sinh từ con người đến các loài động vật khác.

Không biết đạo đức hiếu sinh, nên từ loài người đến loài vật đang phá hoại sự sống của nhau trên hành tinh này, chứ không bao giờ biết bảo vệ sự sống của nhau. Trong khi mọi vật đều sinh ra cùng chung trong một môi trường sống, thế mà đành lòng giết hại và ăn thịt lẫn nhau. Trên đây là một hình ảnh độc ác, một hình ảnh thiếu đạo đức nhân quả, một hình ảnh đau khổ mà loài người và loài động vật đang tự sát, đang phá hoại sự sống trên của mình, để mà tự giết dần mòn theo các duyên trong luật nhân quả.

Bởi vậy nếu con người mà không học đạo đức nhân bản - nhân quả thì không làm sao hiểu được đạo đức hiếu sinh. Không hiểu được đạo đức hiếu sinh thì lòng thương yêu sự sống trên hành tinh này làm sao có được. Mà không có thương yêu sự sống trên hành tinh này, thì chắc chắn môi trường sống của chúng ta sẽ do chúng ta hủy diệt. Do chúng ta sẽ làm ô nhiễm vì tâm ác độc giết hại sự sống của nhau, tạo thành một không gian ác khí. Do thế, tuổi thọ con người và các loài động vật khác không thể tăng thêm lên được mà còn có chiều lui sụt. Tuổi thọ lui sụt là do bệnh tật nan y của thời đại; là do sự tàn phá của bom đạn chiến tranh; là do ăn uống nhiều chất độc; là do ăn ở thiếu vệ sinh; là do không biết giữ gìn môi trường sống trong sạch, thường làm ô nhiễm. Nếu môi trường sống của chúng ta bị ô nhiễm, dù chúng ta có khéo léo bồi dưỡng trong ăn uống và tập thể thao, thể dục hoặc tập dưỡng sinh thì cũng không thể kéo dài tuổi thọ ra được.

Đạo đức nhân bản - nhân quả đã xác định điều này. Nếu môi trường sống được bảo vệ, loài vật không bị giết hại, bầu không khí trong sạch, thanh tịnh, không có sát khí của chúng sanh bị giết, không có thải ra những chất bẩn ô nhiễm hoặc những khí độc và những chất thuốc độc do các nhà máy sản xuất vật gia dụng thải ra, thì sức khỏe con người gia tăng, tuổi thọ sẽ kéo dài thêm nhiều.

Bởi vậy, lòng thương yêu sự sống của muôn loài động vật, đó chính là lòng thương yêu chính bản thân mình. Lòng thương yêu ấy là đạo đức nhân bản - nhân quả, nó sẽ chuyển đổi được bệnh tật, khổ đau, tai nạn, khiến cho đời sống của chúng ta thanh thản, an lạc, yên vui và hạnh phúc. Nhờ thế mà tuổi thọ của chúng ta được kéo dài và kéo dài mãi mãi với một tâm hồn thanh thản, an lạc và vô sự.

Các tôn giáo dạy chúng ta ăn chay cũng là để thực hiện đạo đức thương yêu ấy, chứ không phải ăn chay để được sanh lên cõi Thiên Đàng, Cực Lạc. Chính ăn chay là vì lòng thương yêu sự sống, vì không muốn thấy sự đau khổ của mình, của người và của những loài vật khác. Vì muốn bảo vệ sự sống của mình và sự sống của muôn loài vạn vật khác, nên chúng ta ăn chay.

Để thực hiện được đạo đức hiếu sinh cho bằng được, chúng ta phải cố gắng, bảo vệ và giữ gìn môi trường sống. Đó là không nên sát hại sự sống trên hành tinh này, dù là một con cò chưa phải lúc nhỏ cũng không nên nhỏ, huống là loài động vật. Phải không hở các bạn?

MÀU XANH CỦA NGÀN CÂY NỘI CỎ LÀ SỨC SỐNG CỦA CHÚNG TA

Ngàn cây nội cỏ có một màu xanh tươi mát dịu, đó là sức sống của ngàn cây nội cỏ. Có sức sống này khiến cho có sự sống của chúng ta, hay nói khác và rõ hơn, tâm hồn của chúng ta có một sự cảm nhận dễ chịu, mát mẻ và êm ả.

NGÀN CÂY NỘI CỎ ĐANG KHÔ CHẾT LÀ CHÚNG TA ĐANG CHẾT

Ngàn cây nội cỏ có một màu vàng, cháy khô cằn cỗi, đó là sự sống của ngàn cây nội cỏ đã đi vào cõi chết, thì tâm hồn của chúng ta mang những cảm nhận già nua, buồn chán và khổ đau. Thấy ngàn cây nội cỏ khô chết, lòng chúng ta đau nhói lên như chính ai đang cắt đứt từng đoạn ruột, như chính mình đang chết khô cằn theo cảnh vật và tâm hồn mình cũng không thấy ham thích sống khi chung quanh mình có một sự chết, một sự chết buồn thảm.

Nếu xung quanh chúng ta toàn là sự chết thì chúng ta cũng không sống được. Ví dụ: ngàn cây nội cỏ chết khô và tất cả loài động vật cũng đều chết sạch thì phỏng chừng chúng ta có sống được hay không? Chắc là không, phải là không các bạn? Mọi vật đều chết chúng ta sống với ai đây? Sống một mình trơ trọi làm sao sống được các bạn ạ! Thế mà mọi vật đang sống quanh ta thì chúng ta lại muốn chà đạp lên sự sống đó, để mà sống một mình. Các bạn có thấy ai sống một mình chưa?

Giả thử, nếu cỏ cây trên hành tinh này đều bị hủy diệt sạch, thì sự sống của các bạn có sống được hay không? Cỏ cây đều bị diệt sạch thì thú vật cũng không sống được huống là con người. Cho nên sự sống của ngàn cây nội cỏ rất quan trọng, nó chính là sự sống chung của muôn loài. Vì thế chúng ta hãy bảo vệ môi trường sống, bảo vệ môi trường sống tức là đạo đức hiếu sinh.

Sức sống của ngàn cây nội cỏ và vạn vật đều có một sự liên hệ với sự sống của chúng ta rất rõ ràng và cụ thể. Thiếu sự sống của muôn loài thì thế gian này trở thành khô cằn, thế gian này trở thành là đất chết, môi trường sống này không còn gọi là môi trường sống được nữa.

Có thương yêu sự sống của muôn loài động vật và cỏ cây thì mới bảo vệ được sự sống của chính mình, mới thật sự yêu thương mình, mới đem lại sự an lành, yên vui cho cuộc sống của mình. Mình mới thấy được đạo đức nhân bản - nhân quả là chính thiện pháp, là chân hạnh phúc của đời người.

Thương mình thì sao mình lại nhẫn tâm không thương loài vật khác, trong khi những loài vật khác cũng ham sống sợ chết như mình. Thương mình thì sao mình lại nhẫn tâm chà đạp lên sự sống của người khác vật khác bằng cách mắng mỏ chửi mắng họ, trong khi ai cũng muốn sống an vui, thanh thản, không phiền não, không đau khổ. Thương mình thì sao mình lại nhẫn tâm gian xảo lừa đảo cướp giật tài sản của người khác, trong khi ai cũng muốn giữ gìn và bảo vệ tài sản của mình. Thương mình thì sao ta lại nhẫn tâm đốt phá rừng giết hại sinh linh, trong khi mọi vật đều muốn sống bên cạnh loài người. Các bạn có thấy chẳng, những cây cỏ sống quanh bên con người thì xinh tươi tốt đẹp hơn những cây cỏ sống xa người. Tình cỏ cây đối với con người mà còn vậy, thì con người sao lại nhẫn tâm với chúng cho đành. Phải không hở các bạn?

Chúng ta hãy xem những loài vật sống quanh ta như là bạn, như là những người thân thương. Chúng ta có thấy chẳng, một con chó, một con mèo, một con gà, con vịt, cho đến trâu, bò, dê, ngựa, v.v... nói chung là tất cả những loài vật mà chúng ta nuôi, dù là cạp beo, rắn độc, thú dữ, khi đã được chúng ta nuôi dưỡng thì chúng trở thành những bạn thân của chúng ta. Khi chúng ta đi xa về, lâu ngày vắng mặt, gặp lại chúng ta, chúng đều vui mừng hơn hở, quây quần bên ta, như không bao giờ muốn rời xa nhau.

Khi có những người thân trong gia đình mất, chúng cũng buồn rầu, khổ đau, bỏ ăn, bỏ uống, chúng cũng biết thương yêu chúng ta như những người thân, như cha mẹ, như anh chị em trong nhà. Có sao chúng ta lại nhẫn tâm không thương chúng như những đứa con của chúng ta vậy. Nhỡ tâm nào chúng ta bắt chúng đem ra làm thịt để ăn. Rồi còn bảo rằng: Nhân dưỡng vật, vật dưỡng nhân. Thật là lời nói che đậy, đầy lòng ác hiểm và sâu độc. Tâm lòng của những người này chai lì như cây đá, họ đâu còn có tình cảm, tình người, tình vật; họ đâu còn có cảm thông gì được lòng thương yêu của loài động vật đối với con người, với chúng ta.

Có thương yêu sự sống của vạn vật thì mới bảo vệ được sự sống của chính mình, mới thật sự thương mình. Tại sao vậy? Vì có thương yêu sự sống của muôn loài thì chúng ta mới có bảo vệ sự sống ấy. Có bảo vệ sự sống ấy chính là chúng ta bảo vệ môi trường sống chung, thì cuộc sống của chúng ta mới có sự an lành. Chúng ta hủy diệt sự sống của muôn loài, chính là chúng ta hủy diệt sự sống của mình. Ví dụ: Vì chặt cây, đốt rừng, phá hoại sự sống của loài thảo mộc, khiến cho đồi núi khô trọc, màu xanh tươi bị mất. Nhìn vào cảnh ấy như nóng cháy ruột gan, chúng ta có một cảm giác buồn thương và đau khổ. Màu xanh tươi của ngàn cây nội cỏ đã biến mất, khiến cho thời tiết khô khan cần cỗi lại càng khô khan, cần cỗi hơn. Vì thế con người dễ sanh ra bệnh tật khó trị. Rừng cây bị phá hủy, bầu không khí thì ô nhiễm, con người thì luôn luôn thải ra những từ trường ác độc, thường sát hại sanh linh để ăn thịt. Do thế, cuộc sống con người thường hay bị thiên tai lũ lụt. Thiên tai, lũ lụt là do con người tạo ra, chỉ vì phá sự sống trên hành tinh này, chỉ vì làm ô nhiễm nó.

Khi rừng bị phá hủy thì loài thú vật cũng không còn chỗ sống, thế là phá rừng là phá sự sống của muôn loài. Lòng thương yêu sự sống của muôn loài vạn vật là đạo đức hiếu sinh, nó là những hành động đạo đức trong nền đạo đức nhân bản - nhân quả không làm khổ mình, khổ người và khổ chúng sanh.

Nhìn chung mọi người trong cuộc sống hiện giờ trên thế gian này, dù là người có tôn giáo hay không tôn giáo đều thiếu đạo đức hiếu sinh. Thiếu đạo đức hiếu sinh tức là thiếu sự bảo vệ và giữ gìn môi trường sống của quả địa cầu.

Có những tôn giáo dạy tín đồ ăn chay làm lành, nhưng không phải vì đạo đức hiếu sinh mà ăn chay, nhưng vì giáo điều của tôn giáo đó dạy phải ăn chay, làm lành để được phước báo không tai nạn, bệnh tật và được sanh lên Thiên Đàng, Cực Lạc, để được chư Phật, chư Bồ Tát gia hộ.

Có những người ăn chay là để trị bệnh chứ không phải vì đạo đức hiếu sinh; cũng có những người ăn chay là để tu tập Thiền định, để có thần thông pháp thuật hoặc để trở về nhập vào với bản thể vũ trụ; cũng có người ăn chay là để đến khi chết, linh hồn được sanh lên cõi Phật, Niết Bàn, chứ không phải vì đạo đức hiếu sinh. Chính vì ăn chay làm lành như thế, nên thảo nào bệnh tật thiên tai hỏa hoạn động đất, lũ lụt, bão tố, v.v... không năm nào là không xảy ra, không năm nào là không cần đến cứu trợ. Trước cảnh tai họa người chết, của cải bị phá hủy này hằng năm, thế mà người ta không truy tìm được nguyên nhân nào đã gây ra để có biện pháp ngăn ngừa và khắc phục.

THIÊN NHIÊN LÀ MỘT MÔI TRƯỜNG SỐNG ĐỂ SINH SÔI VÀ NUÔI SỐNG MUÔN LOÀI

Này các bạn thân mến! Lòng thương yêu sự sống của chúng ta nếu thực hiện được đối với những loài động vật, từ loài động vật nhỏ tí ti, như loài côn trùng,... cho đến những loài vật có thân mình to lớn, như rắn, voi, cá,... từ những loài gia súc nuôi trong nhà, như trâu, bò, heo, dê, gà, chó,... cho đến những loài vật hoang dã, như nai, hươu, khỉ, vượn, chồn cheo, sóc, nhím,... nếu chúng ta biết thương chúng thì chúng sẽ trở thành những bạn thân thương của chúng ta, hay còn hơn thế nữa, chúng sẽ trở thành những đứa con thân yêu của chúng ta vậy. Do lòng thương yêu ấy mà mọi vật có một cuộc sống tươi mát, an lành, hạnh phúc, yên vui. Và vì vậy bệnh tật, thiên tai, hỏa hoạn, lũ lụt, bão tố cũng không có. Thời tiết lúc nào cũng mưa thuận, gió hòa.

Các bạn có nhìn thấy chăng, một vị tu sĩ có đạo đức hiếu sinh, đang sống với lòng thương yêu của mình đối với những loài thú vật hoang dã trong rừng sâu. Chúng luôn gần gũi bên vị tu sĩ như một người cha, một người mẹ, một người anh, một người chị, một người em thân thương. Mỗi khi người tu sĩ đi vắng, chúng cũng biết buồn rầu nhớ mong. Khi người tu sĩ trở về, chúng rủ nhau nhảy nhót ra chào đón vui mừng hơn hờ. Rõ ràng tất cả loài động vật đều sống có tình cảm như nhau; biết thương yêu, biết buồn rầu, biết khổ đau khi xa vắng nhau, khi chia lìa nhau, biết vui mừng, hân hoan khi trùng phùng, sum họp.

Nhìn cảnh tượng này, thế sao chúng ta lại nở nhẩn tâm bắt chúng giết để ăn thịt cho đành. Thế sao chúng ta lại nhẩn tâm đánh đập chúng rên la, kêu thét mà chẳng chút lòng thương xót.

Gần nhà chúng tôi có một gia đình kia nuôi một con chó, vì không cho ăn, đói quá chú chó vào ổ trứng gà tha đi một trứng. Chủ nhà bắt gặp dùng cây, gậy gộc đánh đến đổi con chó chết đi sống lại, đau quá con chó đã ỉa đái tứ tung. Nhưng chủ nhà nào có thương yêu, đánh đến đổi con chó gãy chân, bò lết cho đến khi chết. Chết rồi người chủ nhà còn đem làm thịt ăn. Một cảnh tượng đau lòng đầy nước mắt, chỉ cần có một chút xíu lòng thương thì người ta cũng đủ rơi nước mắt, khóc cho thân phận làm loài vật hay khóc cho chính thân phận của mình.

Trong xã hội, hằng ngày chúng ta chứng kiến biết bao cảnh tượng đau lòng. Chúng ta hãy đến lò sát sinh của Thành Phố Hồ Chí Minh nơi họ đang giết trâu, bò, heo,... chứng kiến cái chết và cảnh máu đỏ, thịt rơi, của loài súc sanh này thật là đau thương và thâm. Trước khi chết những con vật đều buồn thảm, cơ thể run rẩy, một tiếng kêu thét, một tiếng la to, một tiếng rống lên là chiếc xác không hồn bất động, mặc tình cho ai mổ xẻ...

Trước cảnh tượng này chúng ta mới thấy con người quá tàn nhẫn và độc ác, chẳng có chút lòng thương yêu và xót xa sự sống. Chính con người đã tự đem sự đau khổ, bệnh tật, tai nạn và chết chóc cho mình mà không biết. Chính con người đã đem thiên tai hỏa hoạn, lũ lụt, động đất, bão tố, chiến tranh... đến cho mình mà không hay. Ôi! Sao người ta vô tình đến thế? Lòng thương của họ ở đâu? Họ không nhìn thấy máu đỏ xương rơi sao? Dù là máu xương của loài vật, nhưng cũng là máu xương như máu xương của chúng ta. Họ có nghe tiếng kêu bi thương và thảm thiết của loài vật sắp bị giết chăng? Tiếng kêu ấy làm sao mà chúng ta nhẩn tâm giết chúng được. Phải không hỡi các bạn?

Nhìn cảnh tượng này, chúng ta tự hỏi: Đạo đức hiểu sinh ở đâu hỡi các bạn? Nếu chúng ta không sống với đạo đức hiểu sinh, thì ai là người sống đạo đức hiểu sinh với chúng ta? Tại sao con người trên hành tinh đang sống chịu nhiều thứ khổ: thiên tai, thủy họa, chiến tranh, bệnh tật, tai nạn giao thông, đang đổ trên đầu họ. Ai làm ra thảm cảnh này, hỡi các bạn?

Chúng kiến cảnh tượng người chủ nhà đánh đập con chó cho đến khi chết, tôi không thể cầm nước mắt được. Tôi khóc không phải vì khóc cho con chó mà khóc vì cho người thiếu đạo đức hiểu sinh, đã gieo nhân ác, rồi đây làm sao thoát khỏi quả khổ đau này. Nhân ác thì quả phải khổ, người tàn nhẫn không thương loài chúng sanh, đánh đập con chó kêu la thảm thiết cho đến khi chết. Trước khi chết, con chó còn rên rỉ vài ba tiếng rồi tắt thở, thế mà người ta không động lòng bi ảm, không động lòng thương xót chút nào. Rồi đây quả khổ sẽ đến, ai gánh chịu, người chủ nhà sẽ cũng bị người khác đánh đập ư? Và sẽ cũng bị đau khổ, đau khổ cho đến chết như con chó vậy. Ai tin lời tôi nói này? Lương tâm của các bạn các bạn ạ! Mắt bạn thấy, tai bạn nghe, nó không cho phép bạn sống an vui được, mặc dù những cái chết của con vật đó như vậy, bạn rất thản nhiên, xem như không có sự kiện gì xảy ra, nhưng rồi ngày nào đó bạn sẽ trả quả ấy, bạn không thể tránh khỏi.

Gần nhà tôi có một người chuyên giết trâu, bò, heo, chó,... đến khi sắp chết phải chịu khổ đau suốt cả năm trời, lúc nào miệng cũng rên la, kêu thét như tiếng rống của bò trâu, như tiếng tru của loài chó, như tiếng la hét của loài heo, thật là thảm họa và khổ đau. Do thiếu đạo đức hiểu sinh mà những người này đành phải thọ lãnh những ngày tàn trong đau khổ.

Tôi chỉ nghe tiếng kêu la rên rỉ của con chó mà động lòng thương tâm. Thương cho con chó phải trả nghiệp quả đời trước quá nặng nề khổ đau, và thương cho những ai sống không có đạo đức hiểu sinh. Sống mà không có tình thương, sống mà không thấy biết sự khổ đau của người khác, loài vật khác, mà chỉ biết có mình là trên hết. Vì thế mà sự sống của muôn vật trên hành tinh này trở thành thực phẩm của con vật lớn hơn, của những con người thông minh hơn.

Trên hành tinh này, nếu loài người cho đến các loài vật biết thương yêu nhau như anh em trong một nhà, như cùng cha cùng mẹ, thì đó là người và vật đã thực hiện được đạo đức hiểu sinh, thì hành tinh này là Thiên Đàng, là Cực Lạc, thì khi ấy môi trường sống này sẽ là một màu xanh tươi và mát mẻ mãi mãi. Mọi loài, mọi vật trên hành tinh này đều có lòng hiểu sinh như vậy, thì làm sao có thiên tai, hỏa hoạn, lũ lụt, động đất, bệnh tật, tai nạn, chiến tranh, v.v... như trên tôi đã nói. Làm sao còn có con người và loài vật chịu sự khổ đau nữa. Bởi vậy đạo đức hiểu sinh rất là quan trọng cho những ai muốn tìm chân hạnh phúc trong cuộc đời này.

Đạo đức hiểu sinh là lòng thương yêu sự sống, như tôi đã nói ở trên, đạo đức này không những thương yêu loài động vật, mà còn thương yêu loài thảo mộc. Từ một cây rong rêu, cây cỏ nhỏ xíu tí ti đến một cây cổ thụ to lớn vĩ đại đều có sự sống như nhau. Chúng chỉ khác loài động vật là không di chuyển và không cảm giác đau khổ, buồn thương, v.v... Nhưng chúng hoàn toàn có một đời sống như loài động vật vậy. Bởi vậy vô tình nhổ một cây cỏ không đúng cách, chúng ta cũng cảm thấy như mình giết một mạng sống của một con vật, huống hồ chúng ta chặt cây, đốt phá rừng, biết bao nhiêu sự sống của ngàn cây nội cỏ phải chết trong điều tàn của ngọn lửa. Trông thấy một khu rừng bị cháy, người có đạo đức hiểu sinh không thể cầm được nước mắt, họ khóc thương vì sự sống trên hành tinh này do những người vô đạo đức đã gây ra bao nỗi tang tóc thương đau.

Nếu trên đời này, ai cũng sống có đạo đức hiểu sinh thì làm sao có máu chúng sanh đổ, thịt chúng sanh rơi. Nếu trên đời này ai cũng có đạo đức hiểu sinh thì làm sao có nạn phá rừng đốt rừng, thì làm sao có những đồi trọc khô khan cằn cỗi, thì làm sao có những núi đồi khô chết, phải không các bạn? Có người bảo rằng ăn thịt chúng sanh mới có sức khỏe, còn ăn rau cải thì không đủ sức khoẻ. Lời nói này không đúng đâu các bạn ạ! Lời nói này chúng tôi e rằng không đúng vì có những loài vật đâu cầu ăn thịt chúng sanh mà rất khỏe mạnh như loài: trâu, bò, voi, ngựa, v.v... Về vấn đề ăn uống chỉ là vấn đề phụ, thuộc về vấn đề vật chất. Dù cho vấn đề vật chất có đầy đủ mà tinh thần bất an thì cuộc sống đời người vẫn là biển khổ.

Còn vấn đề đạo đức mới là vấn đề chính. Đạo đức thuộc về tinh thần. Người có đạo đức thì tinh thần được an ổn. Tinh thần được an ổn, dù ăn bất cứ một vật gì (thực vật) thì vật ấy vẫn là chất bổ dưỡng cho cơ thể của họ. Vì có đạo đức, dù ăn uống cơm dưa, rau muối và nước lạnh thì sức khỏe cũng đều tốt. Người không có đạo đức, dù ăn thịt cá hay cao lương mỹ vị đều vẫn bị bệnh tật và tai nạn. Chứ không phải ăn thịt chúng sanh, cao lương mỹ vị có đầy đủ chất bổ mà mạnh khoẻ, còn ăn rau cải, cơm dưa là đau ốm. Vấn đề này, đối với cuộc sống của con người đã xác định và chứng minh quá rõ ràng. Vì biết bao nhiêu người ăn thịt cá, cao lương mỹ vị mà vẫn bệnh tật đau ốm như thường, cũng như người ăn rau cải, tương dưa vẫn cũng chung số phận bệnh tật chứ chưa có ai thoát khỏi. Bởi vì ăn thịt chúng sanh cũng như ăn chay mà không có đạo đức hiếu sinh, không có lòng thương yêu sự sống của muôn loài nên vẫn có những hành động làm khổ mình, khổ người và khổ tất cả chúng sanh. Tuy không ăn thịt chúng sanh nhưng có những hành động khác làm khổ cho nhau. Vì nhân làm khổ mình khổ người thì quả phải chịu khổ, chứ không phải do ăn uống. Ăn uống đầy đủ chỉ có lợi ích một phần nhỏ cho sức khỏe của con người mà thôi. Sức khỏe của con người cần nhiều yếu tố khác, chứ không phải có riêng phần ăn uống.

Các bạn nên nhớ! Một con người có hai phần: tinh thần và vật chất, cho nên sức khỏe của con người luôn luôn ảnh hưởng hai phần này, nhưng phần tinh thần quan trọng nhất trong sức khỏe của các bạn.

Người có đạo đức hiếu sinh, thì ăn uống của họ cũng là những hành động hiếu sinh, chứ không phải ăn chay mà tâm dữ như cọp, như beo, v.v... Ăn chay mà tâm dữ như cọp, như beo, như rắn độc thì đâu được gọi là người có đạo đức hiếu sinh, phải không các bạn? Các bạn đừng vì tôi mà nói vừa lòng tôi, mà hãy sáng suốt tư duy, suy nghĩ những lời tôi nói có đúng hay sai để các bạn xác định được đường đi về đạo đức làm người, đem lại lợi ích cho mình, cho người, cho muôn loài vạn vật, đem lại cho sự sống chung nhau trên hành tinh này một sự an vui, thanh bình muôn thuở.

Nhờ có đạo đức hiếu sinh mà đời sống con người mới biết thương nhau; nhờ có đạo đức hiếu sinh mà con người không nở ăn thịt nhau; nhờ có đạo đức hiếu sinh mà tâm hồn mới được thanh thản, an lạc và vô sự; nhờ có đạo đức hiếu sinh mà chúng ta không làm những điều ác, sống trong những điều thiện; nhờ có đạo đức hiếu sinh mà chúng ta không lừa đảo, lường gạt người khác; nhờ có đạo đức hiếu sinh mà xã hội có trật tự, an ninh; nhờ có đạo đức hiếu sinh mà thế giới mới có bình an, không còn có chiến tranh; nhờ có đạo đức hiếu sinh con người mới bảo vệ sự sống của muôn loài trên hành tinh này; nhờ có đạo đức hiếu sinh mà tai nạn giao thông không bao giờ xảy ra nữa; nhờ nhờ đạo đức hiếu sinh mà cha con, chồng vợ đối xử với nhau êm thấm, thuận hoà; nhờ có đạo đức hiếu sinh mà vợ chồng mới thương yêu nhau chân thật, sống có tình, có nghĩa, mới có lòng chung thủy với nhau; nhờ có đạo đức hiếu sinh mà người, vật và cỏ cây mới thương yêu nhau như anh em trong một nhà.

Hiện giờ con người trên hành tinh này thiếu đạo đức hiếu sinh, cho nên người giết người để cướp của, đoạt danh; vì thiếu đạo đức hiếu sinh, con người mới giết loài vật để ăn thịt và loài vật mới giết loài vật khác cũng để ăn thịt nhau, mà chẳng có chút lòng yêu thương. Vì vậy thời tiết mưa không thuận, gió không hoà, thiên tai lũ lụt, bão tố thường xảy ra. Động đất, hỏa tai, mang đến bao nhiêu thảm họa, khổ đau cho loài người và muôn vật chỉ vì thiếu đạo đức hiếu sinh. Cho nên đạo đức hiếu sinh là những hành động rất quan trọng và cần thiết cho sự tồn vong của muôn loài đang sống trên hành tinh này. Nếu chúng ta không kịp thời, sáng suốt chỉnh đốn lại nền đạo đức hiếu sinh của con người thì e rằng con người còn phải khổ đau biết bao nhiêu lần và sẽ khổ đau mãi mãi, có thể đi đến bước đường cùng là con người sẽ tự hủy diệt mình, hủy diệt trái đất.

Ngay từ bây giờ con người không chuẩn bị xây dựng cho mình một nền đạo đức nhân bản làm người, thì không còn kịp nữa; chừng đó không có một tôn giáo nào, một vị thần nào cứu khổ cho loài người được.

Đạo đức hiếu sinh là lòng thương yêu sự sống của muôn loài, chỉ là những môn học về hành động đạo đức, để biết cách thương yêu sự sống trên hành tinh này, để chúng ta tránh xa những hành động gây tổn thương, làm đau khổ cho mình cho người khác, cho các loài động

vật khác và cỏ cây. Khi chúng ta tiếp xúc với mọi vật đang có sự sống trên hành tinh này, thì chúng ta phải khéo léo thiện xảo. Khéo léo thiện xảo như thế nào để sống có đạo đức hiếu sinh?

Về ý thức, khi suy nghĩ, chúng ta phải suy nghĩ tốt về mọi vật, mọi người khác và thường nhắc tâm chúng ta: phải yêu thương sự sống của mọi người, của muôn loài vật khác. Vì không có loài vật nào mà không đáng yêu thương, chúng cũng giống như chúng ta, chúng cũng ham sống sợ chết, chúng cũng sợ đói, sợ khát và sợ bệnh đau. Cho đến như những loài cây cỏ vẫn muốn sống, chúng nó vẫn còn muốn sống, sợ chết huống là loài động vật. Các bạn hãy nhìn xem một cành cây khô giữa đám lá xanh tươi hay một cây cỏ khô héo giữa đám cỏ xanh tươi, thì chúng ta vẫn thấy xót xa trong lòng. Trong cái sống có cái chết thì lòng ai không đau buồn. Phải không các bạn?

Về lời nói, khi nói ra một lời nào chúng ta cũng nên cân nhắc kỹ lưỡng rồi mới nói. Nói ra không được nói lời ác, khiến cho người khác buồn khổ; nói ra không được nói lời thô lỗ tục tằn, hỗn láo; nói ra không được nói lời hung ác dữ tợn; nói ra không được nói lời lừa đảo, xảo ngôn, nói dối, nói không thật; nói ra không được dùng lời nói xấu người khác; nói ra không được nói lời vu khống người; nói ra không được nói lời oan ức cho người; nói ra không được nói lời nặng nề người; nói ra không được nói lời mắng mỏ người; nói ra không được nói lời châm biếm người; nói ra không được nói lời chửi thề; nói ra không được nói lời gay gắt; nói ra không được nói lời giễu cợt; nói ra không được nói lời mỉa mai; nói ra không được nói lời móc họng; nói ra không được nói lời sai bảo người làm ác, làm đau khổ người khác, vật khác như: sai đâm chém người, giết hại những loài vật khác.

Ví dụ: Hãy bắt con gà làm thịt nấu cháo ăn, bắt con cá nướng thui nhậu chơi, đánh cho chết cha nó, v.v... Những lời nói trên đây là những lời nói thiếu đạo đức làm người, thiếu lòng thương yêu sự sống của mọi người, mọi vật. Lời nói thoát ra là đã làm cho người khác đau khổ, chúng sanh đau khổ. Đó chính là lời nói thiếu đạo đức hiếu sinh, thiếu lòng yêu thương người khác và những loài vật khác.

Người có lòng hiếu sinh biết thương yêu mọi sự sống, là rất cẩn thận dè dặt trong lời nói. Khi nói ra là lời nói mang đến lòng thương yêu, xoa dịu những vết thương đau của người khác, vật khác. Khi nói ra là lời nói ôn tồn, nhã nhặn khiến cho người nghe không bức dọc, phiền muộn. Khi nói ra là lời nói nhẹ nhàng, êm ái khiến người nghe không còn lo sợ, buồn phiền. Khi nói ra là lời nói đầy lòng tha thứ, thương yêu và tôn trọng sự sống của người khác, vật khác. Khi nói ra là lời nói mang đến nguồn an ủi, che chở, bảo vệ khiến cho mọi người an tâm. Khi nói ra là lời nói mang đến hạnh phúc, an vui cho người, cho vật.

Vì thế, lời nói rất quan trọng. Nó thể hiện được đạo đức hiếu sinh, mang đến cho đời niềm vui chân thật; nó mang đến cho đời một tình thương chan hoà sự sống giữa người, vật và ngàn cây nội cỏ.

Là con người, ai cũng có trí hiểu biết, cũng có trí thông minh, biết phải, biết trái, biết tốt, biết xấu, biết khổ đau, biết không khổ đau, biết thương, biết ghét, biết giận, biết hờn, biết ác, biết thiện, biết không làm khổ mình khổ người, v.v...

Biết như vậy thì chẳng lẽ nào không chấp nhận đạo đức hiếu sinh hay sao? Chẳng lẽ nào lại không biết đạo đức hiếu sinh là có ích lợi cho mình cho người và cho muôn loài cùng có sự sống như nhau?

Biết như vậy thì chẳng lẽ nào không biết đạo đức hiếu sinh sẽ biến cõi thế gian thành cảnh giới Thiên Đàng, Cực Lạc?

Biết như vậy thì chẳng lẽ nào không biết đạo đức hiếu sinh là những hành động cao thượng tuyệt vời, khiến cho con người thoát ra khỏi bản chất của loài cầm thú, của loài động vật hung ác, dã man.

ĐỪNG SÁT SANH VÌ SỰ SỐNG CỦA MÌNH

Hỡi các bạn! Trong đời sống của con người không có việc gì cao đẹp bằng lòng thương yêu sự sống của muôn loài. Vì chính lòng thương yêu ấy, sẽ giúp cho các bạn có một đời sống biết chan hòa tình thương của mình với muôn loài vạn vật sống khác.

Này các bạn! Đừng vì sự sống của mình, mà nở tâm sống trên sự đau khổ của người khác, vật khác.

Này các bạn! Đừng vì sự sống, sự an vui của mình, mà nở lòng nào để nước mắt của người khác, loài vật khác phải rơi! Như vậy có được gọi là lòng thương yêu không, các bạn?

Này các bạn! Đừng vì sự sống, sự ăn uống, sự vui chơi, sự giải trí của mình, mà nở tâm nào để nước mắt và xương máu của loài vật khác phải đổ xuống? Như vậy các bạn sống có công bằng không? Công lý của sự sống ở chỗ nào các bạn?

Loài người xuất hiện là một loài động vật cao cấp, để trở thành một người anh cả trong muôn loài. Nhưng cứ sao người anh cả lại không thương những người em vô minh, khờ dại, ngu tối, lại nhẫn tâm bắt các em của mình ra ăn thịt? Như vậy con người còn có xứng đáng là người anh của muôn loài vật chăng? Hay cũng chỉ là một loài vật tầm thường như bao nhiêu loài vật khác?

Thưa các bạn! Các bạn nghĩ sao nếu loài người không thực hiện được đạo đức hiếu sinh, thì sự sống của con người sẽ ra sao? Vì thế, trong loài người có một tôn giáo ra đời đã xác định quả quyết: Đời là khổ. Quả quyết này có đúng không các bạn? Đời là khổ, nhưng chúng ta biết chuyển nó thì nó sẽ hết khổ, các bạn ạ! Có nghĩa là chúng ta sống với lòng yêu thương chân thật đối với sự sống của muôn loài.

Vì sự sống của loài người mà sự sống chết của muôn loài vật khác như chỉ mảnh treo chuông. Vì thế, chúng phải khóc thương, khóc thương cho kiếp sống khổ đau của mình phải chịu làm than, bạc phước, bị loài người ác độc, vô đạo đức hiếu sinh đã, đang và sẽ giết hại để ăn thịt.

Sao lại nở nhẫn tâm, vì sự sống của mình mà giết hại chúng sanh ăn thịt? Trong những tiếng kêu la thảm thiết của chúng, mà chúng ta không chút lòng thương xót sao? Sao lại nở nhẫn tâm chà đạp lên sự sống của muôn loài vật khác? Trong lúc đó mọi vật đều muốn sống, sống bình đẳng như nhau, sống bình an và hạnh phúc.

Tôi thành tâm tha thiết kêu gọi lòng đạo đức yêu thương sự sống của các bạn đối với loài người và đối với vạn loài vật khác trên hành tinh này. Các bạn có nghe chăng? Có hiểu được lòng của tôi chăng? Mỗi khi tôi nghe tiếng kêu của những con vật mà các bạn đang đập đầu, cắt cổ, nhổ lông làm thịt để làm thực phẩm, thì lòng tôi đau xót vô cùng, cảm thấy như chính mình đang chịu sự giết hại đó.

Các bạn có biết đâu, mỗi một con vật bị các bạn giết là một phần nghiệp của các bạn, đang thọ quả khổ đau do các bạn đã từng làm ác tạo ra. Nói một cách khác cho dễ hiểu hơn, bạn đang giết và ăn thịt con của các bạn mà các bạn không biết. Vì mỗi con vật được sinh ra đều do từ môi trường sống. Trong môi trường sống có nghiệp ác hay thiện của các bạn. Hằng ngày hành động của các bạn đang thải ra trong không gian vũ trụ những nghiệp; đủ duyên hợp chất nghiệp thì sinh ra các loài vật hoặc loài người.

Mỗi khi tôi nhìn thấy các bạn giết hại chúng sanh và ăn thịt chúng thì tôi cảm thấy xót xa, thương cho các bạn vô cùng vì chính các bạn đang ăn thịt con của các bạn đấy, ăn thịt của những người thân của các bạn.

Các bạn có biết không, do sự vô minh mà các bạn đã đánh mất nền đạo đức hiếu sinh sự sống trong lòng của các bạn. Đó là nền đạo đức cao thượng tuyệt vời, nó đem lại sự sống an lành cho các bạn và cho mọi loài trên hành tinh này. Nó đem lại cho quả đất này một màu xanh tươi đẹp, một vẻ đẹp để vô cùng; nó đem lại một sự thanh bình an ổn cho muôn loài vạn vật, sống không còn lo âu và sợ hãi nữa.

Nếu một con người sanh ra mà để cho thú vật nuôi, thì con người đó sẽ không biết nói tiếng người, mà chỉ biết kêu, hú như loài vật. Và chẳng biết đi đứng bằng hai chân như con người, chỉ còn biết bò, đi 4 chân như loài thú vật. Một con chim được người nuôi dưỡng và dạy nói tiếng người, con chim sẽ nói được tiếng người một cách dễ dàng, không mấy khó khăn. Có khi nào các bạn nghe con chim nói tiếng người chưa?

Có nhiều loại chim nói được tiếng người như: Chim anh vũ, chim sáo, chim cường, chim nhồng, v.v... đều do con người dạy và tập luyện chúng. Bởi vậy con người cũng như con thú vật, chỉ có sự học hỏi và tập luyện mà thành thói quen tốt hay xấu, có đạo đức hay vô đạo đức, v.v... mà thôi. Thói quen có hai phần: phần tốt và phần xấu. Vậy thói quen là gì? Thói quen là do một hành động gì huân tập nhiều lần đã thấm nhuần. Nếu một người thường sống theo ác pháp thì sẽ quen đi với những hành động ác. Bởi vì ý thức chủ động điều khiển hằng ngày theo hướng ác thì ngày ngày tăng thêm một chút ác; mỗi chút ác ấy gom lại thành thói quen ác. Khi đã huân tập thành thói quen ác thì rất khó bỏ, muốn bỏ không phải dễ dàng. Ví dụ như từ lâu chúng ta quen ăn thịt chúng sanh, bây giờ bỏ không ăn thịt chúng sanh nữa, thì đó là một việc làm không phải dễ dàng. Muốn bỏ một hành động nào đã thành thói quen, thì chúng ta phải có nghị lực, có gan dạ và còn phải bền chí thì mới mong bỏ được. Một thói quen xấu mà muốn bỏ để trở thành thói quen tốt, thì phải vất vả, gian nan mới bỏ được. Tuy biết rằng ăn thực phẩm thực vật vẫn sống bình thường, nhưng vì thói quen, tâm chúng ta vẫn thèm thịt cá, vẫn thích ăn nước mắm hơn là ăn nước tương.

Chúng ta vẫn biết mỗi con vật được đem ra giết để làm thực phẩm, đều có sự đau khổ, đều có sự phản ứng chống lại hoặc cầu cứu, van xin để mong được chúng ta tha mạng sống. Nhưng chúng ta làm ngơ như không biết, hoặc chúng ta không biết thật sự, hoặc chúng ta thích thú khi thấy con vật bị cắt cổ nhỏ lỏng, bị thọc huyết, bị đập đầu, bị chích điện... khiến cho con vật chỉ còn kêu lên một tiếng, giãy giụa rồi ngã xuống bất động, chết một cách thương tâm nào có ai biết! Chết một cách đau đớn nào có ai hay! Chết một cách thâm, xương thịt được người phân chia ra từng ký lô, rồi từng người mua mang về làm thực phẩm ăn tươi nuốt sống một cách hả hê, thích thú...

Bởi vì thói quen ăn thịt chúng sanh là một thói quen đã làm mất đi lòng thương yêu chân thật của con người đối với sự sống của muôn loài. Lòng thương yêu sự sống của muôn loài là một hành động đạo đức hiếu sinh cao thượng và cao đẹp nhất của một động vật cao cấp như loài người. Mà chỉ có loài người mới thực hiện được đạo đức hiếu sinh; ngoài loài người ra thì không có loài vật nào có thể sống và làm được những hành động đạo đức cao thượng tuyệt vời này.

Con người không học hành, không tập luyện đạo đức hiếu sinh này thì cũng chẳng khác nào là những con thú vật. Con người có tập luyện học hành, biết sống có đạo đức, có lòng yêu thương này, thì con người sẽ hơn con thú rất nhiều. Nói cách khác cho dễ hiểu hơn là con người thoát ra khỏi bản chất của loài cầm thú.

Tập luyện, học hành sống có đạo đức hiếu sinh, biết thương yêu sự sống của muôn loài là tập thành thói quen tốt, thói quen tốt đáng được ca ngợi. Còn tập luyện, học hành sống không có đạo đức, không biết thương yêu sự sống của muôn loài thì thường giết hại, làm đau khổ mình và chúng sanh. Ngược lại hằng ngày nếu còn nở lòng ăn thịt chúng, thì đó là tập thành thói quen xấu ác. Thói quen xấu ác làm đau khổ mình, đau khổ người và đau khổ muôn loài vật; thói quen ấy không được ca ngợi, không được khen tặng, không được chấp nhận, luôn luôn bị chê bai và khinh bỉ. Làm người phải xa lìa, viễn ly những hành động xấu ác này, những hành động xấu ác này biến chúng ta trở thành ác thú hay là các quỷ.

Vì thế, trong sự ăn uống có sự đau khổ của loài vật thì đó là sự ăn uống trong các pháp ác. Sự ăn uống trong ác pháp là huân tập sự đau khổ vào thân của mình; huân tập sự đau khổ

vào thân của mình là tạo thành nghiệp ác; nghiệp ác ấy là nguyên nhân sẽ đưa đường dẫn lối cho các bạn gặp những tai họa khổ đau và bệnh tật.

Thói quen ăn thịt chúng sanh của con người, cũng giống như thói quen ăn uống của loài vật, đều do sự huân tập từ khi mới lọt lòng mẹ được sinh ra. Nếu được cha mẹ cho ăn uống như thế nào lúc mới biết ăn, thì sẽ thành thói quen ăn uống như vậy suốt đời. Ví dụ: Một đứa bé vừa sinh ra được loài khỉ vượn nuôi, thì đứa bé lớn lên ăn bằng trái cây mà không thể ăn thịt cá được. Cũng đứa bé ấy được loài sói nuôi thì đứa bé ấy ăn thịt sống của con vật khác; cũng đứa bé ấy nếu được con người nuôi thì ăn thịt nấu chín.

VÌ THIẾU LÒNG HIẾU SINH MÀ CON NGƯỜI PHẢI CHỊU NHIỀU QUẢ KHỔ

Cho nên vấn đề ăn uống chỉ là thói quen, chứ không phải nhất định bắt buộc loại vật nào phải ăn uống theo thực phẩm của loài vật ấy. Nếu ăn thịt chúng sanh thì thành thói quen ăn với thịt chúng sanh. Nếu ăn với rau cải thì thành thói quen với rau cải. Nếu ăn với trái cây thì thành thói quen ăn trái cây. Cho nên bản chất của loài vật và loài người do huân tập mà thành thói quen.

Vì thế, người ăn thịt, cá thì thành thói quen ăn với thịt cá, không có thịt cá thì không ăn được, không có thịt cá thì sanh ra thèm thịt cá. Cơ thể quen với thịt cá, không có thịt cá thì sanh ra bệnh tật. Do bệnh tật mà bảo rằng thiếu chất bổ thịt cá là không đúng. Nếu cho rằng trong thịt cá (thịt động vật) là có chất bổ đầy đủ, cũng không đúng. Con bò ăn cỏ cũng có chất bổ, bằng chứng trong sữa bò có rất nhiều chất bổ. Sữa bò từ cỏ mà có. Vì con bò không có ăn thịt cá. Do suy luận như vậy thì chúng ta biết, đâu phải từ thịt cá mà có chất bổ. Nếu bảo rằng không ăn thịt cá thì cơ thể dễ sanh ra bệnh tật, thì điều này cũng không đúng.

Bệnh tật là do sự vô thường của cơ thể, do ác tâm, do tâm hồn không thanh thản, an ổn, do cơ thể làm việc quá sức, do đói khát, do giận dữ rầu lo, phiền não, do đời sống thiếu đạo đức vệ sinh, do vệ sinh về cơ thể, vệ sinh về tâm hồn, vệ sinh về môi trường, nhất là do thiếu lòng thương yêu sự sống của muôn loài vạn vật. Bệnh tật không phải vì có thịt cá hay không có thịt cá, mà bệnh tật là do cơ thể có sự thay đổi sanh diệt vô thường, do môi trường sống ô nhiễm, do ăn uống không điều độ, do ít vận động hay do vận động quá nhiều, do tâm hồn không được thanh thản, an lạc, v.v... như tôi đã nói ở trên.

Cho nên ăn thịt cá chỉ do cách ăn uống mà thành thói quen, cũng giống như người không uống rượu thì không nghiện rượu; người không hút thuốc lá thì không nghiện thuốc lá; người không hút thuốc phiện thì không nghiện thuốc phiện; người không ăn thịt chúng sanh thì không nghiện thịt chúng sanh. Nghiện tức là huân tập thành thói quen.

Khi nghiện một thứ gì thì bỏ rất khó, chẳng hạn khi người ta đã nghiện thịt chúng sanh thì ăn không có thịt chúng sanh, người sanh thèm thường. Vì thế người ta phải nuôi chúng sanh để ăn thịt. Người ta đã sẵn lòng bắt sạch những loài vật thiên nhiên, cho nên trên hành tinh này có nhiều loài động vật hoang dã đã bị diệt chủng. Có những con vật mà gần đây tôi không còn gặp chúng nữa. Cách đây 40, 50 năm nơi tôi ở có những loài chim sáo, cường, nhồng, gõ kiến... hằng ngày chúng rộn rịp ca hát líu lo, líu lít; còn bây giờ thì không có nữa; chúng đã bị diệt mất rồi. Tiếng ca hát của chúng ngày xưa, nay đã im bật, không còn nữa. Còn đâu những buổi trưa hè với những tiếng chim kêu thân thương ấy. Lúc còn bé tôi đã từng thưởng thức những bản hòa tấu thiên nhiên của những loài chim, mà ngày nay tôi không còn nghe tiếng hát, tiếng ca ấy nữa.

Vậy những bóng chim thân thương ấy đi về đâu? Và tôi cảm thấy buồn thương nhớ những loài chim, những người bạn nhỏ bé của tôi, chỉ còn vang bóng một thời xa. Nếu xét cho cùng tận thì loài người là một loài động vật ác độc nhất trong các loài động vật.

Ai đã làm mất đi sự sống hồn nhiên của thiên nhiên? Ai đã cướp đi sự sống của muôn loài vạn vật? Bây giờ ở quê tôi, tiếng máy cày, tiếng động cơ xe gắn máy chạy rộn rã ồn ào, không còn như những ngày xưa, tiếng chim kêu thánh thót gọi sáng, trưa, chiều trong bầu không gian yên tĩnh.

Con người đã dùng mọi cách săn bắn, lưới rập chúng để ăn thịt, khiến cho chúng vắng bóng, mất đi. Đó là nói về những loài chim, còn những loài cá thì sao? Quê tôi cá cũng không còn nữa, từ nơi đầu trời dạt về một hai con cá, thỉnh thoảng mới thấy một con cá mè, cá lòng tong bơi lội vọt vàng như e dè, sợ hãi. Chúng đã nhiều lần thoát chết một cách bất ngờ. Bởi vì con người hiện giờ tâm quá ác độc như trên tôi đã nói, dùng dòng điện chích vào trong nước khiến cho loài thủy tộc không còn tránh nơi đầu thoát khỏi chết. Nếu không có lệnh nhà nước cấm thì hôm nay xuống sông không còn có một con cá, một con tôm. Người ta đã quá ác độc, tàn nhẫn đối với những loài thú vật hoang dã, có nhiều loài vật đã bị tuyệt chủng. Quê tôi hiện giờ không còn tìm thấy chim cườm, chim hoạch trắng, hoạch mỏng, hoạch vàng, chim sáo sậu, sáo sành, sáo đen, v.v...

Ngày xưa cách đây 40, 50 năm, lúc tôi còn bé, cá bơi lội xanh nước. Đàn cá vui đùa bơi lội trong nước; chúng thành thoi bơi lội tung tăng, khiến cho lòng tôi hân hoan sung sướng giống như tôi đang bơi lội an nhàn vui đùa. Lúc bấy giờ, cảm tưởng của tôi như đang hoà mình trong sự sống chung nhau trên một môi trường hồn nhiên, thanh thản, an lạc của vũ trụ thiên nhiên. Không có một con vật nào ăn hiếp con vật nào, không có một con vật lớn nào ăn thịt con vật bé nhỏ nào. Tuy lúc bấy giờ tôi còn bé nhưng tâm hồn của tôi luôn hướng về sự sống chung nhau, sự sống của muôn loài của ngàn cây nội cỏ, sự sống của thiên nhiên, sự sống của môi trường sống, sự sống của hành tinh địa cầu của chúng ta.

Một hành tinh có sự sống vô vàn đẹp đẽ, có một màu xanh tươi mát rượi như lòng đại dương, có muôn ngàn vạn loài vật khác nhau cùng sống chung nhau. Nếu tất cả muôn loài vật đều biết thương nhau, đừng ăn thịt lẫn nhau thì sự sống trên hành tinh này đẹp đẽ vô cùng. Phải không các bạn?

Có một lần tôi cùng mười người bạn và ba vị Giáo Sư: một ông dạy Anh văn, một ông dạy Pháp văn và một ông dạy Việt văn rủ nhau đi săn. Chúng tôi đi săn bằng giàn thun (súng cao su), cung, tên, ná, không có súng, vì lúc bấy giờ, đất nước chúng tôi đang có chiến tranh, nên người dân không quyền có súng, chỉ có quân đội mới có súng. Một người bạn của tôi bắn được một con chim, con chim chết máu đỏ ướt cả lông, đôi mắt con chim mở tròn lóng lánh, nhìn chúng tôi như oán hờn, trách móc chúng tôi sao quá ác độc, đã cướp đi sự sống của một con chim nhỏ bé. Và nếu còn tiếp tục trò chơi săn bắn này thì chúng tôi sẽ còn cướp mạng sống của nhiều con vật khác nữa.

Nhìn con chim chết trên bàn tay của người bạn học, mà tôi không cầm được nước mắt của mình, cả tâm hồn tôi tê tái, một niềm thương xót tận đáy lòng, dâng lên cổ họng, khiến cho chúng tôi nghẹn ngào, nước mắt lại rơi nhiều hơn nữa. Nhìn con chim đã chết, mà tôi cảm thấy như một người thân của mình chết, tôi thương con chim lắm! Thương như một người mẹ thương con. Tôi thương con chim lắm! Thương như thương thân mình. Tôi thương con chim lắm! Thương như ai đang cắt ruột gan tôi. Ngay liền lúc bấy giờ tôi ném chiếc súng cao su vào bụi cây trong rừng. Tôi đâu còn vui thú gì đi săn nữa? Lòng dạ tôi tê tái. Trò vui ấy đã chết đi trong lòng của tôi và chết đi vĩnh viễn. Suốt cuộc đời của tôi, đây là lần đi săn cuối cùng. Tôi mãi mãi xa lìa những hành động thiếu đạo đức hiếu sinh này. Rồi cáo tử trở về nhà, lấy cớ là bị nhức đầu, không thể tiếp tục trò chơi ác độc này nữa. Từ đó tâm hồn của tôi không còn hứng thú trong trò chơi giải trí ác độc này nữa. Nhìn cái chết của con chim tôi ưu tư và suy nghĩ về sự sống của con người.

Tại sao con người lại quá ác độc như vậy? Lấy sự giết hại sanh linh mà làm trò giải trí của mình. Lấy thịt chúng sanh làm món ăn mà không thương xót chút nào? Tại sao con người biết sợ chết, biết sợ đau, sợ khổ, mà lại nhẫn tâm giết hại và ăn thịt chúng sanh? Con người có trí tuệ thông minh biết đau khổ, biết ham sống, sợ chết, biết không muốn ai làm khổ mình, biết ác, biết thiện, biết xấu, biết tốt, biết thương ghét, biết thù hận, biết xấu hổ, mà sao lại nhẫn tâm giết hại chúng sanh, ăn thịt chúng sanh cho đành? Ăn thịt chúng sanh lại còn khen ngon, khen ngọt, lại còn cho thịt chúng sanh là béo, là bổ, v.v... Giết hại và ăn thịt chúng sanh

cũng chỉ là một thói quen ác đức, một thói quen mê lầm, một thói quen làm tan nát sự sống chung trên hành tinh này. Một thói quen đã tạo ra bao nhiêu tội lỗi, để rồi phải tự gánh chịu bao nhiêu tai nạn, bao nhiêu bệnh tật khổ đau.

Vì thế, hôm nay muôn loài vật lần lượt đã vắng bóng. Vắng bóng một cách đau buồn và thương nhớ. Buồn đau và thương nhớ cho những ngày êm đẹp, yên lành đã qua của tuổi đời thơ ngây của tôi. Tôi ao ước có một ngày nào đó, nơi đây người và loài vật sống bên nhau thương yêu như anh em ruột trong một nhà. Nhưng làm sao có được hỏi các bạn? Hạnh phúc của ngày xưa trong tuổi thời thơ ấu đâu còn nữa, những loài chim rừng và tôi sống bên nhau dưới những tán cây trong khu rừng rậm mát. Chúng líu lo tiếng hót, ngày nay đâu còn nữa?

Tại sao con người không tập sống thành một thói quen biết thương yêu sự sống trên hành tinh này? Một thói quen biết thương yêu sự sống trên hành tinh này là một thói quen tốt đẹp nhất, cao thượng nhất. Một thói quen mang đến cho muôn loài vạn vật có một cuộc sống bình an và nhiều hạnh phúc. Còn ngược lại giết hại và ăn thịt lẫn nhau thì sự sống trên tinh này sẽ là một sự tàn phá. Một sự phá hoại, một sự hủy diệt hành tinh sống thân yêu của chúng ta, mà chính con người rồi đây phải nhận lấy những hậu quả của chính con người đã gây ra.

óm lại đạo đức hiếu sinh là những hành động sống hằng ngày của con người mà mọi người ai cũng cần phải học tập và trau dồi để xứng đáng làm người. Làm người mà không còn mang bản chất hung ác của loài cầm thú thì mới thật sự làm người; làm người biết thương yêu sự sống của muôn loài, thì mới đem lại sự an lạc và hạnh phúc cho mình, cho muôn loài sống trên hành tinh này.

Làm người biết thương yêu và bảo vệ hành tinh sống của chúng ta mới thật sự làm người, mới xứng đáng làm người. Có làm người như vậy mới xứng đáng là người có đạo đức hiếu sinh. Còn ngược lại là phá hoại sự sống của nhau, làm đau khổ cho nhau.

Đạo đức hiếu sinh, có bốn chữ rất đơn giản, nhưng hành động của nó cao thượng và đẹp đẽ tuyệt vời. Ai là người yêu thích đạo đức hiếu sinh này? Ai là người quyết tâm sống một đời sống với đạo đức này? Nếu ai sống được với nó thì hạnh phúc trọn vẹn biết bao, đời sống như ở cõi Thiên Đàng. Tâm hồn trong sạch, thanh thản, an vui, không còn có một ác pháp nào tác động được vào tâm họ, không còn một chướng ngại nào làm vẩn đục tâm họ được. Các bạn có tin điều này chăng?

Riêng tôi thầm mong ước ngày nào đó mọi người trên hành tinh này sẽ sống với lòng thương yêu ấy, với đạo đức ấy, để đem lại sự thanh bình, yên ổn cho muôn loài. Và tôi cũng còn thầm mơ ước có ngày nào đó, nhà nước và Bộ Giáo Dục đưa đạo đức nhân bản vào chương trình học tập để sau này thế hệ các em, cháu của chúng ta biết sống thương yêu sự sống trên hành tinh, biết sống giữ gìn và bảo vệ môi sinh, biết sống có đạo đức, biết chan hòa tình thương mà không bao giờ làm khổ mình, khổ người và khổ chúng sanh.

CHƯƠNG III: ĐẠO ĐỨC VỆ SINH MÔI TRƯỜNG SỐNG

BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG SỐNG

Nói đến môi trường sống trên hành tinh này là nói một môi trường mà trong đó gồm có: không gian, bầu không khí, các thứ khí, các loại từ trường, đất, đá, núi, sông, suối, biển, hồ, ao, mưa, nắng, gió,... có thời tiết khí hậu nóng, lạnh, ẩm, ướt; có rong rêu, ngàn cây nội cỏ và có các loài động vật nhỏ li ti như: loài côn trùng, vi sinh và vi khuẩn, cho đến các loài động vật to lớn khổng lồ như: khủng long, cá ông, voi, rắn, chim, v.v... chúng đang sống chung nhau trên hành tinh này trong đó có loài người. Loài người là một loài động vật khôn ngoan

và thông minh nhất trong các loài động vật. Chính vì sự khôn ngoan và thông minh đó mà có thể làm cho môi trường sống này bị hủy diệt, hoặc cũng có thể làm cho môi trường sống này được mãi mãi trường tồn. Môi trường sống này nếu được bảo vệ và giữ gìn vệ sinh đừng để bị ô nhiễm thì sẽ đưa dần mức sống của muôn loài đến chỗ an ổn, yên vui và thanh bình.

Nói đến môi trường sống mà không nói đến sự bảo vệ nó thì chưa đủ, coi chừng người ta vô tình nói đến sự hủy diệt hơn là nói đến sự duy trì và bảo vệ nó, vì hiện giờ, hằng ngày người ta đang nhanh chóng hủy diệt sự sống trên hành tinh này, bằng cách không giữ gìn vệ sinh môi trường sống, luôn luôn làm cho nó bị ô nhiễm. Một nắm rác, một tờ giấy vụn, một túi bọc ni lông ném bừa bãi. Hành động ấy là những hành động thiếu đạo đức vệ sinh; hành động như vậy là những hành động phá hoại môi trường sống. Hành động khác, nhỏ, tiêu tiểu bừa bãi cũng là những hành động thiếu đạo đức vệ sinh, khiến cho môi trường sống ô nhiễm, bất tịnh, uế浊, hôi thối, đầy dẫy những loại vi trùng của mọi thứ bệnh tật, nhất là vi trùng bệnh lao phổi, bệnh ung thư, bệnh cùi, v.v...

Nói đến sự bảo vệ và giữ gìn môi trường sống tức là nói đến đạo đức vệ sinh. Đạo đức vệ sinh là những hành động hằng ngày của chúng ta không làm ô nhiễm môi trường sống. Không làm ô nhiễm môi trường sống tức là không làm khổ đau cho mình và cho mọi người. Từ ngàn xưa cho đến ngày nay, con người sống trên hành tinh này đã từng xây dựng bao nhiêu công trình vĩ đại, để phục vụ đời sống tinh thần và vật chất của con người. Nhưng vô tình chúng ta đã tự hủy diệt sự sống chung của muôn loài vật khác, trong đó có chúng ta. Bằng chứng là hiện giờ những nhà máy sản xuất ra vật chất để phục vụ cho đời sống con người thì đồng thời cũng thường thải ra những chất khí độc, những chất độc hóa học. Từ những chất khí hóa học độc đó đã gây ra nhiều loại bệnh tật cho con người, cho các loài vật, cũng như cho tất cả những loài thảo mộc khô héo, tàn úa và chết dần mòn.

Nói đến và kêu gọi mọi người bảo vệ và giữ gìn môi trường sống trên hành tinh này mà không nói đến trách nhiệm và bổn phận đạo đức vệ sinh của con người đối với sự sinh tồn của muôn loài vạn vật thì chúng tôi e rằng lời kêu gọi bảo vệ đó chỉ là lời nói suông hay cũng chỉ là một việc làm lấy lệ, cho có hình thức mà thôi.

Nếu có một luật pháp nào được đặt ra để bắt buộc mọi người dân phải thi hành luật bảo vệ và giữ gìn vệ sinh môi trường sống, mà không dạy họ mọi hành động đạo đức về trách nhiệm và bổn phận giữ gìn vệ sinh môi trường sống thì chẳng bao giờ họ tuân hành pháp luật đó. Cũng giống như hiện giờ luật lệ giao thông được đặt ra là để bắt buộc mọi người phải tuân hành nhằm để bảo vệ sinh mạng cho mọi người, nhưng người dân vẫn vi phạm luật giao thông. Vì thế hằng ngày tai nạn giao thông vẫn xảy ra đều đều đã để lại cho đất nước này một sự đau đớn và mất mát to lớn. Luật lệ là giúp cho mọi người sống có an ninh trật tự, thế mà áp dụng luật lệ thì mọi người sẽ rất khó chịu. Họ chẳng biết trách nhiệm và bổn phận thi hành đạo đức vệ sinh phải làm như thế nào cho đúng, cho phải. Vì thế từ trước đến nay, người ta chỉ biết thi hành theo luật lệ giữ gìn vệ sinh, chứ nào có biết đâu lại có đạo đức vệ sinh môi trường bao giờ. Theo luật lệ vệ sinh thì họ làm cho lấy có. Nếu không có lời kêu gọi nhân dân giữ gìn vệ sinh thành phố sạch đẹp của nhà nước thì họ lại sống quăng ném rác bừa bãi, không có chút hành động vệ sinh nào cả. Họ đâu biết rằng hành động đạo đức vệ sinh là đem lại sức khỏe bình an cho họ; họ đâu biết rằng bệnh tật là do hành động ném rác bừa bãi thiếu vệ sinh.

Ném rác từ trong nhà tới ngoài đường, đi tới đâu cũng thấy rác bần tới đó: dưới sông, trên bờ, đâu đâu cũng thấy rác bần. Thỉnh thoảng lại thấy heo chết, chuột chết, gà chết,... trôi nổi dưới dòng sông, kinh, mương, rạch, suối, hồ, ao, v.v... mùi hôi thối bất tịnh rất khó chịu. Lối sống như vậy chẳng khác nào là con thú vật. Mọi người sống như vậy làm sao gọi là giữ vệ sinh môi trường; sống như vậy chỉ là làm ô nhiễm thêm môi trường mà thôi. Bằng chứng hiện giờ, nhà nước kêu gọi người dân thành phố giữ gìn vệ sinh để thành phố được sạch đẹp, nhưng người dân thành phố là dân trí thức mà chuột chết còn ném ra đường phố thì chúng tôi không biết người dân thành phố họ đã hiểu gì về những hành động thiếu đạo đức vệ sinh này. Đường phố được quét dọn sạch sẽ, thế mà người ta vẫn ném rác bừa bãi, nhất là những nơi không có cảnh sát công lộ.

Người dân thành phố mà còn không thấy trách nhiệm và bổn phận đạo đức vệ sinh, sống bừa bãi như vậy thì người dân nông thôn đâu có cảnh sát công lộ, đâu có luật lệ cho nên họ sống hoàn toàn thiếu đạo đức vệ sinh. Thiếu đạo đức vệ sinh thì họ lại còn ném rác bừa bãi hơn nữa. Ở nông thôn và vùng ven biển nhờ người thưa đất rộng, nên không khí có thoáng hơn, chứ dân nông thôn nhiều nhà chưa có cầu xí, phòng tiêu tiểu. Sống một đời sống còn bừa bãi, rác bần đưng đâu ném bỏ đó, cả phân người, tiện đâu đi đấy!

Từ dân thành phố đến dân nông thôn đều không có ý thức giữ gìn môi trường sống trong sạch nên khiến môi trường sống ô nhiễm lại càng ô nhiễm hơn. Vì thế mà con người bị đủ thứ chứng bệnh đau. Khắp trong nước, bệnh viện mọc lên như nấm; tỉnh nào, huyện nào cũng có. Vào bệnh viện nào cũng có bệnh nhân. Như vậy bệnh đau do đâu mà có nhiều như thế?

Như chúng ta đã biết thành phố được pháp luật bảo vệ sạch đẹp, thế mà thành phố còn chưa sạch đẹp. Cho nên pháp luật bảo vệ môi trường sống trong sạch, không bằng lương tâm, trách nhiệm và bổn phận bảo vệ môi trường sống của mỗi người. Lương tâm, trách nhiệm, bổn phận bảo vệ môi trường sống của mọi người là đạo đức vệ sinh môi trường sống.

Biết sáng tạo, biết xây dựng cho sự sống trên hành tinh, mà không biết sử dụng bảo vệ và giữ gìn vệ sinh sự sống, thì đó là sự hủy diệt hành tinh, chứ không phải xây dựng cho hành tinh này tốt đẹp. Nói đến sự bảo vệ và kêu gọi mọi người bảo vệ môi trường sống trên hành tinh này, mà không nói đến đạo đức trách nhiệm và bổn phận của con người đối với sự sinh tồn trên hành tinh thì e rằng đó chỉ là một lời kêu gọi suông, một việc làm lấy lệ cho có hình thức, chứ không phải thật tình muốn bảo vệ môi trường sống.

Nếu có một luật lệ nào được đặt ra, bắt buộc mọi người phải thi hành giữ gìn vệ sinh và bảo vệ môi trường sống, thì chắc chắn luật lệ này sẽ gặp rất nhiều khó khăn và khó thành công, vì mọi người dân sẽ không chấp nhận thi hành luật lệ theo sự tự giác; có nghĩa là họ sẽ thi hành miễn cưỡng do bị bắt buộc. Việc làm gì mà có sự bắt buộc thì rất khó kết quả. Ngược lại nếu việc làm này do ý thức của mọi người hiểu rõ đạo đức làm người là phải làm như vậy, và họ còn phải thấy được trách nhiệm, bổn phận đối với môi trường sống là quan trọng cho cuộc sống của họ. Nhất là việc làm này sẽ đem lại quyền lợi và lợi ích cho họ, thì họ chấp nhận thi hành ngay liền. Vì thế, chúng ta biết rất rõ về vấn đề bảo vệ và giữ gìn vệ sinh môi trường sống, là phải có sự hiểu biết thấu suốt đạo đức của nó. Cho nên vấn đề quan trọng là mọi người ai ai cũng phải được học tập đạo đức vệ sinh môi trường sống.

Muốn bảo vệ và giữ gìn vệ sinh môi trường thì chỉ khi nào mọi người nhận thức thấy được trách nhiệm và bổn phận đạo đức của mình. Đạo đức ấy sẽ đem lại sự lợi ích rất lớn cho sự sống còn và hạnh phúc an vui của chính mình. Dù bất cứ một hành động nào hay một việc làm nào, khi một hành động hay một việc làm, mà người ta không thấy được trách nhiệm và bổn phận, thì hành động ấy hay việc làm ấy sẽ không cẩn thận và kỹ lưỡng, thì sự thất bại sẽ dễ dàng xảy đến. Ngược lại muốn thành công dù việc nhỏ hay việc lớn, thì phải cẩn thận và kỹ lưỡng. Nhất là trong việc vệ sinh môi trường sống thì phải cẩn thận và kỹ lưỡng nhiều hơn, vì đó là lợi ích chung của nhiều người và mọi sự sống khác.

Ở đây, chúng ta phải hiểu vấn đề quan trọng nhất là phải thấy cho được bổn phận và trách nhiệm đạo đức trong mọi việc làm. Hay nói cách khác cho dễ hiểu hơn, là phải thấy cho được trách nhiệm và bổn phận trong mỗi hành động việc làm của mình, từ đó chúng ta mới nhận ra được ánh sáng của đạo đức; không được như vậy thì chúng ta chỉ nói suông ở danh từ đạo đức mà thôi. Nói đến trách nhiệm và bổn phận, tức là nói đến đạo đức nhân bản không làm khổ mình khổ người. Nói đến đạo đức nhân bản không làm khổ mình khổ người, mà không nói đến đạo đức vệ sinh môi trường sống của con người với sự sống của muôn loài vật khác thì chưa đủ.

Khi chúng ta hiểu được trách nhiệm và bổn phận bảo vệ môi trường sống, tức là hiểu được đạo đức vệ sinh môi trường sống như trên thì hằng ngày chúng ta phải thực hiện. Từ một nắm rác trong tay cũng không được ném bỏ bừa bãi, mà phải bỏ có nơi có chốn, cho đến khi đi tiêu tiểu, khạc, nhổ không được khạc nhổ, tiêu tiểu bừa bãi mà phải có nơi có chốn. Hành động ném một nắm rác trong tay không đúng chỗ là thiếu đạo đức vệ sinh môi trường sống.

Chúng ta đi trên xe đồ hoặc xe buýt trên tuyến đường xa, thường hay ăn bánh, trái cây, mía ghim, v.v... thì vỏ trái cây, xác mía, giấy gói bánh, hoặc lá, hoặc túi ni lông đều ném bừa bãi xuống đường hoặc trong thùng xe. Trên xe lại có người hút thuốc lá, ném tàn thuốc xuống đường, lại có người đang ngồi trên xe họ khạc nhổ xuống đường chẳng cần biết sạch dơ là gì. Những hành động trên là những hành động thiếu đạo đức vệ sinh môi trường sống chung vì khiến cho mọi người khác, trong đó có chúng ta, sẽ bị nhiễm những bụi rác độc này mà thành bệnh, nhất là tàn thuốc lá thì rất độc, khi nhiễm vào cơ thể sẽ sinh ra bệnh ung thư.

Và nói đến bệnh thì bất cứ bệnh gì, mà bệnh là đau khổ, chắc ai cũng biết rất rõ. Những nguyên nhân gây ra bệnh thì ít ai lưu ý. Chính nó là hành động thiếu đạo đức vệ sinh môi trường. Vì thế, hầu hết mọi người, không ai chịu lưu ý hành động đạo đức vệ sinh môi trường sống này. Nguyên nhân bệnh đau phần nhiều là do thiếu hiểu biết về đạo đức vệ sinh môi trường sống.

Tôi về Sa Đéc thăm một người cậu sắp chết. Ông bị bệnh lao phổi rất lâu, đến thời kỳ không còn chữa được. Đến nơi, tôi thấy thân hình cậu chỉ còn da bọc xương. Ông quá ốm, nằm trên giường bệnh, ông thở nghe nặng nhọc, mệt mỏi và rất khó chịu. Xưa cậu tôi có một thân hình khỏe mạnh, tưởng chừng như cậu không bao giờ đau bệnh. Không ngờ lần về thăm này cũng là lần thăm cuối cùng của tôi và không bao giờ gặp lại cậu tôi lần nữa. Gặp tôi, cậu rất mừng, nhưng đứng trước bệnh trạng này, tôi nghĩ và tự đặt câu hỏi: Ai đã đem đến những bệnh trạng đau khổ này cho loài người? Câu hỏi được đặt ra, tức là đã có câu trả lời. Bệnh trạng của con người là do chính con người mang lại. Chứ không có ai mang lại cho nó cả, như tôi đã xác định ở trên.

Theo sự mê tín của loài người, bệnh đau do Thần Thánh phạt hoặc bị ma quỷ bắt, khiến cho có tai nạn và bệnh đau. Từ sự mê tín này, con người mỗi lần có tai nạn hoặc bệnh đau đều đến chùa, miếu, nhà thờ, thánh thất tụng kinh, niệm Phật, sám hối, rửa tội, v.v... để cho tai qua, nạn khỏi, bệnh tật tiêu trừ. Những việc làm này rất mơ hồ, quá trừu tượng không thiết thực, cụ thể. Xét cho cùng, những việc làm này thiếu đạo đức, lạc hậu, mê tín, nhảm nhí, ... Với những việc làm này, chỉ có lòng tin, nhưng lại tin một cách mù quáng, khiến mình trở thành người vô đạo đức, hối lộ cho Thần, Thánh, quỷ, ma. Bởi vì mình đã hiểu sai, cho bệnh đau, tai nạn và phước báo là do Thần, Thánh, ma, quỷ ban phước giáng họa cho chúng ta.

Chúng ta cần phải hiểu cho rõ ràng và cụ thể, chứ không thể tin một cách mù quáng như vậy. Cái hiểu đúng là chính do chúng ta không biết giữ gìn vệ sinh môi trường sống, nên khiến cho môi trường sống ô nhiễm mang đầy bụi bặm, trong bụi bặm có rất nhiều loại khí độc, có rất nhiều loại vi trùng độc, có rất nhiều từ trường ác độc do thói quen của chúng ta thải ra, v.v... Những loại khí độc và những loại vi trùng ấy phần lớn gây ra bệnh đau cho con người. Nếu con người không biết giữ gìn môi trường sống khiến cho nó đừng bị ô nhiễm thì con người mãi mãi phải chịu bệnh tật khổ đau.

Theo đạo đức nhân bản - nhân quả, thì mỗi hành động của con người đều mang đến hạnh phúc hay khổ đau cho họ. Nếu họ biết giữ gìn đạo đức vệ sinh môi trường sống, không làm cho môi trường sống ô nhiễm, bẩn thỉu, thì làm sao con người bị bệnh tật được.

Một người lái xe đi đường thải ra khí độc do xăng dầu đốt và khạc nhổ đờm dãi, không nơi, không chốn, đựng đâu nhổ đó. Người đi đường ấy đâu biết rằng chiếc xe thải ra và hành động khạc nhổ bừa bãi, đã gieo rắc vi trùng bệnh lao và khí độc bệnh ung thư cho người khác. Đó là một hành động thiếu đạo đức vệ sinh, gây ra bao nhiêu sự khổ đau cho nhiều người khác. Một hành động vô ý thức đã vô tình tạo cho môi trường sống chung ô nhiễm. Và hầu hết hiện giờ mọi người đang vô tình làm như vậy. Vì thế, hiện giờ trong đất nước của chúng ta (Việt Nam), bệnh lao, bệnh ung thư đã giết chết biết bao nhiêu người và còn đang tràn lan khắp nơi. Nếu vòng đai y tế không chặn đứng được thì loài người sẽ tử vong nhiều hơn nữa về những chứng bệnh lao và ung thư này.

Ngay từ bây giờ, nếu chúng ta không thấy trách nhiệm và bổn phận đạo đức vệ sinh làm người, luôn làm khổ mình khổ người, mà cứ sống bừa bãi vô đạo đức vệ sinh môi trường, thì phải chịu thọ những sự khổ đau về bệnh tật. Chúng ta không thấy đạo đức vệ sinh môi trường sống là quan trọng hàng đầu của cuộc sống con người, là tự chúng ta đã hủy diệt sự sống trên hành tinh này. Nếu mỗi ngày cứ gia tăng sự ô nhiễm cho hành tinh này, thì mỗi

trường sống trên hành tinh này sẽ thành môi trường chết, vì không còn cây cỏ và loài vật nào sống được. Nếu chúng ta không thấy hành động khạc nhổ, ném rác bừa bãi, thải ra khí độc của xăng dầu là một tội lỗi rất lớn đối với sự sống của con người và sự sống của muôn vật trên hành tinh này; nếu chúng ta không thấy sự nguy hại cho sự sống trên hành tinh này mà cứ đem những thuốc độc để diệt côn trùng, cỏ cây, chuột bọ, sâu rầy v.v... một cách bừa bãi là làm ô nhiễm môi trường sống. Hành động như vậy là không giữ gìn vệ sinh môi trường sống này, thì có thể gây ra nhiều bệnh tật nan y, và đem đến sự khổ đau cho mọi cá nhân và mọi gia đình nơi quê hương này.

Đừng nghĩ rằng làm kinh tế nông nghiệp là phải sử dụng thuốc sâu rầy. Trước kia ông bà của chúng ta đâu có sử dụng thuốc sâu rầy. Chỉ có thời đại của chúng ta vì môi trường quá nhiễm độc, nên xuất hiện các loại côn trùng sâu bọ phá hại mùa màng quá nặng. Vì thế chúng ta mới sử dụng thuốc sâu rầy. Do thuốc sâu rầy mà môi trường sống của chúng ta bị ô nhiễm chất độc quá nặng.

Tôi đồng ý điều này với bà con nông dân, nhưng thuốc sâu rầy có loại làm nhiễm độc môi trường sống, nhưng cũng có những loại thuốc sâu rầy không môi trường sống nhiễm độc. Xin cô, bác, anh, chị, em bà con nông dân cần phải lưu ý khi sử dụng thuốc sâu rầy; nên tránh những loại thuốc làm ô nhiễm và nhiễm độc môi trường sống. Nếu sử dụng thuốc sâu rầy một cách bừa bãi, thì tôi e rằng thay vì làm kinh tế để làm giàu cho đất nước, mà ngược lại làm cho nhân dân bị bệnh; vậy thì không nên sử dụng những loại độc dược này.

Vấn đề này, tôi xin các cơ quan của nhà nước có đủ thẩm quyền xét duyệt những loại thuốc sâu rầy nông dân đang sử dụng trên đồng ruộng của mình xem loại nào làm ô nhiễm độc hại môi trường sống thì đình chỉ cấm lưu hành, chứ người nông dân ít học làm sao hiểu được. Chỉ có những nhà chuyên môn xuất biết rất rõ ràng loại thuốc nào làm ô nhiễm và loại thuốc nào không làm ô nhiễm môi trường sống. Đừng vì lợi nhỏ mà hại sự sống bình an của nhân dân cả nước. Làm những hành động trên là các bạn đã vô tình trở thành người vô đạo đức vệ sinh môi trường sống.

Người vô đạo đức vệ sinh thường hay quăng ném rác bừa bãi, đung đầu cũng khạc nhổ, tiêu tiểu không đúng chỗ. Chuột chết, gà bịnh chết, heo bịnh chết, v.v... không chôn cho kín đáo, cho có vệ sinh, lại ném ra đường hoặc ném xuống sông, kinh, suối, mương, ao hồ nước, khiến cho một vùng rộng lớn phải chịu ô nhiễm những mùi hôi thối và độc hại. Đó là những người vô đạo đức vệ sinh. Họ là những người không thực sự là con người có văn minh, mà là con người còn giữ nguyên bản chất của loài thú vật. Các bạn có muốn mình là con thú vật không? Nếu các bạn không muốn mình là con thú vật thì tôi xin các bạn đừng tiêu tiện bừa bãi, đừng ném rác bừa bãi, có con vật gì chết thì hãy đem chôn kín đáo. Các bạn có muốn mình là con người thật là người không? Nếu các bạn muốn mình là con người thật thì chúng tôi xin các bạn hãy vui lòng và sung sướng sống đúng một đời sống đạo đức nhân bản - nhân quả làm người.

Vì lợi ích chung cho con người, vì sức khỏe của mọi người, vì sự an vui hạnh phúc của sự sống muôn loài, tôi thành tâm tha thiết kêu gọi các bạn đừng khạc nhổ bừa bãi, đừng ném tàn thuốc bừa bãi, đừng ném rác bừa bãi bất cứ nơi đâu, đừng quăng những con vật chết ra đường, xuống sông, suối, kinh, mương, ao, hồ, v.v... mà hãy đem chôn cho kín đáo để giữ vệ sinh chung. Về khạc nhổ thì các bạn hãy khạc nhổ vào trong chiếc khăn tay của các bạn để khi về nhà, các bạn sẽ tẩy trùng và giặt sạch sẽ. Còn rác bừa và tàn thuốc lá thì các bạn hãy gom lại bỏ vào thùng rác có nơi có chỗ. Đó là các bạn biết thương mình, thương người, biết đem lại sức khỏe cho mọi người, và cho tất cả những loài vật khác. Các bạn làm được như vậy là các bạn đã mang vàng đến cho mọi người: Sức khỏe là vàng, là bạc.

Hành động đó là những hành động đạo đức vệ sinh môi trường sống, những hành động như vậy rất đáng khen và đáng ca ngợi. Tuy rằng những hành động rất tầm thường và rất quen thuộc với mọi người, nhưng nếu các bạn không chịu khó tập luyện cho quen, thì chúng tôi e rằng các bạn khó mà giữ gìn được. Thói quen của các bạn từ lâu, là thói quen bừa bãi thiếu đạo đức vệ sinh môi sinh, tức là các bạn thiếu trách nhiệm và bổn phận giữ gìn vệ sinh chung, vì các bạn thấy những hành động đó quá tầm thường, không quan trọng. Phải không các bạn?

Những hành động đó không tầm thường đâu các bạn ạ! Tuy những hành động rất tầm thường, ai cũng có thể làm được, nhưng nó rất cao thượng và mang đầy đủ một tình thương rộng lớn của một người có đạo đức làm người. Các bạn cứ suy nghĩ kỹ lại đi! Rồi sẽ xác định.

Hành động khắc nhỏ vào khăn tay của các bạn là các bạn sống đúng đạo đức vệ sinh môi trường sống chung, hành động ấy đáng ca ngợi và khen tặng, đáng kính phục. Hành động lượm những rác bần cho vào túi xách để rồi đem đến thùng rác bỏ vào. Đó cũng là hành động đạo đức vệ sinh môi trường sống; hành động ấy cũng đáng cho mọi người ca ngợi, khen tặng và kính phục. Hành động ấy là hành động biết bảo vệ sự sống chung của nhau. Biết bảo vệ sự vệ sinh sống chung của nhau là hành động cao thượng. Các bạn đừng nghĩ rằng nó là hành động tầm thường ai làm cũng được. Vì chính hành động tầm thường ai làm cũng được, nhưng trong hành động đó nó mang đầy đủ tình thương cao quý đối với sự sống của mọi người.

Tại thành phố Hồ Chí Minh và bất cứ một thị xã, một thị trấn nào hay tại thủ đô Hà Nội hàng ngày một số tiền rất lớn phải chi tiêu cho sự quét dọn sạch đẹp các nơi đó trong khắp đất nước, thì các bạn cứ thử nghĩ và tưởng tượng phải tốn hơn hàng tỷ bạc trong mỗi tháng. Nếu mỗi người, mỗi hộ khẩu trong thành phố mà chỉ cần bỏ ra khoảng 30 phút quét dọn, từ trong nhà ra ngoài cổng, khoảng đường trước nhà của mình, thì số tiền ấy các bạn sẽ tiết kiệm rất nhiều trong một năm. Nếu số tiền mười người quét rác đường phố, đem ra làm việc từ thiện, thì sẽ giúp đỡ được biết bao nhiêu người bất hạnh trong xã hội, trong đất nước của chúng ta. Và cũng có thể giúp những người bất hạnh trên thế giới nữa. Phải không hở các bạn?

Khi thấy loài vật chết chúng ta đừng quăng ném bỏ bừa bãi, dù bất cứ nơi đâu, mà hãy đào lỗ chôn cất kín đáo. Đó là hành động đạo đức vệ sinh môi trường sống, hành động ấy đáng cho mọi người ca ngợi, khen tặng và kính phục. Những người có hành động ấy là những hành động biết thương mình, thương người.

ĐẠO ĐỨC VỆ SINH RẤT CẦN THIẾT CHO ĐỜI SỐNG CON NGƯỜI

Một hành động giữ gìn đạo đức vệ sinh môi trường sống chung được trong sạch, tuy nó tầm thường, nhỏ mọn như tôi đã nói ở trên, nhưng có lợi ích rất lớn cho cuộc sống của mọi người trên hành tinh này. Các bạn có tin lời nói này chẳng?

Một bà nội trợ đem một bọc rác ném ra lề đường, bà đâu biết rằng hành động thiếu đạo đức đó sẽ đem đến cho biết bao nhiêu người bị bệnh tật, trong đó chắc chắn phải có bà. Vì thế do hành động thiếu đạo đức của bà, bà đã tự làm khổ mình và khổ mọi người. Đó là vô tình bà đã ô nhiễm môi trường sống, bà đã tự giết mình, giết người mà bà chẳng biết. Bà chỉ là người vô tình mà thôi, nhưng sự vô tình ấy nó sẽ đem kết quả khổ đau cho bà và mọi người. Cho nên, cuộc sống của chúng ta không cho phép chúng ta sống vô tình, mà luôn luôn phải có ý thức trong mỗi hành động.

Đời sống của con người, chỉ vì hành động vô tình, thiếu ý thức đạo đức mà hậu quả là sự khổ đau các bạn đã thấy và đã từng gặt hái. Các bạn đừng bảo rằng: vô tình là không tội lỗi. Vô tình không cẩn thận khi lái xe thì tai nạn giao thông cũng không buông tha cho bạn. Bạn sẽ gặt hái sự khổ đau của tai nạn giao thông bằng sự vô tình của các bạn.

Một hành động vô đạo đức thiếu vệ sinh tuy nhỏ mọn như vậy, nhưng tai hại rất lớn, các bạn cứ suy ngẫm lại đi. Có đúng như vậy không? Các bạn có thấy không? Nếu các bạn chưa thấy thì hãy đến thăm các bệnh viện, nơi đây các bạn sẽ thấy một số lượng lớn bệnh nhân nằm điều trị mà các bạn không ngờ được. Các bạn có biết do đâu mà người ta bệnh nhiều như vậy không? Đó chính là do hành động thiếu đạo đức vệ sinh và hành động thiếu đạo đức hiếu sinh mà hậu quả là con người phải gánh chịu bệnh tật tinh thần và vật chất.

Thiếu đạo đức hiếu sinh thì hậu quả của nó sẽ mang đến cho bạn bệnh tật tinh thần; còn thiếu đạo đức vệ sinh môi trường sống thì hậu quả của nó là cơ thể của bạn bị bệnh đau. Người ta không biết bảo vệ môi trường sống trong sạch bằng những hành động tầm thường ấy là đã tự làm khổ đau cho mình, cho người. Và đó là hành động tự giết mình, giết mọi người mà không biết.

Một người ném một con chuột chết ra đường để cho xe chạy qua lại cán nát bê bết máu thịt trên mặt đường. Đó là một hành động làm môi trường ô nhiễm; hành động như vậy là hành động thiếu hiểu biết về đạo đức mỗi sinh. Trong thân chuột có những loại bọ chết, khi cắn người có thể truyền vi trùng bệnh dịch hạch. Bệnh dịch hạch là một loại bệnh giết người nhanh chóng, nên người ta nghe đến bệnh này, ai ai cũng quá sợ hãi. Thế mà người ta phớt tình ném chuột chết ra đường như vậy, thật là người vô đạo đức không thể tha thứ được. Người ta không thấy hành động ấy sẽ mang đến sự ghê tởm cho mọi người đang đi trên đoạn đường đó, những nhà ở xung quanh đó phải chịu hít thở mùi máu tanh và hôi thối khó chịu. Người ta đã không biết giữ gìn môi trường sống trong sạch mà còn làm cho môi trường sống càng thêm ô nhiễm bất tịnh hơn nữa. Thật là thiếu đạo đức mỗi sinh.

Vì lợi ích chung cho mọi người sống trên hành tinh này, tôi kêu gọi các bạn dành chút ít thời giờ đọc sách dạy đạo đức làm người để các bạn thấu suốt mọi hành động của mình có đạo đức hay không. Hành động nào có đạo đức thì các bạn nên làm, hành động nào không đạo đức thì các bạn nên tránh.

Có những dịp tôi về thăm thành phố Hồ Chí Minh, trên đường tôi đã gặp rất nhiều trường hợp này: chuột và rác bần thường ném ra ngoài đường, làm cho lề đường cũng như mặt đường trông rất dơ bẩn. Chúng tôi không ngờ một đoạn đường dài khoảng độ 50 km mà hai bên đường không có nơi nào mà không có rác bần. Những nơi đồng ruộng không có người ở thì khá sạch sẽ có nghĩa là có rác bần ít, còn chỗ nào đông người là chỗ đó bẩn thỉu nhất. Nhìn thấy cảnh này mà bảo rằng dân tộc của chúng ta văn minh thì làm sao người ta tin được. Phải không các bạn?

Người có văn minh thì không bao giờ sống thiếu đạo đức vệ sinh môi trường, luôn luôn giữ gìn môi trường sống sạch sẽ và tươi đẹp. Nếu muốn biết một người có văn minh, có đạo đức nhân bản làm người thì chỉ cần nhìn xem lối sống của họ là biết ngay; tức là nhìn hành động sống hằng ngày của họ có đạo đức hay không có đạo đức. Nếu có đạo đức thì ít nhất họ cũng phải có đủ ba đức trong đạo đức nhân bản làm người:

- 1/ Đạo đức giao thông.
- 2/ Đạo đức hiếu sinh.
- 3/ Đạo đức vệ sinh môi trường sống.

Chúng ta cứ thử nhìn từ những người dân ở thành thị đến những người dân ở nông thôn trong đất nước của chúng ta, thì chúng ta biết rằng: dân tộc của chúng ta văn minh sạch đẹp chưa có, đạo đức vệ sinh môi trường sống chưa đủ. Vì thế chúng ta yêu cầu nhà nước và Bộ Giáo Dục hãy quan tâm về môn học đạo đức của nhân dân và đánh giá nó hàng đầu trong các môn học khác. Nếu chương trình giáo dục học đường mà không có môn học đạo đức nhân bản - nhân quả làm người, thì một ngàn năm sau dân tộc của chúng ta cũng chưa được gọi là một dân tộc văn minh trọn vẹn.

Hiện giờ người ta tập trung cất nhà san sát dọc theo hai bên đường lộ, như ở thành phố, thế mà rác bần vẫn cứ ném hai bên lề đường, trông thật là bẩn thỉu. Thế mà mọi người vẫn ngang nhiên sống, sống trên đồng rác bần thối như vậy mà không cảm thấy xấu hổ. Nhà nào cũng tường cao rộng lớn đẹp đẽ, sang cả, mà không giữ gìn vệ sinh môi trường. Chúng tôi đạo đức vệ sinh môi trường còn quá thấp kém. Đạo đức vệ sinh môi trường còn quá thấp kém thì làm sao gọi dân tộc của chúng ta là một dân tộc văn minh được?

Nếu nhà nước và Bộ Giáo Dục ngay từ lúc này đã thấy trách nhiệm và bổn phận của người lãnh đạo một đất nước độc lập, toàn dân phải được giáo dục trên một nền tảng đạo đức nhân bản thì cuộc sống của nhân dân mới có an cư, lạc nghiệp thật sự; thì cuộc sống của nhân dân mới không có những hạng người tiêu cực, hối lộ, ăn lót; thì cuộc sống của nhân dân mới

không có những hạng người trộm, cắp, móc túi; thì cuộc sống của nhân dân mới không có những hạng người gian xảo, lừa đảo, đồ thiếu, cân non; thì cuộc sống của nhân dân mới không có những hạng người cướp tài sản của nhân dân, của nhà nước; thì cuộc sống của nhân dân mới không có những hạng người đi buôn đồ lậu trốn thuế hại nền kinh tế quốc gia; thì cuộc sống của nhân dân mới không có những hạng người đi buôn thuốc phiện giết hại tuổi trẻ mầm non của tổ quốc; thì cuộc sống của nhân dân mới không có những hạng người mua bán mồi dâm, làm sỉ nhục con cháu Trưng Vương, Triệu Âu. Làm sỉ nhục con cháu của Trưng Vương, Triệu Âu tức là làm sỉ nhục quốc thể, quốc hồn của dân tộc Việt Nam nước ta.

Này các bạn nữ phái, các bạn được sanh ra nơi quê hương này và được dưỡng nuôi nơi mảnh đất này, lớn lên trong tinh thần bất khuất của những bậc anh thư Trưng Vương, Triệu Âu, lại được mệnh danh là con Tiên, cháu Rồng, cơ sao các bạn lại vì tiền bạc, mà bán thân mình, làm một món đồ chơi cho người khác, trong khi Triệu Âu nói: Tôi muốn cưới cơn gió mạnh, đập luồng sóng dữ, chém cá kình ở biển Đông; đánh đuổi quân Ngô, giành lại gian sơn, cỡi ách nô lệ, một đời không làm thê thiếp cho kẻ khác! Các bạn nghĩ sao về lời nói này của tổ tiên chúng ta? Các bạn có thấy hành động của các bạn là thiếu đạo đức nhân phẩm làm người hay không? Các bạn có thấy hành động của các bạn là làm sỉ nhục phụ nữ Việt Nam hay không? Các bạn có thấy hành động của các bạn có còn xứng đáng là con cháu của Trưng Vương, Triệu Âu hay không? Câu hỏi được đặt ra là để cho các bạn tự suy nghĩ và trả lời.

Đạo đức nhân phẩm mà tôi đã nhắc các cháu nữ trên đây là vì tôi biết rất rõ các cháu đã bị hoàn cảnh gia đình khó khăn, đưa đẩy các cháu vào cảnh éo le.

Đạo Đức Làm Người tập 1, chúng tôi đang nói với quý bạn về đạo đức vệ sinh môi trường sống, nó là đạo đức xã hội, thế mà lạc đề lại nói sang đạo đức nhân phẩm con người, đạo đức này thuộc về đạo đức gia đình. Khi nói về sự tai hại của hành động thiếu đạo đức vệ sinh môi trường, đem lại sự bệnh tật khổ đau cho con người, thì tôi liền tưởng đến một số các cháu phái nữ đang sống trong bóng tối, mất dần những nhân phẩm làm con người và đang chịu đựng những nỗi đau của tinh thần lẫn thể xác. Lòng thương yêu các cháu nữ, tuổi đời còn thơ ngây, hình ảnh khổ đau của các cháu bức xúc nơi lòng tôi không thể kềm giữ được để chờ đến tập 2, là tập sách đạo đức dạy về gia đình mới nói đầy đủ trọn vẹn. Ở đây, tôi nhắc nhở những điều này là để trang bị cho các cháu có một tinh thần mạnh mẽ, có một nghị lực kiên cường, để các cháu phấn đấu dũng mãnh vượt qua mọi hoàn cảnh éo le của mình. Bởi vì, chúng tôi nghĩ rằng: nếu có đủ sức viết tập 2, nói về đạo đức gia đình thì chi phí in ấn liệu tôi có đủ sức in ra để gửi đến các bạn hay không, vì sách đạo đức không thể đem bán như các loại sách khác. Đạo đức đem cho các bạn thì mới nói đạo đức, còn bán đạo đức mà nói đạo đức thì đâu có đúng, phải không các bạn? Cho nên dù tôi có viết được cũng khó có thể in ra được, vì không có tiền. Mà không in ra được thì làm sao các bạn cũng như các cháu được đọc và biết, chừng nào mới được học đạo đức? Tập 1 này, tôi mới nói đến ba hành động đạo đức đang cần thiết cho xã hội, đang giải quyết những bức xúc, nỗi đau của xã hội, mà đã trên 300 trang giấy. Với số trang ấy được in ra thành sách gửi đến cho các bạn khắp mọi miền đất nước của chúng ta thì số tiền ấy rất lớn các bạn ạ! Thế rồi tập 2 chúng ta có cho ra đời được không? Nếu in ra mà chỉ cho một vài người thì tội nghiệp, còn biết bao nhiêu người đang thiếu đạo đức, đang chờ đợi có bài học đạo đức. Vì biết như vậy, nên tôi khéo nhắc các cháu về đạo đức nhân phẩm làm người. Nếu tập 2 không in ra được thì tôi cũng có lời nhắc nhở khuyên các cháu và các bạn tiến bước trên đường đời không làm lỗi đạo đức làm người.

Tuổi tôi sắp đến 75 chỉ còn 20 ngày nữa thôi. Thân vô thường và sức khỏe càng lúc càng suy giảm, không biết tôi có làm tròn bổn phận mà các bạn đang hướng về tôi chăng? Mỗi hành động sống của các bạn hằng ngày là hành động đạo đức, nếu vô tình các bạn không biết thì hành động ấy sẽ trở thành hành động vô đạo đức, nó sẽ làm khổ bạn và sẽ làm khổ người khác, vì thế mà tôi nói ra, tuy ngắn gọn vì đây không phải chỗ để nói đạo đức này, vì tôi đang nói đạo đức vệ sinh môi trường sống. Nhưng ở đây cũng nói lên được lòng thương yêu bình đẳng của tôi đối với các bạn nam cũng như nữ.

Xét cho cùng chương trình giáo dục của đất nước chúng ta chưa đặt nặng về môn học đạo đức nhân bản, cho nên không những riêng chị em phụ nữ mà mọi người dân trong cả nước

đều không hiểu biết về đạo đức làm người. Bởi đạo đức làm người rất là rộng rãi bao la, vì nó là những hành động sống hằng ngày của con người. Nếu hành động không làm khổ mình, khổ người là hành động đạo đức, còn ngược lại là thiếu đạo đức.

Nói về đạo đức người ta hiểu quá đơn giản. Người xưa để lại có bao nhiêu đạo đức thì người nay nhai lại bấy nhiêu mà còn bỏ bớt, vì không hợp thời. Mặc dù trong các trường học đều có nêu lên khẩu hiệu TIỀN HỌC LỄ HẬU HỌC VĂN. Học văn thì có rất nhiều môn học và dạy rất kỹ vào những chi tiết của các môn học đó, để thi tốt nghiệp, lấy cấp bằng, chứng nhận khả năng học thức hiểu biết của mình. Còn học lễ thì có những bài học qua loa cho lấy có, dạy đại khái rồi đánh giá chung chung theo từng hạng yếu - trung bình - khá - khá tốt đến tốt. Song, những học sinh được hạng đạo đức khá trở lên vẫn là những nạn nhân của tệ nạn xã hội làm cho nhà trường và phụ huynh học sinh phải ngỡ ngàng, chua xót. Do chương trình giáo dục thiếu chú trọng về đạo đức làm người, do không nghiên cứu biên soạn ra bài tập thực hành về đạo đức và không có hệ số điểm rõ ràng, nên tai nạn giao thông thường xảy ra hằng ngày. Lòng thương yêu của con người đối với sự sống của người khác và loài vật khác không có, thì làm sao tránh được nạn trộm cắp, cướp của, giết người, hiếp dâm, dút lót, hối lộ, v.v... thì làm sao tình trạng người làm những điều phi pháp khác mà không xảy ra. Vì không có đạo đức bảo vệ vệ sinh môi trường sống, nên mới có nạn xi ke, ma túy, mãi dâm làm cho phong hóa Việt Nam ngày càng bại hoại và đi về hướng không tốt đẹp.

Một đất nước độc lập thì nhân dân phải được giáo dục đạo đức. Đó là điều cần thiết và quan trọng nhất để xây dựng quê hương văn minh, giàu đẹp và hưng thịnh. Nếu nhà nước và Bộ Giáo Dục thấy môn học đạo đức có lợi ích cho toàn dân, thì nên kêu gọi những nhà đạo đức trong nước hợp lại, soạn thảo một chương trình học đạo đức làm người. Chắc chắn dân tộc của chúng ta sẽ trở thành những công dân tốt. Và những người thi hành luật dân sự, luật lệ giao thông cũng sẽ đỡ nhọc nhằn biết bao!

Một chiếc xe tải chở cá tôm đông lạnh chạy suốt một quãng đường dài từ Vũng Tàu về thành phố Hồ Chí Minh. Đến đoạn đường Bà Rịa - Long Thành anh tài xế xả nước bẩn trong xe xuống mặt đường, mùi tanh và hôi thúi của cá tôm, làm cho mọi người ở hai bên quãng đường đó và khách bộ hành đi đường hít thở thật là khó chịu. Đó là một hành động vô đạo đức vệ sinh môi trường đã làm cho môi trường sống ô nhiễm lại càng thêm ô nhiễm. Một hành động không thể tha thứ được, một hành động đáng trách và đáng phạt rất nặng.

Một xe tải chở rác thành phố, trong buổi sáng mọi người đang tấp nập qua lại, mùi hôi thối của rác bốc ra khiến cho mọi người hít thở rất khó chịu. Đó cũng là một hành động vô đạo đức đang làm ô nhiễm môi trường sống của mọi người.

Một hành khách đi đường, trên xe bus, xe đò, tàu hỏa, v.v... thường hay ăn vật bánh, trái cây. Khi ăn xong, rác bẩn không chịu bỏ vào túi xách, mà lại ném bỏ ra đường hoặc ném bỏ vào trong thùng xe. Có khi hút thuốc lá lại ném tàn thuốc bừa bãi trong xe, hoặc xuống đường. Đó là một hành động thiếu đạo đức làm môi trường sống ô nhiễm. Một hành động đáng chê trách, đáng bị phạt tiền.

Một người bán trái cây ngoài chợ, thường để lại chợ rất nhiều rác bẩn như: những trái cây hư thối, những vỏ hoặc lá trái cây, giấy gói; thay vì xả những rác bẩn này, người bán trái cây cho vào giỏ xách, mang về nhà đổ có nơi có chỗ thì sạch sẽ tốt đẹp biết bao nhiêu. Đó là những hành động đạo đức vệ sinh môi trường sống thật đáng khen ngợi và kính phục.

Một người bán hàng rong gồm có: rau cải, bầu, bí, hành, hẹ, tỏi, ớt, v.v... mà có một chút đạo đức vệ sinh môi trường, thì tất cả những rác bẩn do những mặt hàng này thải ra, đều được cho vào một túi xách, đến trưa hoặc chiều tối sẽ mang những rác bẩn này bỏ vào thùng rác công cộng thì thật là hay, đẹp, sạch biết mấy. Những việc làm này tuy rất tầm thường, nhưng lại rất đạo đức và cao thượng, nói lên được sự văn minh của người dân nước đó. Một đất nước văn minh không thể là một đất nước mà toàn dân ăn ở bẩn thỉu.

Nếu mọi người buôn bán ở chợ, mà ai ai cũng biết giữ gìn vệ sinh như vậy, thì chợ búa sẽ sạch đẹp biết bao nhiêu. Những việc làm này, do những người có ý thức văn hóa về đạo

đức vệ sinh môi trường sống, về bổn phận và trách nhiệm làm người của mình. Những việc làm này sẽ tiết kiệm một số tiền rất lớn không phải mượn nhân công quét hốt rác.

Ở các chợ, mọi người buôn bán đều thực hiện đạo đức vệ sinh môi trường sống được như vậy, thì mỗi người trong mỗi gia đình, trong xã hội phải thực hiện như thế nào, để mỗi người trong mỗi gia đình, trong xã hội được gọi là sống có nề nếp văn minh. Cho nên sự văn minh của loài người không thể tách lìa nếp sống đạo đức được. Các bạn có công nhận điều này không? Nói văn minh mà lối sống của các bạn không văn minh thì làm sao có văn minh được. Phải không các bạn?

Muốn có văn minh, có đạo đức thì mỗi người trong mỗi gia đình phải giữ gìn vệ sinh xung quanh nhà mình, bằng cách hằng ngày phải bỏ ra một giờ đi lượm những rác bẩn, trong vị trí từ mặt đường đến chung quanh nhà, làm cho ngôi nhà của mình ở trở nên sạch đẹp, quang đãng, thoáng mát. Nhìn những ngôi nhà như vậy mới gọi là những ngôi nhà có nếp sống văn minh.

Nói văn minh mà sống không giữ gìn vệ sinh môi trường, chỗ ở rất bẩn thỉu đầy rác, thì không thể gọi đó là một nếp sống văn minh. Cho nên khi bước chân ra đường, tôi thấy rác bẩn ngoài đường trước mỗi nhà, là biết ngay dân tộc Việt Nam chưa có nếp sống văn minh, mặc dù họ nói văn minh. Nếu nhân dân Việt Nam không chịu sửa bản chất kém văn minh của mình thì dù cho một ngàn năm sau môi trường sống của Việt Nam vẫn bị ô nhiễm và còn ô nhiễm nặng hơn. Và vì vậy sự văn minh không bao giờ có đối với dân tộc này.

Văn minh chỉ có bề mặt của nó thì chưa đủ để xác định một dân tộc văn minh. Cũng như hiện giờ ở thủ đô Hà Nội hay thành phố Hồ Chí Minh, bề mặt thì nhà nước kêu gọi nhân dân cùng nhà nước làm sạch đẹp thủ đô hay thành phố, nhưng bề trái là một đống rác bẩn thỉu. Nếu các bạn không tin thì hãy đi sâu vào bề trái của thành phố là biết ngay. Do đó chúng ta mới biết rằng dân tộc của chúng ta chưa hề hiểu biết đạo đức nhân bản vệ sinh môi trường sống. Nếu đạo đức nhân bản vệ sinh môi trường sống mà nhân dân chưa hiểu biết và chưa áp dụng giữ gìn vệ sinh và bảo vệ môi trường sống thì không được gọi là một dân tộc văn minh.

Nếu muốn dân tộc Việt Nam có một nền văn minh thật sự, thì đạo đức nhân bản vệ sinh môi trường sống cần phải được Nhà Nước và Bộ Giáo Dục quan tâm lưu ý. Và có thể cho môn học đạo đức này vào chương trình học tập của học sinh các cấp, từ vỡ lòng cho đến Đại học.

Vừa rồi chúng tôi được biết tin Bộ Giáo Dục cho áp dụng môn học luật lệ giao thông vào học đường, để học sinh học tập. Quyết định này của Bộ thật là hay. Nhưng như vậy chưa đủ, mà học sinh còn phải học đạo đức nhân bản làm người, trong đó có nhiều môn học đạo đức như: đạo đức giao thông, đạo đức hiếu sinh, đạo đức vệ sinh môi trường sống, đạo đức chân thật, đạo đức chung thủy, đạo đức thông minh, v.v... Về đạo đức giao thông, có nghĩa là mỗi hành động cẩn thận trong luật lệ giao thông, để tránh tai nạn giao thông, là hành động đạo đức trách nhiệm và bổn phận của các em đối với mọi người và chính bản thân của các em.

Về môn học đạo đức vệ sinh môi trường sống được chia ra như sau:

Vỡ lòng phải học đạo đức vệ sinh môi trường sống như thế nào?

Tiểu học phải học đạo đức vệ sinh môi trường sống như thế nào?

Trung học phải học đạo đức vệ sinh môi trường sống như thế nào?

Đại học phải học đạo đức vệ sinh môi trường sống như thế nào?

Trong dân gian phải học đạo đức vệ sinh môi trường sống như thế nào?

Những bài vở này do các nhà đạo đức trong nước biên soạn và biên soạn như thế nào để mỗi hành động đều nhằm bảo vệ và giữ gìn vệ sinh môi trường sống trong sạch, thanh tịnh trong một vùng trời, biển và đất của quê hương này. Từ tuổi còn thơ ấu đến tuổi già, từ phổ thông rộng rãi dễ dàng đến chuyên môn của các nhà đầu tư sản xuất mọi mặt hàng tiêu dùng, đều có những hành động vệ sinh bảo vệ môi trường sống trong sạch và thanh tịnh, để người dân tại quê hương xứ sở này có một đời sống ít bệnh tật, nhờ thế mới tìm thấy được chân hạnh phúc của đời người; nhờ thế mới tìm thấy được chân thật sự văn minh của loài người.

Nếu bảo rằng dân tộc của chúng tôi văn minh mà sống không có đạo đức nhân bản vệ sinh, tức là không biết giữ gìn vệ sinh và bảo vệ môi trường sống trong sạch, thanh tịnh, thì có khác nào như những người mất trí mà nói văn minh. Văn minh không phải trong ngôn ngữ mà phải thể hiện bằng hành động sống có văn minh.

Nhìn hành động sống của nhân dân trong nước đó, người ta biết ngay dân nước đó có văn minh hay không văn minh.

Một đất nước mà nhân dân còn mê tín, cúng bái cầu khẩn cho tai qua nạn khỏi, bệnh tật tiêu trừ, hoặc còn nhờ vào thế giới siêu hình ban phước lành mà bảo rằng nước đó văn minh thì chúng tôi e rằng người ta đã lạm dụng hai chữ văn minh, chứ chưa thật sự văn minh.

Một đất nước, mà nhân dân trong nước đó còn tin có linh hồn người chết, có quỷ, có ma, có bùa chú linh thiêng, có thần thông phép thuật, họ không biết đó là một ảo thuật nội tâm của con người, mà bảo rằng nhân dân nước đó văn minh thì tôi e rằng người ta đã xử dụng hai chữ văn minh chưa đúng chỗ.

Một đất nước mà nhân dân còn ném rác bừa bãi, xe cộ chạy qua là khói và bụi bay ngập trời; trước nhà, ngoài ngõ, sau hè, lề đường đều đầy rác bần; sống không giữ gìn và bảo vệ môi trường trong sạch như vậy, mà bảo rằng dân nước đó văn minh thì tôi làm sao tin được. Chính những hành động sống của dân nước đó chứng minh rằng họ chưa văn minh. Và chúng ta cũng có thể xác định họ chưa biết văn minh như thế nào.

Một đất nước mà tai nạn giao thông còn xảy ra, người dân còn phạm luật lệ đi đường, mà bảo rằng đất nước đó văn minh thì tôi không chấp nhận. Tại sao vậy? Tại vì nhân dân đất nước đó không hiểu biết đạo đức giao thông, không thấy bổn phận và trách nhiệm của mình là phải giữ gìn và bảo vệ sự sống của nhau.

Họ cứ tưởng rằng văn minh là phải có phi thuyền không gian đi chinh phục các hành tinh trong vũ trụ, phải có vũ khí tối tân như: bom nguyên tử hạt nhân, bom vi trùng... phải có xe hơi trang bị đầy đủ tiện nghi,... phải có nhà cao cửa rộng hăng trăm tầng, ngàn tầng,... phải có những kiến trúc như bảy kỳ quan thế giới, phải có những siêu lộ viễn thông thông tin nhanh chóng trong chớp mắt,... phải có những máy vi tính điều khiển như bộ óc của con người, v.v... Những văn minh trên đây là những văn minh vật chất, coi chừng nó sẽ mang đến sự hoại diệt môi trường sống trên hành tinh này. Hầu như loài người văn minh về tinh thần thì chưa phát triển, chỉ còn nhai đi, nhai lại những đạo đức cặn bã của người xưa. Vì thế sách vở khoa học thì nhiều mà sách vở đạo đức thì không có. Cho nên bảo rằng đạo đức của con người trên thế giới đang xuống dốc.

Nếu chúng ta thiếu sự phát triển văn minh tinh thần (đạo đức nhân bản) mà cứ để nhân dân sống trong tinh thần mê tín và mãi miết chạy theo văn minh vật chất thì chúng tôi e rằng hai chữ văn minh chưa đúng nghĩa. Nếu đứng về sự phát minh khoa học mà bảo rằng văn minh, thì chúng tôi e rằng sự văn minh ấy còn phiến diện. Cho nên một đời sống được gọi là văn minh thì phải gồm có hai khía cạnh:

Văn minh vật chất (tiến bộ và phát triển cơ giới, điện năng và điện tử, v.v...)

Văn minh tinh thần (tiến bộ và phát triển nền đạo đức nhân bản - nhân quả, v.v...)

Một đời sống có đạo đức đầy đủ mà vật chất không được phát triển theo chiều hướng khoa học thì cũng chưa được gọi là văn minh.

Thời vua Nghiêu, vua Thuấn bên nước Trung Hoa có thể gọi là một nước văn minh trong thời đại đó. Đó là thời thịnh trị và đạo đức nhất của đất nước này. Nhưng đối với thời đại của chúng ta hiện giờ, thì không được gọi đó là văn minh toàn diện. Chỉ được gọi đó là một sự tiến bộ hướng đến nền văn minh của nhân loại. Nhưng chúng ta nên biết thời đó người Trung Hoa vẫn phát triển về văn minh vật chất, để thoát ra cuộc sống ăn lông ở lỗ như loài thú vật. Và cũng đồng thời phát triển văn minh tinh thần, xây dựng nền đạo đức nhân bản để thoát ra khỏi bản chất của loài thú vật, mà người dân Trung Hoa mãi mãi ca ngợi và hãnh

diện về thời đại đó. Xem đó chúng ta quả quyết xác định thời đại đó là thời đại văn minh thật sự của loài người, mà người dân Trung Hoa thời đó đại diện cho loài người. Vì nó mang đầy đủ hai tính chất của nền văn minh: Tinh thần và vật chất, tuy rằng thời đó chưa có cơ giới, điện năng, điện tử... như chúng ta bây giờ.

Còn thời đại hiện nay của chúng ta về vật chất khoa học có phát triển, nhưng không đúng nếu lấy những thành quả của khoa học mà gọi đó là văn minh của nhân loại, vì nó còn khiếm diện về mặt đạo đức. Ở đây chúng ta chỉ được xem khoa học là một sự tiến bộ hướng đến nền văn minh của nhân loại, vì nó còn thiếu sự văn minh tiến bộ về tinh thần, tức là đạo đức nhân bản chưa được tiến bộ và phát triển, như trên tôi đã nói.

Vậy tôi xin kêu gọi các nhà bác học đã phát minh được khoa học vật chất, phục vụ đời sống con người rất tiện nghi, thì cũng nên phát triển nền đạo đức nhân bản - nhân quả để trọn vẹn là nền văn minh của nhân loại.

Người ta bảo rằng, các nước Tây phương là các nước văn minh. Nhưng theo tôi được biết các nước Tây phương có phát triển về khoa học vật chất, nhưng về đạo đức nhân bản thuộc về tinh thần thì người Tây phương được lòng ghép trong những đạo luật giữ gìn vệ sinh môi trường sống, nếu người dân nào vi phạm thì bị phạt tiền rất nặng. Do vì luật pháp bảo vệ môi trường sống mà người dân thi hành một cách bị bắt buộc, chứ không phải ý thức hay thấy được trách nhiệm và bổn phận của họ về đạo đức vệ sinh và bảo vệ môi trường sống mà thi hành. Nếu quả thật như vậy thì người Tây phương chưa hẳn là những người văn minh nhất thế giới. Và điều này càng chứng tỏ người Tây phương chưa văn minh toàn diện: Những nhà máy sản xuất đồ gia dụng như: xà bông, bột ngọt, rượu bia, rượu vang, các loại máy móc v.v... được di chuyển đến các nước chậm tiến để sản xuất. Và những nhà máy này đã thải ra những chất độc làm ô nhiễm môi trường sống tại những nước nhược tiểu này. Nhân dân tại những đất nước này phải gánh chịu những hậu quả nhiễm độc khốc hại. Chỉ vì chạy theo hai chữ văn minh vật chất mà phải chịu khổ đau vì sự khôn ngoan của người Tây phương trong sản xuất, nhằm tránh khói bụi, khí độc và những chất độc thải ra từ trong các nhà máy này trên quê hương của họ.

Một nhà máy sản xuất hàng tiêu dùng thường phóng thải ra những chất khí bẩn trong không khí hoặc những chất bẩn khác đổ ra theo sông, rạch, kênh, mương, ruộng, nước làm ô nhiễm một vùng rộng lớn của hàng vạn nông dân đang cư trú. Đó là nhà máy làm ô nhiễm môi trường sống, và như vậy sẽ làm đau khổ cho biết bao nhiêu người.

Một lò gạch thải khói bụi trong không gian một vùng rộng lớn bị ô nhiễm, nhà cửa đồ đạc của mọi người dân ở đó bị dơ bẩn. Đó là lò gạch đã làm cho môi trường sống ô nhiễm bản thủ, khiến cho mọi người ở quanh vùng đó bị nhiều chứng bệnh khó trị. Những người làm lò gạch chỉ biết lợi mình mà làm hại nhiều người, thì đó là những hành động hành nghề thiếu đạo đức nhân bản - nhân quả làm người. Khi làm được ra nhà máy sản xuất gạch ngói thì phải nghĩ ra cách làm cho khói bụi không thải ra trong không khí một cách bừa bãi, để bảo vệ sức khỏe của mọi người.

Có dịp tôi đi ngang qua nhà máy xi măng Hà Tiên ở Thủ Đức, cách thành phố Hồ Chí Minh không xa, bụi đá bay đầy trời làm cho bầu không khí ở đó ô nhiễm và rất bẩn, khiến những vùng nơi đó nhân dân phải hít thở bụi đá, chắc chắn là phải chịu nhiều bệnh tật.

Đoàn xe chở đất làm đường xuyên Á đi ngang qua xóm tôi đang cư trú trên lộ đá đổ bụi bay đầy trời, bầu không khí ở đây quá ô nhiễm, khiến cho những người dân ở trên những trục lộ đó phải chịu hít thở không khí với những chất bẩn ô nhiễm. Bụi đất làm đổ cây lá nhà cửa ở theo hai bên đường. Tuy rằng người ta có cách thức làm cho bụi đất không bay bốc lên được, nhưng người ta không làm hoặc người ta làm lầy có, lầy lẹ, nghĩa là người ta dùng nước tưới sơ sài, lẽ ra phải tưới cho thật ướt thì làm sao bụi bốc bay lên được. Cho nên sự giữ gìn vệ sinh môi trường sống trong sạch, không phải là một việc không làm được. Nhưng người ta chưa hiểu sức khỏe của nhân dân là quan trọng đối với đất nước. Sức khỏe của

nhân dân là quan trọng của đất nước thì đạo đức vệ sinh môi trường sống lại còn quan trọng hơn nữa. Vì thế sự giữ gìn vệ sinh và bảo vệ môi trường sống là phải được toàn dân trong nước đồng tình cùng làm việc và giữ gìn và bảo vệ thì môi trường sống của vùng trời, biển, đất, đá núi sông Việt Nam sẽ tươi đẹp biết bao nhiêu. Muốn được vậy thì đạo đức làm người phải được đưa vào chương trình học toàn quốc của Bộ Giáo Dục.

Các loại xe ô tô, xe gắn máy chạy phun khói, tức là thải ra những chất khí độc bản do xăng, dầu cháy, làm cho bầu không khí môi trường sống ô nhiễm, khiến cho dân thành phố và dân ở hai bên đường lộ phải hít thở những chất khí độc bản đó, cơ thể sẽ sinh ra nhiều bệnh tật khó trị.

Một lò sát sinh heo, bò, gà, dê, vịt đã thải ra những từ trường ác trong không gian, làm cho môi trường nhiễm những ác pháp. Do con người tạo tác những điều ác này mà phải lãnh chịu những tai ương, nạn khổ và bệnh tật. Cho nên gọi những hành động này là làm khổ mình, khổ người và khổ tất cả chúng sanh. Trước tiên chúng ta đã thấy, chính mình làm khổ tất cả chúng sanh (giết heo, bò, dê, gà, vịt, v.v... làm thịt). Vì làm khổ chúng sanh, nên mỗi hành động ác làm khổ ấy cộng với sự giãy giụa, kêu la thảm thiết khổ đau của loài vật, sẽ thải ra những từ trường ác trong bầu khí quyển, khiến thời tiết bất hòa, mưa gió chẳng thuận, nên thường xảy ra bão lụt, hạn hán, động đất, v.v... Thiên tai, hỏa hoạn, động đất đều do từ trường ác của con người tạo ra, không phải là sự ngẫu nhiên thời tiết của vũ trụ, mà chính do con người vô minh, không thấy nguyên nhân khổ đau của con người, nên lại đi tìm sự an vui hạnh phúc trong sự phá hoại môi trường sống (chặt cây, đốt rừng, giết các loài vật, làm ô nhiễm môi trường).

Rồi đây, con người cũng bị chết do cây đổ, chết lạnh, chết nóng, chết bị thui cháy, chết bị đá đè, chết bị nước trôi, chết trong đói lạnh,... chết trong sự đau đớn và rên xiết làm than như các con vật đã bị loài người giết hại vậy.

Nếu con người đi tìm hạnh phúc trong đạo đức làm người, với đầy đủ lòng thương yêu sự sống của muôn loài, thì chắc chắn sẽ không làm điều ác. Không làm điều ác, nên những hành động ấy thải ra những từ trường thiện. Do những từ trường thiện nên thiên tai, hỏa hoạn, động đất, lũ lụt không có. Mưa thuận gió hòa, làm ăn dễ dàng, cuộc sống của con người thật là bình an, yên ổn và thịnh vượng. Bởi vậy muốn tìm chân hạnh phúc của cuộc đời thì phải tìm ngay trong đạo đức làm người. Đạo đức nhân bản - nhân quả.

Ngày xưa, trong thời phong kiến, một bậc vua được xem là anh minh xuất hiện trị vì thiên hạ đều lấy đức để trị dân. Tức là nhà vua sống làm gương đức hạnh cho toàn dân, thương dân như thương con, giáo dục nhân dân sống ăn ở có đức hạnh. Do nhờ nhân dân sống có đạo đức nên nước nhà thái bình, thanh trị, thời tiết ôn hòa, xuân, hạ, thu, đông mùa nào khí tiết rõ ràng mùa nấy, mưa thuận gió hòa, nhân dân lạc nghiệp, cuộc sống toàn dân đầy đủ ấm no hạnh phúc, không có thiên tai thủy hỏa, không có trộm cắp, cướp của giết người, v.v...

Bên Trung Quốc, ngày xưa người ta thường nhắc đến thời đại vua Nghiêu và vua Thuấn, là thời đại hoàng kim; lấy đức trị dân, nên người dân tối ngủ nhà không đóng cửa, có nghĩa là không có người tham lam, trộm cắp, cướp của giết người, của rơi ngoài đường không ai lượm, v.v... Thật là rất hiếm thấy cuộc sống của loài người mà có được như vậy. Đây cũng chỉ là một sự ước mơ của con người, nhưng muốn sự ước mơ này thành sự thật thì con người phải vạch ra cho mình một hướng đi. Hướng đi đó như thế nào? Hướng đi đó là nền đạo đức nhân bản làm người. Nếu con người không tự vạch ra cho mình một nền đạo đức làm người như vậy, thì chẳng bao giờ con người có được một cuộc sống như thời vua Nghiêu, vua Thuấn. Vua Nghiêu, vua Thuấn đã biết vạch ra cho mình một lối đi. Lối đi ấy là lấy đức trị dân. Vậy lấy đức trị dân như thế nào? Có nghĩa là xây dựng cho nhân dân một nền đạo đức. Xây dựng cho nhân dân một nền đạo đức tức là dạy dân sống có đức hạnh. Chúng ta nên nhớ rằng đạo đức Nho Giáo lúc bây giờ chưa có. Đạo đức Nho Giáo xuất hiện trong thời Đông Châu Liệt Quốc sau vua Nghiêu và vua Thuấn cách mấy trăm năm. Vậy thì vua Nghiêu, vua Thuấn dạy dân bằng đạo đức nào? Chắc chắn thời đó có một nền đạo đức tuyệt vời, mà con người không biên chép thành sách vở để lưu truyền lại đời sau. Chỉ còn lưu truyền bằng miệng nên gọi là đạo đức dân gian, qua những câu ca dao dạy đạo đức rất tuyệt hay của nước ta (Việt Nam): "Bầu ơi thương lấy bí cùng, tuy rằng khác giống như chung một giàn", hoặc "Nhiều điều phủ lấy giá gương, người trong một nước phải thương

nhau cùng", hay "Công cha như núi thái sơn nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra", hay "Thổ tử hồ bi" hoặc "Một con ngựa đau cả tàu không ăn cỏ" hoặc "Lấy ân trả oán", v.v... Những câu ca dao này xuất hiện từ trong dân gian của dân tộc chúng ta (Việt Nam). Qua những câu ca dao trên, chúng ta nhận xét đó là đạo đức làm người của con người, nó lưu xuất từ trí tuệ và lòng thương yêu của con người trong từng thời đại. Đạo đức dân gian chính là đạo đức nhân bản. Đạo đức dân gian chưa được triển khai toàn triệt cho nên nó chưa nói lên hết được những hành động đạo đức của loài người.

Thời vua Nghiêu, vua Thuần mà nhân dân được sống đạo đức như vậy là nhờ những bậc anh minh hết lòng thương xót mọi loài, nên các Ngài đã đem đạo đức làm người dạy cho nhân dân, giúp cho nhân dân có một lối sống đạo đức, thoát ra lối sống theo bản chất của loài cầm thú. Chúng ta cũng nên nhớ thời của các vị vua này còn trong giai đoạn thời sơ cổ và trung cổ, con người còn ăn lông ở lỗ. Thế nên các nhà sử học cho vua Nghiêu và vua Thuần là một câu chuyện huyền sử. Riêng tôi không đặt nặng về vấn đề chính sử hay huyền sử, mà đặt nặng về đạo đức. Trên chính sử hay huyền sử mà người viết ghi chép sử: Thời vua gì... năm nào... lấy đức trị dân, thì mưa thuận gió hòa, nhân dân lạc nghiệp. Lời nói này cũng đủ cho tôi xác định con người còn nhớ và biết đến đạo đức. Nhớ, biết đến đạo đức làm người là nhớ, biết về cội nguồn an vui và hạnh phúc của con người. Bởi con người sinh ra dù có học hay không có học thức, nhưng đạo đức vẫn có với họ. Tại sao vậy?

Vì con người sống là phải có những sự hoạt động, những sự hoạt động làm khổ mình khổ người và khổ tất cả những loài vật khác là không có đạo đức. Còn những hoạt động nào không làm khổ mình khổ người và khổ chúng sanh là những hoạt động có đạo đức. Vì thế những câu ca dao, tục ngữ chứng minh cho chúng ta biết đó là đạo đức dân gian. Đạo đức của con người xuất phát từ lý trí tình cảm của họ, đạo đức đó không phân biệt giai cấp giàu nghèo, sang hay hèn, hoặc trí thức hay vô trí thức, hoặc vua hay dân, hoặc tôn giáo hay không tôn giáo. Đạo đức đó không bắt buộc phục vụ giai cấp nào cả, không trọng nam khinh nữ, không mê tín, cuồng tín một tôn giáo nào... Nó chính là đạo đức nhân bản làm người, mà câu chuyện huyền sử các nhà vua đầu của nước Trung Hoa đã biết lấy đạo đức dân gian đó giáo dục nhân dân tức là lấy đức trị dân để đem lại mưa thuận gió hòa, an cư lạc nghiệp. Lấy đức trị dân tức là vua và nhân dân đều sống có đạo đức, chứ không phải chỉ vua có đức biết thương dân như con mà dân thì không có đức, nên không biết thương vua như cha. Như vậy không thể gọi là lấy đức trị dân.

Còn bây giờ chúng ta thì sao? Sống như thế nào? Có sống với đạo đức hay không? Điều này chúng ta chắc chắn biết rất rõ ràng. Bởi vì hằng ngày chúng ta đã chứng kiến cảnh sống của mọi người và báo chí đã thông tin cho chúng ta biết rất rõ: đời sống con người hiện nay đạo đức đang trên đà xuống dốc. Cho nên, chúng ta đã sống khác xa hẳn với những người xưa. Kiến thức của chúng ta cũng có tầm hiểu biết hơn nhờ có sự phổ biến sâu rộng hơn. Khoa học của chúng ta cũng đã phát triển và tiến bộ không thể ngờ được. Vậy mà nhìn lại đạo đức đối với người xưa thì chúng ta còn kém xa lắm, có phần còn thua người xưa rất nhiều. Phải không hở bạn? Cho nên ngày xưa các vua lấy đức trị dân, tức là dạy dân sống có đạo đức làm người, mà nhà vua là gương mẫu cho toàn dân.

Trong cuộc sống hằng ngày của loài người, vì sống thiếu đạo đức vệ sinh, cứ mỗi một ngày qua là chúng ta đã thải ra biết bao nhiêu chất độc và ác khí, làm ô nhiễm bản thân, uế trược trong môi trường sống, vì thế mà chúng ta bị bệnh tật nhiều. Đó là do chúng ta tự làm ra những nỗi đau khổ ấy. Nếu môi trường sống thanh tịnh, trong sạch thì con người sẽ không dễ dàng bị bệnh tật và đau khổ như ngày hôm nay. Các bạn cứ suy nghĩ, có đúng không? Nếu môi trường sống không bị phá hoại, không bị giết hại thì con người sẽ không dễ dàng có tai nạn như chúng tôi đã dạy đạo đức hiếu sinh.

Từ Trảng Bàng về thành phố Hồ Chí Minh, dọc theo hai bên đường, dù là phố xá, chợ búa, nhà cửa đông người, nhưng tôi thấy rác bẩn ở đâu cũng có: nào là giấy rách, bọc ni lông, vải rách, giày dép hư, lon, thùng, mảnh chai, lốp xe đạp, đồ phế thải đủ loại, chuột chết, phân người, phân súc vật, đồ ăn thiu thối và trong những bọc gói bằng giấy, bằng bao ni lông chứa đầy những chất bẩn thỉu khác, xông lên mùi hôi thối rất khó chịu. Không phải chỉ có con đường này, mà tất cả các con đường khác khắp cùng trong đất nước đi tới đâu tôi đều thấy rác bẩn tới đó. Người ta không ngờ bệnh đau là do những rác bẩn thỉu này. Những rác bẩn

thủ này có nhiều như vậy, là do hành động không biết đạo đức giữ gìn vệ sinh môi trường sống trong sạch, nên vì thế ngày ngày người ta đều ném bỏ ra khắp nơi, cho nên đi tới đâu chúng ta cũng đều thấy rác bần.

Nhìn thấy cảnh tượng này, tôi biết rằng mọi con người đang thiếu sự hiểu biết về bổn phận và trách nhiệm đạo đức vệ sinh môi trường như tôi đã nói ở trên. Nói cách khác là thiếu sự hiểu biết về trách nhiệm và bổn phận đạo đức không làm khổ mình, khổ người. Đạo đức không làm khổ mình khổ người không cho phép các bạn sống như vậy. Vì sống như vậy là trái ngược với đạo đức làm người. Lương tri và lương tâm của các bạn không chấp nhận khi các bạn đã thấu suốt được đạo đức vệ sinh môi trường sống. Rác bần không những chỉ ở ngoài đường lộ, mà còn trong đồng ruộng, trong rừng sâu, bất cứ nơi đâu, nếu có vết chân người đến là nơi đó có rác bần bừa bãi.

Nhìn cảnh sống của các bạn như vậy, tôi cảm thấy có một cái gì không thoải mái. Vì thế, xét cho cùng thì cuộc sống của chúng ta khó mà an ổn và hạnh phúc được. Có phải sự an ổn và hạnh phúc đó là do con người có đạo đức mới mang đến cho người chẳng? Còn chúng ta không có đạo đức, thì không có ai mang đến sự an ổn và hạnh phúc cho chúng ta cả. Câu hỏi này đã được tôi trả lời ở trên. Ví dụ nếu chúng ta không trộm cắp thì làm sao có ở tù? Nếu chúng ta không chặt cây, phá rừng thì làm sao có lũ lụt? Rừng giữ nước và còn ngăn gió bão khiến cho con người được bình an. Nếu chúng ta không ném rác bừa bãi thì môi trường sống đâu ô nhiễm. Môi trường sống không ô nhiễm thì làm sao bệnh đau đến viếng thăm chúng ta.

Con người sống mà không biết giữ gìn môi trường sống trong sạch, thanh tịnh, thì đó là tự đem đến khổ đau cho mình. Có phải vậy không? Đó chính là không biết giữ vệ sinh cuộc sống của người của mình, từ đó mình đã làm khổ mình, khổ người. Phải không hỏi các bạn? Chính rác bần quăng ném bừa bãi và những hành động ác của các bạn đã mang đến cho các bạn những tai ương, bệnh tật.

Người cậu của tôi khi cha mẹ sinh ra đâu có bệnh ho lao, thế mà ngày nay phải chết vì bệnh ho lao. Ai đã làm ra bệnh đau này?

Thưa các bạn! Tôi xin nhắc lại một lần nữa: chính các bạn đã không giữ gìn đạo đức vệ sinh, nên gây cho môi trường sống ô nhiễm. Chính cậu của tôi khi bị bệnh lao, ông cũng chẳng biết giữ gìn đạo đức vệ sinh, thường khạc nhổ bậy bạ, khiến cho những người thân trong gia đình phải bệnh lao mà chết tiếp theo. Đó là một tai họa do mình làm ra, nếu mình không hiểu mà không chấm dứt ngay những hành động làm ô nhiễm môi trường này thì đừng kêu Trời cứu. Vì Trời chẳng cứu được ai hết mà chỉ có hành động nhân quả cứu mình mà thôi.

Các bạn có bao giờ đi tàu hỏa chưa? Tàu hỏa Hà Nội - thành phố Hồ Chí Minh. Nói về đạo đức vệ sinh môi trường sống thì tàu hỏa là một loại xe phi đạo đức vệ sinh đệ nhất. Hành khách trên tàu được ăn ngủ tại chỗ suốt thời gian từ Hà Nội đến thành phố Hồ Chí Minh, và đi ngược lại từ thành phố Hồ Chí Minh đến Hà Nội. Chúng ta không ngờ được, một chiếc tàu hỏa chạy suốt Bắc Nam, đại diện cho sự giao thông tiến bộ của nền văn minh dân tộc, thế mà, lại không có kỷ luật vệ sinh trên tàu, không biết giữ gìn môi trường sống trong sạch. Hành khách không giữ vệ sinh, quăng ném rác bần qua cửa sổ tàu, hoặc trong sàng tàu, trông rất dơ bẩn. Phòng vệ sinh của tàu lại đặt ống thoát xuống đường rầy; và như vậy, tàu xả xuống đường những chất bần này. Tội cho những người dân ở gần đó chịu ô nhiễm, hôi thối. Như thế, ai có đi trên tàu hỏa sẽ chứng kiến tàu hỏa gây và làm ô nhiễm môi trường sống của những người dân ở dọc theo hai bên đường rầy một cách rõ ràng và cụ thể. Hằng ngày có những chuyến tàu hỏa xuôi ngược Nam - Bắc, mà thải ra những rác bần, phân người và những thứ bất tịnh khác, làm ô nhiễm môi trường sống của đất nước, trong khi cả thế giới kêu gọi con người hãy giữ gìn môi trường sống trong sạch để bảo vệ sự sống còn của loài người và muôn vật.

Hầu như tất cả các bến xe đò đi khắp mọi miền đất nước, bề mặt trông có vẻ sạch sẽ một chút, nhưng bề trái thì rác bần không thể tưởng tượng được. Như vậy làm sao trời, biển, đất của đất nước Việt Nam được trong sạch, không ô nhiễm, nếu nhà nước không quan tâm

đến. Do môi trường sống ô nhiễm như vậy, thì dân tộc Việt Nam làm sao tránh khỏi bệnh tật. Bởi vậy chúng tôi nói: bệnh tật là do con người mang đến cho con người.

Tôi nhớ cách đây 40 năm trong gia đình ông bác của tôi có bác gái bệnh lao mà chết. Kế đó là đứa con trai đầu lòng cũng bệnh lao mà chết; rồi lần lượt các anh chị em con của ông bác đều chết vì bệnh lao, khi tuổi còn rất trẻ. Lúc bấy giờ, người ta bảo dòng họ bên bác gái của tôi có nòi giống bệnh lao di truyền. Ngày nay chúng ta đều biết: bệnh lao không có di truyền, mà do không giữ gìn vệ sinh môi trường sống. Vì thế, nhà có người bệnh lao mà không biết giữ gìn vệ sinh, đục đầu khạc nhổ đó thì những người trong gia đình đều bị truyền nhiễm vi trùng lao.

Mọi người đều biết bệnh lao là do vi trùng lao, nó truyền nhiễm theo đường hô hấp. Vì vậy, trong bụi bẩn vẫn mang theo nhiều loại vi trùng trong đó có vi trùng lao. Vi trùng lao là do người bệnh lao khạc nhổ bừa bãi, không nơi chốn. Trong đờm có rất nhiều vi trùng lao, do đó chúng bay theo bụi và theo đường hô hấp xâm chiếm vào cơ thể con người. Cho nên nhà có một người bị bệnh lao thì người bệnh phải ăn riêng, ngủ riêng, đừng khạc nhổ bậy bạ, thì mới bảo vệ được mọi người thân trong gia đình không bị bệnh lao. Bệnh lao không có di truyền mà có truyền nhiễm. Nói chung tất cả bệnh tật của con người phần lớn là do vi trùng.

Môi trường sống ô nhiễm là một môi trường đầy dẫy cát bụi, trong cát bụi đầy dẫy vi trùng bệnh tật. Cho nên sự giữ gìn môi trường sống trong sạch rất cần thiết cho sức khỏe của con người. Và con người muốn sống trên hành tinh này được an ổn, yên lành, hạnh phúc thì sự bảo vệ và vệ sinh môi trường sống là quan trọng cho chúng ta nhất.

Muốn bảo vệ môi trường sống không ô nhiễm, đó không phải là việc làm của một người. Phải không các bạn?

Hiện giờ, con người thiếu đạo đức vệ sinh môi trường sống, vì thế môi trường sống càng ngày càng thêm ô nhiễm; môi trường sống càng ngày càng thêm ô nhiễm thì bệnh tật của con người càng ngày càng tăng trưởng và sự khổ đau con người phải chịu lấy nhiều hơn.

Khi bước chân vào bệnh viện Chợ Rẫy, các bạn thử quan sát một bệnh viện lớn ở miền nam nước ta, người ta tới lui để trị bệnh giống như đi vào một siêu thị, nơi đây đầy đủ các thứ bệnh, phòng nào cũng đầy áp bệnh nhân. Tại sao người ta lại bệnh nhiều như thế?

Người ta bệnh nhiều, vì người ta không biết giữ gìn đạo đức vệ sinh môi trường sống chung như tôi đã nói ở trên. Không giữ gìn đạo đức vệ sinh môi trường sống chung trong sạch, thanh tịnh, mà cứ luôn luôn làm ô nhiễm và làm ô nhiễm nhiều hơn, vì thế bệnh đau ngày càng nhiều hơn.

Ngay từ bây giờ, chúng ta hãy làm một cuộc sống có đạo đức vệ sinh, không làm khổ mình khổ người nữa bằng cách xung quanh nhà chúng ta ở nên lượm sạch những rác bẩn như: bọc ni lông, giấy báo rách, lon, hộp giấy, hộp thiếc, v.v... bỏ vào thùng đầy nắp kín, rồi chờ xe tải rác chở đến nơi qui định. Riêng vùng nông thôn, vật nào đốt được thì đem thiêu đốt, vật nào không đốt được thì bỏ có nơi có chỗ, rồi chôn kín đáo.

Trước nhà, sau nhà, trên đường lộ phía trước nhà đều phải lượm rác sạch sẽ, không được tiêu tiểu, khạc nhổ bừa bãi. Tiêu tiểu thì phải có phòng vệ sinh, khạc nhổ thì phải trong lon có nắp đậy. Mọi nhà, mọi người đều phải làm như vậy thì môi trường sống sẽ sạch sẽ biết bao. Ở sông, ở rạch cũng không được đại tiểu tiện, khạc nhổ hoặc quăng ném rác bẩn xuống sông, kinh, suối, rạch, v.v... Có như vậy cảnh quang mới đẹp mắt, thảm cỏ mới xanh tươi. Hai bên lề đường, hai bên bờ sông, kinh, rạch, ao, hồ, v.v... không còn thấy giấy, bọc ni lông, rác dơ bẩn mà chỉ toàn là màu xanh mát dịu của ngàn cây nội cỏ, của nước trong xanh như bầu trời xanh thẳm.

Có môi trường sống như vậy thì làm gì con người bị bệnh đau. Môi trường sống thanh tịnh trong sạch không thể một người làm được, mà phải toàn dân trong cả nước; mà cũng không phải một nước làm được mà phải tất cả mọi con người đang sống trên hành tinh này.

Ngay từ bây giờ, đi đâu chúng ta cũng cẩn thận, bất cứ giấy, bọc ni lông, rác bần, vỏ trái cây, lon, hộp, mọi thứ phế thải chúng ta đều cho vào bọc mang về nhà bỏ vào thùng rác rồi đem thiêu đốt, còn những loại nào đốt không cháy chúng ta đem chôn kín đáo.

Cũng ngay từ bây giờ bất cứ đi đâu, có khạc nhổ chúng ta hãy khạc nhổ trong khăn tay, trong bọc ni lông, để mang về nhà giặt, giữ thiêu đốt và diệt trừ mầm bệnh lây lan cho mọi người khác. Đó là chúng ta đã sống đúng đạo đức làm người không làm khổ mình khổ người.

Cũng ngay từ bây giờ chúng ta đi tiểu tiện, đại tiện phải có nơi, có chốn, để giữ gìn vệ sinh chung cho môi trường sống. Không được đung đầu đại tiểu tiện bậy bạ làm ô nhiễm môi trường, mùi hôi thối khiến cho bầu khí quyển không trong sạch. Bầu khí quyển không trong sạch khiến cho người ta dễ bị bệnh tật khổ đau. Đó là chúng ta không sống đúng đạo đức làm người, nên thường vô tình làm khổ mình khổ người.

Tôi có lần về thăm miền Bắc, nơi nguồn gốc của quê cha đất tổ. Trên đường đi, tôi nghỉ xe lại tại đỉnh đèo Hải Vân để cho tài xế nghỉ ngơi. Một vùng rừng núi trùng trùng điệp điệp, thế mà mùi nước tiểu của hành khách bốc lên nghe nồng nặc, khai hôi thối rất khó chịu. Chúng tôi thiết nghĩ, nơi đây nếu cơ quan nhà nước tại địa phương này lưu ý, xây dựng cho hành khách một dãy phòng vệ sinh thì tiện nghi biết mấy. Nếu có hành khách nào tiểu tiện bên ngoài thì bắt phạt.

Cũng ngay từ bây giờ giầy dép, lốp xe đạp hư hoặc những đồ phế thải khác, chúng ta cũng không được ném bừa bãi ra đường hoặc bất cứ nơi đâu, mà hãy bỏ vào thùng rác công cộng nếu ở thành phố. Còn ở nông thôn chưa có thùng rác công cộng, thì anh, chị, em, bà con, cô bác ở nông thôn hãy làm một cái thùng rác cá nhân mỗi khi có rác bần hay đồ phế thải thì đem bỏ vào đó. Một tuần lễ đem ra đốt, vật nào đốt không cháy thì đem chôn kín đáo. Các bạn nên nhớ bọc ni lông, bao, vải, quần áo hiện giờ làm bằng chỉ ni lông nên không mục được, chỉ có đốt thiêu thì chúng mới thành đất.

Muốn giữ gìn môi trường sống trong sạch và thanh tịnh như vậy thì có hai cách phải được áp dụng, các bạn cần nên nhớ:

- 1/ Thiêu đốt.
- 2/ Chôn kín đáo, như tôi đã nói ở trên.

Vì sức khỏe của mọi người, Nhà Nước phải ra một đạo luật, bắt buộc mọi người dân trong nước phải giữ gìn vệ sinh môi trường sống. Nếu ai xả rác làm dơ bẩn thì bị phạt tiền tùy theo mức phạt nặng nhẹ ở chỗ dơ bẩn nhiều hay ít, nhất là lề đường, mặt đường trước nhà của người nào có rác bần thì bắt phạt tiền. Trước nhà mọi người, ngoài đường lộ, nếu ai không giữ gìn vệ sinh, thấy rác, bọc ni lông, giấy dơ bẩn mà không lượm sạch sẽ thì người thi hành pháp luật bắt phạt họ rất nặng.

Trên đường lộ bất cứ nơi đâu, ai đại tiểu tiện khạc nhổ bậy bạ đều bị người thi hành pháp luật phạt tiền rất nặng. Có như vậy mới bảo vệ sức khỏe của mọi người.

Mỗi hộ công dân phải có hố tiểu tiện vệ sinh, kín đáo. Nếu nhà nào không có, dù ở nông thôn hay ở thành thị, hoặc ở trên núi hay bất cứ nơi đâu, hễ nhà nào không có thì được xem là vi phạm luật vệ sinh môi trường sống, đều bị phạt tiền rất nặng.

Trên xe khách, xe buýt mà thấy rác, thấy tàn thuốc ném xuống đường, thì người thi hành pháp luật phải bắt xe đó dừng lại, phạt tài xế không nhắc nhở hành khách giữ gìn vệ sinh môi trường sống, và đối với người hành khách nào vi phạm là phải phạt tiền rất nặng.

Khi nhà nước cho phép mở trạm xăng, thì phải bắt buộc chủ trạm xăng xây phòng đại tiểu tiện để hành khách đại tiểu tiện vừa kín đáo lại vừa giữ gìn được đạo đức vệ sinh môi trường sống. Hành khách không được đại tiểu tiện bên lề đường dù là nơi vắng vẻ, mà phải vào trạm xăng.

Những xe tải rác ở các đô thị, thị trấn, các chợ búa thì phải di chuyển trong lúc chợ búa chưa nhóm họp, hoặc trong lúc đêm khuya để giữ vệ sinh chung cho mọi người. Nếu ai phạm luật lệ này thì bị phạt tiền.

Các nhà máy công nghệ phải giữ gìn vệ sinh chung cho môi trường sống của mọi người. Nhà máy thải ra những chất khí độc thì phải làm như thế nào để hủy hoại chất khí đó, để giữ gìn môi trường sống trong sạch; để bảo vệ sức khỏe của mọi người. Và nhà máy thải ra những chất độc thừa cặn, không được cho xuống dòng sông, kinh, rạch, mương, suối, hồ, ao, khiến cho nước sông, kinh, rạch, v.v... ô nhiễm, gây nhiều bệnh cho người và thú vật.

Đồng thời vừa phạt những người vi phạm không giữ gìn môi trường sống trong sạch, thì vừa phải phổ biến đạo đức vệ sinh môi trường sống đến tận mọi người dân trong cả nước, có như vậy mới bảo vệ sức khỏe cho toàn dân trong cả nước. Đó là một việc cần thiết phải được bắt đầu ngay bây giờ, không thể còn chần chừ, càng kéo dài thời gian thì sự mất sức khỏe của nhân dân càng nhiều. Vì bị bệnh tật, vì bị tai nạn giao thông, vì thiếu lòng yêu thương mà sanh ra nhiều trộm cắp, cướp của, giết người, hiếp dâm, v.v...

Tóm lại, đạo đức vệ sinh môi trường sống là một bài học có ích lợi thiết thực cho đời sống của con người, cho nên mọi người cần phải học tập cho thông suốt. Thông suốt rồi cần phải biết cách áp dụng hằng ngày để trở thành những người có đạo đức, để trở thành những con người biết thương mình thương người, để trở thành những con người thật sự là con người, không còn mang bản chất của loài cầm thú sống dơ bẩn. Nếu ai đã sống và giữ gìn đạo đức vệ sinh môi trường sống, khiến cho môi trường trong sạch thì người ấy đã thoát ra khỏi bản chất của loài thú vật, không còn nửa người nửa thú. Phải không hở các bạn? Cuộc đời là phải rõ ràng người là người, thú là thú.

Tập sách này có ba đạo đức rất cần thiết cho xã hội hiện giờ. Nếu được phổ biến và áp dụng rộng rãi vào các tầng lớp dân chúng, thì tôi tin rằng nhân dân Việt Nam sẽ có nhiều hạnh phúc mà chúng ta không thể ngờ được. Vì tôi tin rằng con người chứ không phải gỗ đá, một khi họ biết mình sai thì chắc ai cũng cố gắng sửa đổi. Phải không các bạn?

LỜI KÊU GỌI CÁC BẠN

Kính mời các bạn thân mến!

Tập sách Đạo Đức Làm Người được ra đời vào đầu thiên niên kỷ thứ ba và mãi đến hôm nay cuối năm 2001, đầu năm 2002, nó mới được in thành sách (tập1).

Đạo Đức Làm Người là một bước tiến về tinh thần, làm sáng tỏ nền đạo đức của dân tộc Việt Nam nói riêng, nói chung là của loài người. Nó được hình thành và được trao tận tay đến mọi nhà, mọi người khắp cùng trên thế gian này là phải nhờ vào những lòng hảo tâm của các bạn khắp năm châu.

Tôi chỉ là những người ghi lại đạo đức này của các bạn, chứ tôi không có chế biến, sáng tạo ra đạo đức. Vì đạo đức này đã có sẵn ở trong mỗi con người. Với bất cứ một người nào chỉ cần chịu khó ghi lại những điều này, thì cũng có thể làm được một cách dễ dàng.

Tuy được ghi chép thành sách, nhưng nếu không có sự góp sức, góp tài của các bạn thì nó cũng chẳng thành sách được. Và tập sách này chẳng bao giờ ra đời, nó chỉ còn là một bản thảo vô dụng.

Thưa các bạn!

Đạo đức không thể đem bán, mà chỉ có đem cho. Phải không các bạn? Cho nên sách đạo đức không thể phát hành buôn bán như các loại sách khác được.

Vì lợi ích cho mọi người, cho xã hội, cho đất nước, cho thế giới, thì con người cần phải có một cuộc sống đạo đức. Muốn có cuộc sống đạo đức như vậy, mong các bạn hãy trợ lực với chúng tôi. Khi các bạn đọc xong tập sách Đạo Đức Làm Người này, xét thấy nó có lợi ích thiết thực cho đời sống của con người như thật, thì tôi xin các bạn, từ các em học sinh đến nông dân, công chức, công tư chức, tiểu thương gia, đại thương gia, quân đội, công an, cảnh sát, các đoàn thể, v.v... cùng với tôi, các bạn giúp công, giúp của để tập sách đạo đức này được in và được gửi đến biếu cho mọi nhà, mọi người trong cả nước, từ thành phố đến nông thôn, từ hang cùng đến ngõ hẻm, để mọi người hiểu rõ cách thức sống có đạo đức làm người, để tránh đi những nỗi đau khổ mà mọi người phải gánh chịu hết sức vô lý.

Đây là các bạn cùng với tôi đã đem đạo đức đến cho mọi người. Với việc làm này các bạn có sung sướng không? Khi thấy cô, bác, anh chị, em của chúng ta sống có đạo đức không ai còn làm khổ cho ai, thì chúng ta sung sướng biết bao. Phải không hở các bạn? Còn gì sung sướng cho bằng, khi thấy cô bác, anh, chị, em đều sống có đạo đức, gia đình có hạnh phúc, xã hội có trật tự, đất nước thì phồn vinh, thịnh vượng.

"Một cây làm chẳng nên non, ba cây dùm lại nên hòn núi cao", một người không thể làm được việc lớn, việc nặng. Nhưng nhiều người hợp sức thì biển cũng lấp đầy, núi cũng san bằng. Phải không các bạn?

Tôi tin chắc rằng con người đang cần đạo đức như người đang khát nước. Mọi sự đau khổ trên đời này chỉ vì thiếu đạo đức, nếu mọi người sống có đạo đức đầy đủ thì con người không còn đau khổ nữa.

Vậy thì việc phổ biến đạo đức rất cần thiết cho sự sống của con người như thực phẩm và nước uống. Vì thực phẩm và nước uống chỉ nuôi cơ thể, còn đạo đức là thực phẩm để nuôi tinh thần.

Đạo Đức Làm Người tập 1 được ra đời là để giải quyết ba nỗi bức xúc lớn của xã hội, mà con người đang phải gánh chịu một sự thương đau mất mát vô cùng to lớn. Rồi kế tiếp tập 2, tập 3, tập 4 cho đến 10 tập nối tiếp nhau ra đời mong các bạn đón đọc.

Đạo Đức Làm Người tập 2 sẽ giải quyết những nỗi khổ đau trong gia đình của các bạn. Vợ chồng phải đối xử như thế nào để mang lại hạnh phúc cho nhau? Cha mẹ dạy con như thế nào để con cái trở nên một người tốt trong xã hội? Con cái phải sống như thế nào để trở thành những người con hiếu trong gia đình và những người công dân xứng đáng trong một đất nước? Vậy xin các bạn đón đọc. Tập 1 đến với các bạn thì tập 2 không lâu cũng sẽ đến. Vì trong mọi gia đình của các bạn đều có những sự khổ đau buồn phiền, mà các bạn không biết cách nào thoát ra mọi sự đau khổ buồn phiền đó, chỉ còn biết kham nhẫn chịu đựng, sống không có gì là an vui cả. Đạo đức tập 2 sẽ giải quyết cho các bạn những nỗi buồn phiền đó. Vì sự khổ đau của các bạn trong bốn biển năm châu. Cho nên chúng tôi cố gắng làm việc ngày đêm để tập 2 được đến với các bạn sớm chừng nào tốt chừng nấy.

Cuối cùng xin chúc các bạn sống trọn vẹn đạo đức không làm khổ mình, khổ người và khổ chúng sanh. Thân ái chào các bạn.

HẾT./.

Xin cô, bác, anh, chị, em, các cháu và tất cả các bạn thân mến, nếu có hảo tâm, muốn phổ biến sách đạo đức này đến mọi nhà, mọi người xin gửi thư, có ghi đúng địa chỉ, tên họ của các bạn trong chứng minh thư về địa chỉ dưới đây, cô Diệu Quang sẽ gửi sách đến, các bạn mới lãnh sách tại bưu điện được:

Cô Lê Kim Lệ
HT. số 24 Bưu Điện Trảng Bàng
Trảng Bàng - Tây Ninh.

